

TUUSNIEMEN KUNTA

TALOUSARVIO 2019 JA TALOUSSUUNNITELMA 2019-2021

Kunnanhallitus 10.12.2018 § xx

Kunnanvaltuusto 17.12.2018 § xx

SISÄLLYSLUETTELO

I OSA TALOUSARVION JA SUUNNITELMAN YLEISPERUSTELUT

1 Kunnan nykytila	1
1.1 Sijainti ja toimintaympäristö	1
1.2 Väestö	2
1.3 Verorahoituksen ja taloudellisen huoltosuhteen kehittyminen	3
1.4 Työpaikat ja elinkeinojen kehittäminen	6
1.5 Talous ja investoinnit	7
1.6 Tulevaisuuden näkymät	8
2 Organisaatio ja henkilöstö	
2.1 Organisaatorakenne	9
2.2 Henkilöstöohjelma	9
2.3 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma	10
2.4 Tietosuoja	10
3 Vuoden 2019 talousarvio ja vuosien 2019-2021 taloussuunnitelman laadintaperusteet	10
3.1 Talousarvion laadintaperusteet	11
3.2 Talousarvion sitovuus	12
3.3 Maksut ja taksat	13
3.4 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	13
3.5 Kunnan konsernin ohjaus	14
4 Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma	15
5 Tuloslaskelma	17
5.1 Tuloslaskelma	19
5.2 Talousarvioesitys/raami	21
5.3 Toimintatuotot ja -kulut hallintokunnittain TA 2019	22
5.4 Toimintatuotot ja -kulut lajeittain TA 2019	23
6 Rahoituslaskelma	24
6.1 Rahoituslaskelma	25
6.2 Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit	26

OSA II TOIMIALAKOHTAISET TALOUSARVIOESITYKSET/

Käyttötalous

Keskusvaalilautakunta	27
Tarkastuslautakunta	28
Kunnanhallitus	29
Sosiaalilautakunta	36
Terveystoimi	47
Sivistyslautakunta	49
Tekninen lautakunta	58
Vesihuolto	64

OSA III INVESTOINNIT

Investoinnit	66

OSA IV MAKSUT JA TAKSAT

Kunnan tilojen käyttökorvaukset 1.1.2019	71
Autopaikat/-pistokkeet	73
Teknisen toimen maksut ja taksat	74
Ympäristösuojeluviranomaisen taksa	79
Rakennusvalvontataksa	89

OSA V ORGANISAATIO JA PALKKIOSÄÄNTÖ

Organisaatio	100
Tilivelvolliset 1.1.2019	101
Palkkiosääntö	102

1 Kunnan nykytila

Tuusniemen kunnan toiminnallinen nykytila on tyydyttävä taloudellisen tilan ollessa tällä hetkellä välttävä. Viime vuosien talousarviot ovat toteutuneet selvästi arvioitua parempina. Kunnan talouden ennakoitavuuteen on kiinnitetty huomiota samalla kun on haettu toimenpiteitä kunnan talouden tasapainottamiseksi. Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kunnan menoista on viime vuosina ollut noin 60 % ja menojen kasvu on ollut monia vuosia maltillista. Nämä menot ovat kuitenkin kääntyneet voimakkaaseen kasvuun vuoden 2018 aikana. Talousarvioprosessin 2019 laadintaprosessin loppuvaiheessa tehtyjen noin 600.000 euron sopeutustoimien ansiosta toimintakatteen kasvu edellisvuoteen nähden on saatu supistettua 0,4 %:n tasoon.

Valtuusto päätti 5.11.2018 pitää vuoden 2019 tuloveroprosentin ja kiinteistöveroprosentit vuoden 2018 tasolla. Yleishyödylliset yhteisöt vapautettiin kiinteistöverosta. Vuoden 2019 verotulojen odotetaan kunnallisveron ja kunnan yhteisöverokertymän osalta kasvavan hieman.

Talousarvio vuodelle 2019 on noin 1,06 miljoonaa euroa alijäämäinen. Myös suunnitelmavuodet ovat alijäämäisiä: vuosi 2020 1,05 miljoonaa euroa ja vuosi 2021 0,82 miljoonaa euroa. Taseeseen aikaisemmin kertyneen noin 5 miljoonan euron kumulatiivisen ylijäämän ansiosta taloussuunnitelma on kuitenkin kuntalain mukainen. Kuntastrategian mukaisesti kunnan talouden tasapainoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Vuonna 2019 tilannetta hieman helpottaa verotulojen arvioitu kasvu, mutta toisaalta valtionosuuksien kehittymisestä ei ole tietoa. Talouden tasapainoon liittyvään riskiin osaltaan vaikuttaa merkittävästi sosiaali- ja terveystalouden menokehitys vuosina 2019 ja 2020.

Mahdollisesti vuoden 2021 alusta aloittavat uudet maakunnat ja sote-alueet tulevat muuttamaan kunnan roolia merkittävästi. Nykyisestä toiminnasta ja taloudesta jää kunnan järjestettäväksi vain noin 30 %. Kunnille jää silti edelleen paljon tärkeitä tehtäviä. Sivistystoimen ja teknisen toimen palveluiden lisäksi kuntien tehtäväksi jää esimerkiksi elinvoiman edistäminen muun muassa elinkeinoelämää ja asuinympäristöä kehittämällä. Kuntien rooli on merkittävä myös työllisyyden hoidossa. Tulevaisuuden kunnassa terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen nousevat entistä keskeisempään rooliin.

Haasteista huolimatta kunnassa on tärkeää vahvistaa positiivista ja eteenpäin katsovaa ilmapiiiriä. Kunnan myönteistä kehittämistä on perusteltua jatkaa pitkäjänteisesti tiukassakin taloustilanteessa. Kunnan talouden tilanne vaatii vielä merkittävästi tasapainottamistoimia tulevinakin vuosina. Tavoitteena tulee olla selvästi ylijäämäiset tilinpäätökset viimeistään strategiakauden loppupuolella. Nykytilanteessa kunta kykenee toteuttamaan vain kohtuullisen maltillista investointitasoa. Mikäli investointitasossa ilmenee tulevina vuosina tarvetta nostoon, siihen on kunnan nykyisessä taloustilanteessa vaikeuksia vastata. Lisäksi on syytä ottaa huomioon maakuntaudistuksen merkittävät vaikutukset kuntien investointi- ja lainanhoitokykyyn. Verotulojen ja valtionosuuksien merkittävä pieneneminen tulee tuolloin heikentämään merkittävästi kuntien investointi- ja lainanhoitokykyä. Taloudelliset haasteet tulee näin ollen huomioida myös tulevaisuudessa eikä menojen kasvattaminen ole mahdollista.

1.1 Sijainti ja toimintaympäristö

Tuusniemen kunta sijaitsee maantieteellisesti Itä-Suomen keskipisteessä, kahden yliopistokaupungin välissä. Itä-Suomen suurimpaan kaupunkiin Kuopioon on 60 km ja toiseksi suurimpaan kaupunkiin Joensuuhun 76 km. Kuntakeskustan läpi kulkee valtatie 9, joka on yksi Suomen tärkeimmistä poikittaisväylistä. Tuusniemen kunnan rajanaapureita ovat etelässä Heinävesi ja Leppävirta, pohjoisessa Kaavi, lännessä ja pohjoisessa Kuopio ja idässä Outokumpu. Kunnan kokonaispinta-ala on 699,43 km², josta vesistöalueita on 22 %. Rantaviivan pituus on 1 068 km. Tärkeimpiä luontokohteita ovat Pohjois-Savon maakuntajärvi Juojärvi, historiallisesti merkittävä Ohtaansalmi, sekä ulkoilu- ja retkeilyalueena tunnettu Seinävuoren rotkolaakso.

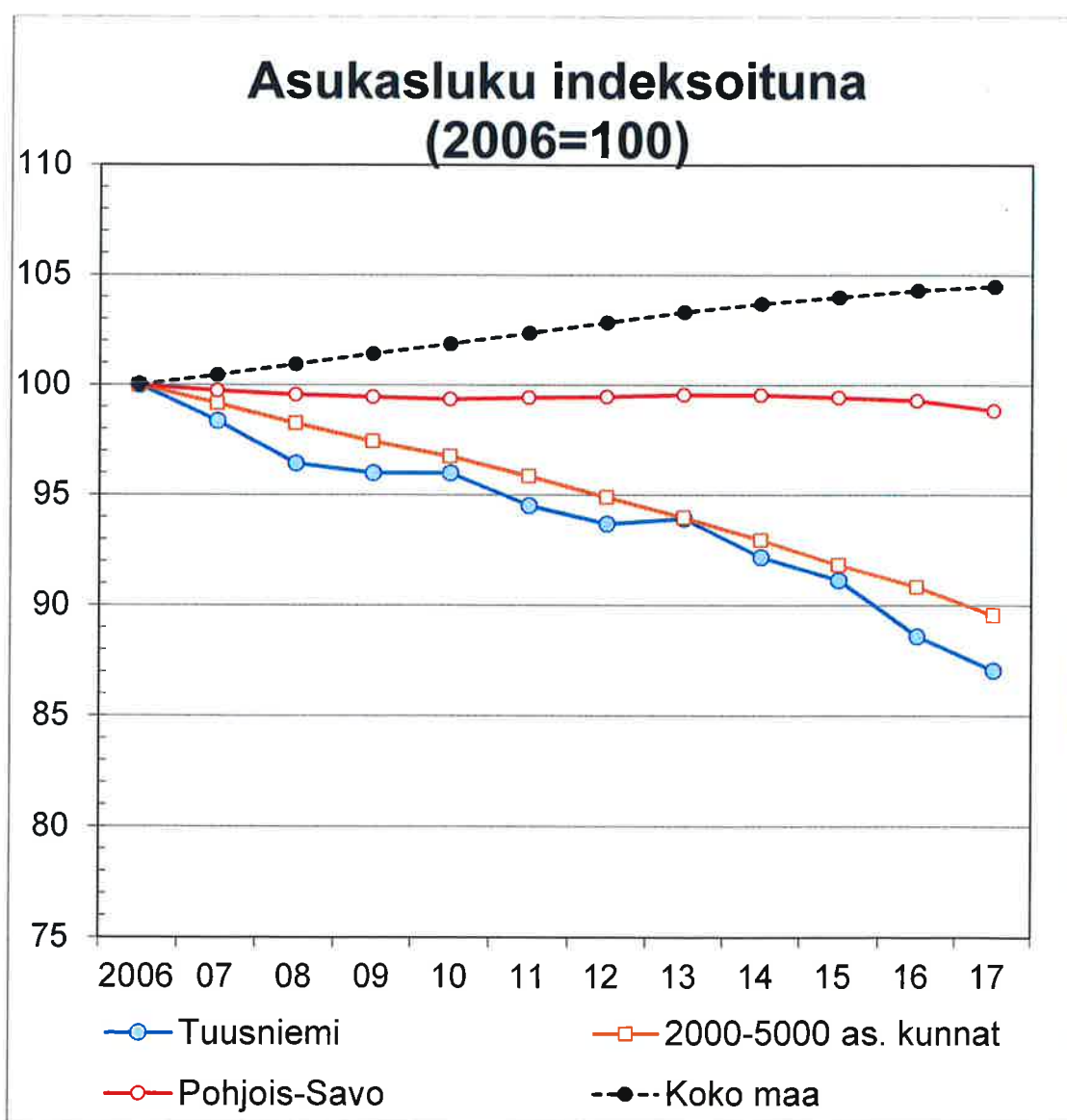
Tuusniemen kunta kuuluu Pohjois-Savon liittoon, Itä-Suomen aluehallintoviraston ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen. Monia peruspalveluja, kuten perusterveydenhuolto, kansalaisopisto, kirjasto ja työterveyshuolto on siirretty tuotettavaksi yhteistyössä Kuopion kanssa vastuukuntaperiaatteella. Lisäksi maaseutuhallinto ja ympäristöterveydenhuolto on siirretty Siilinjärven kunnan vastuulle. Julkisista hankinnoista vastaa Sansia

Oy ja ICT-palveluista Istekki Oy, joissa molemmissa kunta on osakkaana. Maakunnallisista toimijoista mainittakoon mm. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ja Pohjois-Savon pelastuslaitos. Talous- ja palkkahallinnon palvelut tuottaa Monetra Itä-Suomi Oy.

1.2 Väestö

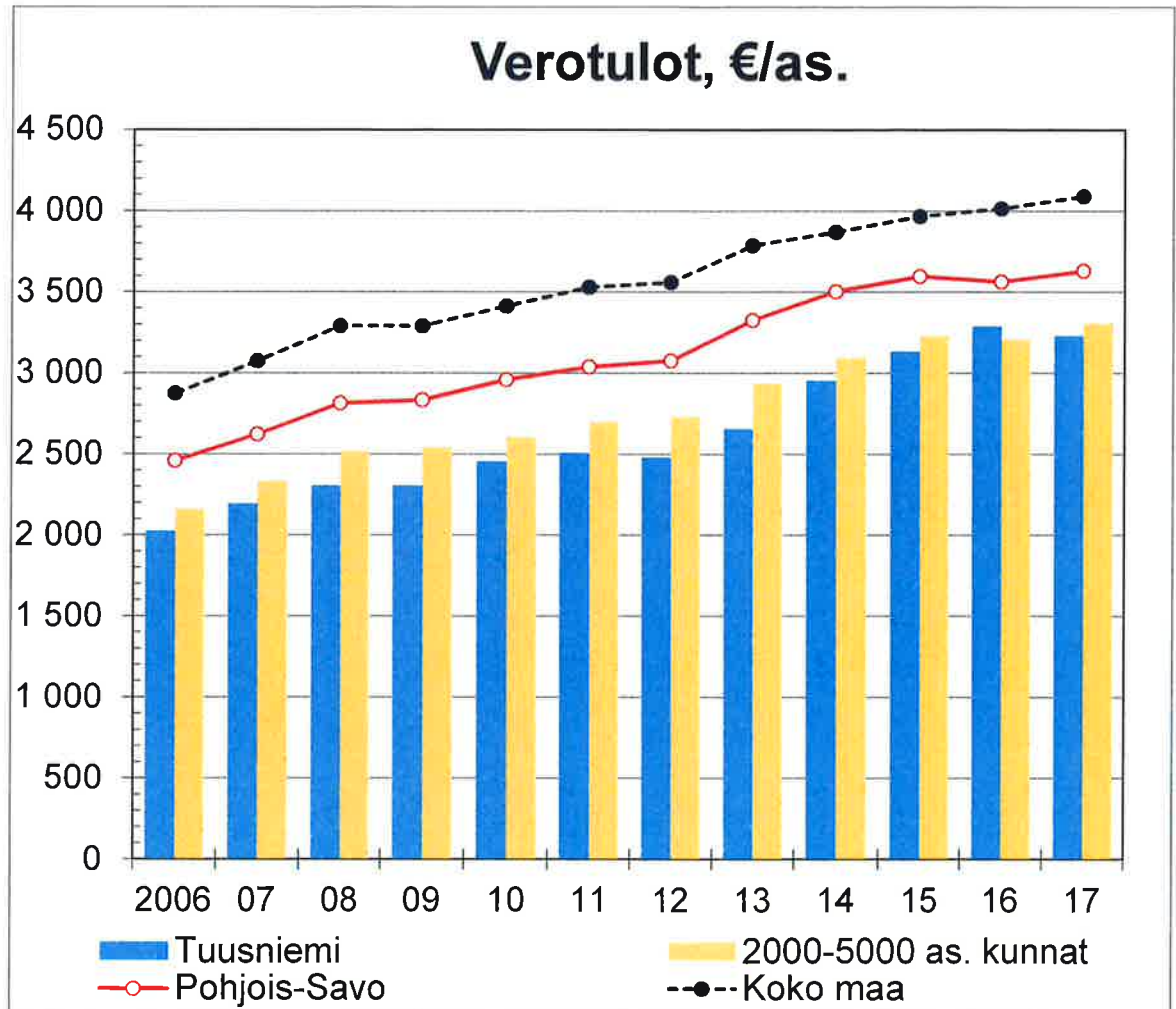
Tuusniemen kunnan väkiluku on laskenut viime vuosina melko tasaisesti. Vakituksia asukkaita Tuusniemellä oli 30.10.2018 ennakkotiedon mukaan 2573. Väestömäärä on alkuvuoden 2017 ajan kehittynyt edellisen vuoden tapaan negatiivisesti, kokonaismuutoksen ollessa tammi - lokakuussa -24 henkilöä. Syntyneitä on 8 ja kuolleita 48. Syntyvyyden enemmitys on ollut negatiivinen ainakin vuodesta 2005 alkaen, mutta vuosittaiset vaihtelut ovat olleet melko suuria.

Väestömäärän myönteistä kehittymistä sekä ikärakennekehityksen oikaisemista pyritään toteuttamaan tehokkaalla asuinkunta-ajattelulla, panostamalla peruspalveluihin ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, kuntakeskustan yleisilmeeseen sekä kilpailukykyisiin ja kehittyviin asuinalueisiin. Myös eteenpäin katsova ilmapiiri ja kuntataloudesta huolehtiminen ovat Tuusniemen kunnan kilpailukyvyn edellytyksiä.

1.3 Verorahoituksen ja taloudellisen huoltosuhteen kehittyminen

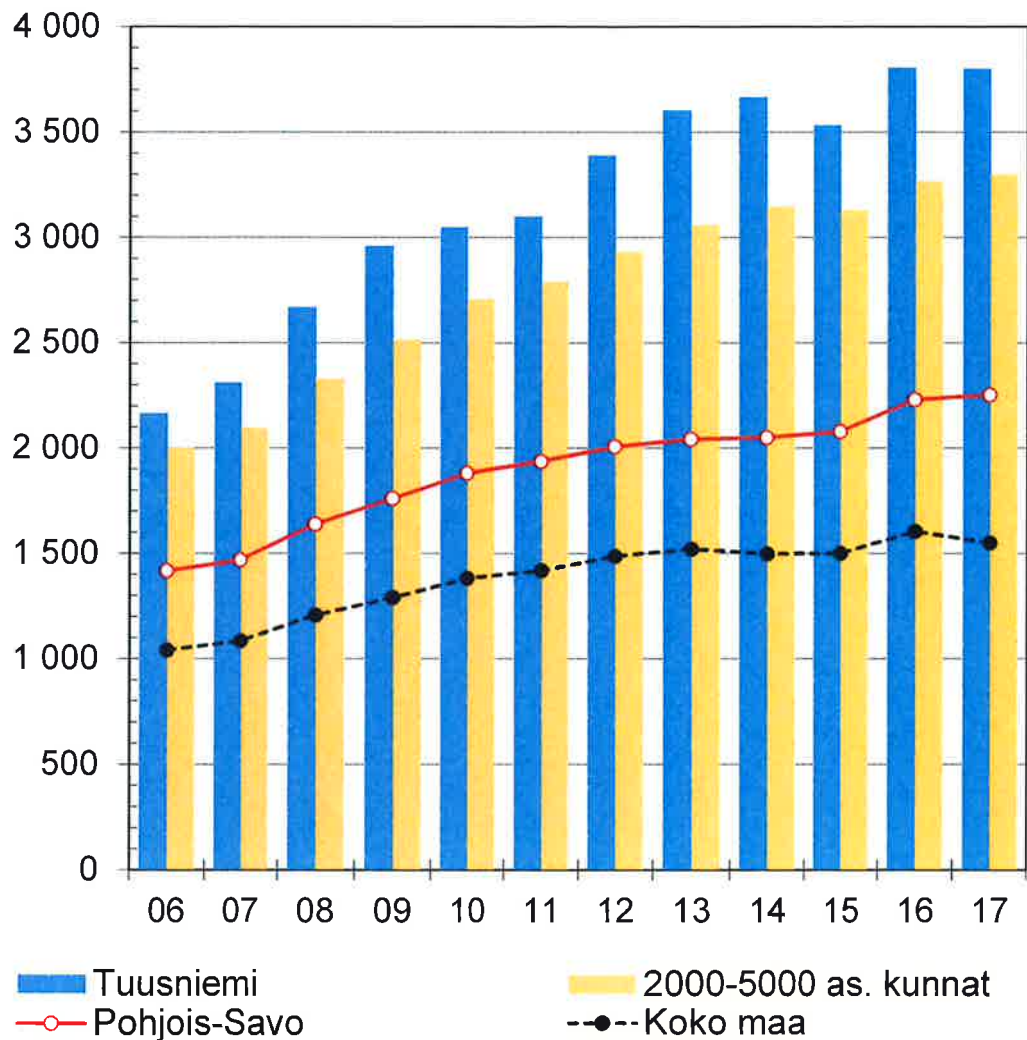
Kunnan kesimääräinen asukaskohtainen verotulokertymä on monen vuoden maltillisen kasvun jälkeen taittunut vuonna 2016. Asukasta kohti verotulokertymä on ollut viime vuodet pääsääntöisesti hieman vastaavan kokoisia kuntia alempi. Verrattuna maakunnan ja koko maan keskiarvoon, on kunnan asukaskohtainen verotulokertymä selvästi alempi.

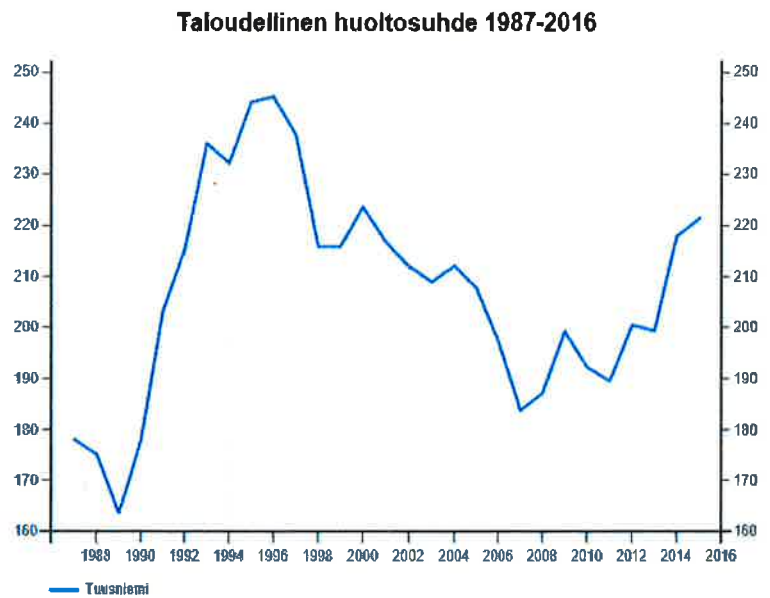

Kunnan valtionosuuksien kasvu on ollut tasaisen kasvavaa vuoteen 2014 saakka, minkä jälkeen kasvu on tahtunut ja kääntynyt useana vuotena jopa selvään laskuun. Tuusniemen keskimääräiset asukaskohtaiset valtionosuudet ovat selvästi suuremmat, verrataanpa niitä saman kokoluokan kuntiin, maakunnan tai koko maan asukaskohtaiseen keskiarvoon. Keskeisenä syynä tähän voidaan pitää väestön ikärakennetta ja valtionosuuksien määräytymisperusteena olevien indeksien, kuten sairastavuusindeksin korkeita lukemia.

Käyttötalouden valtionosuudet (TP), €/as.

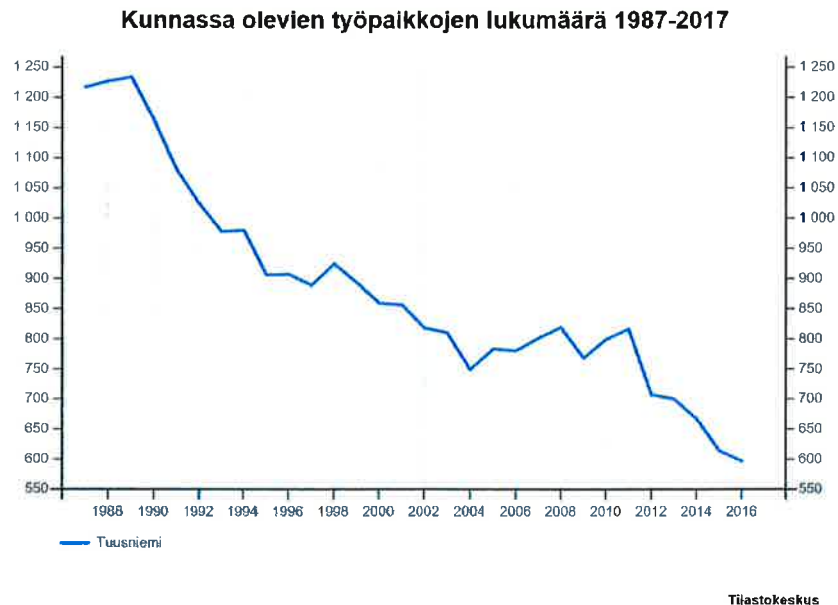
Taloudellisen huoltosuhteen trendi on ollut heikkenevä vuodesta 2011 lähtien. Taloudellinen huoltosuhte kertoo työvoiman ulkopuolella olevan väestön määrän sataa työllistä kohti. Tilastokeskus ei ole vielä päivittänyt vuoden 2016 jälkeistä tilannetta.

Tilastokeskus

1.4 Työpaikat ja elinkeinojen kehittäminen

Kunnan alueella olevien työpaikkojen määrän kehitys noudattelee muuten valtakunnallista työpaikkojen kehitystä, mutta 2000-luvun alussa Tuusniemellä sijaitsevien työpaikkojen määrä ei kasvanut läheskään niin paljon kuin valtakunnassa keskimäärin. Vuoden 2016 lopussa kunnan alueella oli 597 työpaikkaa, kun vuotta aikaisemmin niitä oli 614. Työpaikkojen määrä on puolettunut 1990-luvun alusta.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimistossa oli lokakuun 2018 lopussa 1 482 työtöntä työnhakijaa vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pohjois-Savon työttömyysprosentti oli syyskuun lopussa 9,5 % kun se vuotta aikaisemmin oli 10,8 %. Koko maan keskimääräinen työttömyysprosentti oli 8,7 %. Koillis-Savossa työttömyysprosentti oli syyskuun lopussa muuta Pohjois-Savoa korkeampi, 12,0 %. Vuotta aikaisemmin se oli 13,2 %. Työttömien määrä väheni Koillis-Savossa 11 % vuoden 2017 vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tuusniemellä työttömyysprosentti oli lokakuun lopussa hieman pienempi kuin vuotta aikaisemmin, 12,1 %. Lokakuussa 2016 työttömyysprosentti oli 13,5 %. Työttömien määrä oli lokakuun lopussa 119, kun se oli vuotta aikaisemmin 144. Tuusniemen kunta on mukana työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisessa kokeilussa, mikä päättyy vuoden 2018 lopussa.

Tuusniemen elinkeinojen kehittäminen muodostuu elinkeinotoimijoista sekä kunnan toimieliemien tekemistä elinkeinopoliittisista päätöksistä. Vuonna 2019 kunnan elinkeinotoimesta ja yrityspalveluista vastaa edellisen vuoden tapaan Tuusniemen Teollisuus Oy. Yhteistyötä tehdään mm. Tuusniemen Yrittäjät ry:n ja Kalakukko ry:n kanssa. Toiminnassa noudatetaan Tuusniemen kuntastrategian 2019 – 2026 linjauksia ja painopistealueita.

1.5 Talous ja investoinnit

Kuntastrategian mukaan tavoitteena tulee olla terve kuntatalous, joka vaatii jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimintakulujen leikkauksia ja toimintatuottojen kasvattamista. Kunnan toimialoilla on suuri vastuu toimialakohtaisen talousarvion pitävyydestä ja mahdolliset muutokset tulee ensisijaisesti kattaa toimialan sisältä ja vasta toissijaisesti hakea muutosta talousarvioon valtuustolta. Kunnan talouden tasapaino on alkaneella strategiakaudella keskeinen tavoite, johon kuntaorganisaation tulee tinkimättömästi sitoutua kaikilla tasoilla.

Verotulojen kasvaminen edellyttää myönteistä työllisyyskehitystä sekä väestömäärän muuttovoittoa ja väestörakenteen uudistumista. Valtionosuudet tulevat mahdollisesti jatkossa väheneeseen, johon tulee varautua mm. käyttötalousmenojen hallitsemisella.

Kunnan tuloveroprosentti vuonna 2019 on edellisvuoden tapaan 22,00 %. Myös kiinteistöverojen tasot pidetään ennallaan. Kuntastrategian mukaan tulevina vuosina verojen korottamista tulee välttää. Alijäämäisen taloussuunnitelman ja valtionosuuksien vähenemisen vuoksi verojen alentaminen ei ole mahdollista.

Taksojen ja maksujen korottamista tulee harkita vuosittain ja tavoitteena on, että taksat ja maksut kattavat pääosin niiden kohteena olevista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset tai kustannuksille yleisesti hyväksytyt omavastuusuudet. Taksoissa on luonnollista pyrkiä noudattamaan ympäristökuntien vastaavia tasoja.

Henkilöstön tarkoituksenmukaista määrää ja sijoittumista eri tehtäviin tulee jatkossakin tarkastella kattavasti. Uusia toimintatapoja, palvelujen sähköistämistä ja automatisointia tulee edistää kaikilla toimialoilla. Henkilöstön joustavaa liikkuvuutta ja sisäisiä siirtoja pyritään lisäämään mahdollisuuksien mukaan.

Kunta on investoinut voimakkaasti koko 2010-luvun. Vuonna 2016 nettoinvestoinnit olivat noin 1,0 miljoonaa euroa ja vuonna 2017 noin 1,1 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 talousarviossa varauduttiin noin 1,6 miljoonan euron nettoinvestointeihin.

Vuoden 2019 talousarviossa investointeihin on varattu yhteensä 1,3 miljoonaa euroa. Merkittävimmät investoinnit ovat Kankaalan alueen tiestön jatkorakentaminen ja katujen päällysrakenteiden uusimiset. Vuonna 2020 elinkeinoelämää tukevat investoinnit jatkuvat, mutta muilta osin investoinneissa keskitytään ylläpitoinvestointeihin.

Talousarviolainaa investointien rahoittamisen otettiin vuonna 2014 1,5 milj. euroa. Vuosina 2015 - 2018 ei nostettu lainkaan uutta lainaa. Vuoden 2019 talousarviossa on varauduttu 1,5 miljoonan euron lainanottoon. Tulevina vuosina tarve lainanottoon pienenee, mikäli investoinnit pienenevät suunnitellusti ja käyttötaloutta saadaan nykyistä paremmin tasapainoon.

1.6 Tulevaisuuden näkymät

Tuusniemen valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa ohjataan kunnan toimintaa ja taloutta vuosille 2019 - 2026. Lähtökohdaksi on asetettu palvelutuotannon tehostaminen sekä elinkeinoihin panostaminen. Kuntastrategia sisältää linjauksia, jotka ohjaavat kunnan luottamushenkilöiden sekä henkilöstön toimintaa.

Strategian käytännön toteuttamisen päävastuu on kunnanhallituksella, lautakunnilla sekä kunnan johtoryhmällä. Strategian johdonmukainen toteuttaminen vaatii luottamusjohdon sekä virkamiesjohdon selkeää työnjakoa ja sitoutumista omien tehtävien hoitamiseen. Kuntastrategia on yhteinen näkemys siitä mihin suuntaan Tuusniemen kunta on menossa.

Viime vuosien tilinpäätöksistä laskettujen keskeisten tunnuslukujen mukaan Tuusniemen kunnan talous on lievästi heikkenevä. Tähän merkittävänä syynä on kuntien valtionosuuksien leikkaukset, vaikka palvelutuotannon kustannukset ovat jatkuneet kasvuaan. Aiempien vuosien ylijäämät antavat kuitenkin vain hieman aikaa reagoida taloustilanteeseen. Kuntastrategiassa kiinnitetään myös erityistä huomiota kuntatalouden tasapainoon strategiakaudella.

Vuoden 2021 alussa sosiaali- ja terveystalvet siirtyvät kokonaan perustettavien maakuntien vastuulle. Vuoden 2021 taloussuunnitelma on monien epävarmuustekijöiden vuoksi kuitenkin laadittu niin kuin toiminta jatkuisi ennallaan.

Visio

Tulevaisuuden visiona Tuusniemi haluaa olla vahvasti tavoitteellinen suunnannäyttaja ja näyttää esimerkkiä rohkeasta uudistumiskyvystä. Näin Tuusniemi voi menestyä kuntamurroksessa uudistuen.

Arvot

Rohkeus ja rakkaus ovat yhtä aikaa sekä arvoja strategiassa, että brändiviesti. Rohkeus vahvistaa elinvoimaa ja rakkaus vahvistaa hyvinvointia.

Toimintaperiaate

Kunta toimii avoimesti ja rohkeasti, tavoitteenaan hyvä vuorovaikutussuhde asukkaiden, yrittäjien, henkilöstön ja luottamushenkilöiden kesken. Kunta tekee yhteistyötä ja verkostoituu ympäröivien kuntien ja kaupunkien kanssa, sekä osallistuu alueellisen yhteistyön kehittämiseen.

Kuntarakenteet

Kunnassa otetaan huomioon muuttuva toimintaympäristö ja tehdään tarvittaessa korjaavat päätökset. Palvelut tuotetaan taloudelliset ja toiminnalliset näkökulmat huomioon ottaen joko omana tai ostettuna palveluna. Kuntayhteistyötä tehdään mahdollisimman kevyellä organisatiolla niin, että siitä on taloudellista ja toiminnallista hyötyä. Muutoksiin vastataan joustavasti ja ketterästi.

2 Organisaatio ja henkilöstö

2.1 Organisaatiorakenne

Tuusniemen kunnanvaltuusto on 17.12.2014 § 63 hyväksynyt organisaatiouudistuksen vuosille 2015 - 2017. Kuntalain vaatimusten mukaisesti laadittu uusi hallintosääntö hyväksyttiin kunnanvaltuuston kokouksessa 8.5.2017 § 10 ja se astui voimaan 1.6.2017.

Päivitetty ja ajan tasalla oleva organisaatiokaavio lisätään vuosittain tilinpäätös- ja talousarvioasiakirjojen liitteeksi.

Tuusniemen kunnan organisaatio muodostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, keskusvaali-, tarkastus-, sosiaali-, sivistys- ja teknisestä lautakunnasta.

Kunnan henkilöstö jakautuu organisaatiouudistuksessa keskushallintoon, sosiaalitoimeen, sivistystoimeen sekä tekniseen toimeen, joita johtavat toimialajohtajat toimivat lautakuntiensa esittelijöinä. Varhaiskasvatus siirtyi vuoden 2016 alusta alkaen sosiaalitoimesta sivistystoimeen.

Kunnanjohtaja toimii kunnanhallituksen esittelijänä, johtoryhmän esimiehenä sekä vastaa mm. ylikunnallisesta yhteistyöstä, konserniohjauksesta ja valvonnasta, edunvalvonnasta ja verkostoista, viestinnästä ja tiedottamisesta sekä valmiussuunnittelusta.

Lisäksi kunnan organisaatioon kuuluvat ylikunnalliset toimijat, joista erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon seurantavastuu kuuluu sosiaalihoitajalle, Kuopion kansalaisopiston ja kirjaston seurantavastuu sivistystoimen toimialajohtajalle (rehtori) ja Koillis-Savon Vesi Oy:n, Tuusniemen Aluelämpö Oy:n sekä Jätekkukko Oy:n seurantavastuu tekniselle johtajalle.

Kunnan johtoryhmään kuuluu tällä hetkellä kunnanjohtaja, toimialajohtajat ja Tuusniemen Teollisuus Oy:n toimitusjohtaja.

Henkilöstöohjelman mukaan laajoissa henkilöstöä koskevissa asioissa henkilöstön edustajalla on oikeus olla läsnä johtoryhmän kokouksessa.

2.2 Henkilöstöohjelma

Tuusniemen kunnan henkilöstöohjelman tavoitteena on toimiva, osaava ja vuorovaikutteinen työyhteisö, jossa työskentely on mielekästä ja palkitsevaa. Henkilöstöohjelmalla Tuusniemen kunta valmistautuu lisäämään joustavuutta ja havaitsemaan tarvittavia muutoksia, joita nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää. Jokainen työntekijä ja esimies on oman työpaikkansa kehittäjä, etsien uusia tapoja ja menetelmiä suorittaa palvelutehtävänsä tehokkaammin ja joustavammin.

Henkilöstön on määrältään ja osaamiseltaan vastattava palvelutuotannon tarpeita ja taloudellisia resursseja sekä oltava motivoitunut työskentelemään asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Työnantajan ja henkilöstön tavoitekeskustelun tulee olla kahdensuuntaista, jatkuvaa ja rakentavaa. Henkilöstöohjelman onnistuneen toteuttamisen edellytyksenä on myös osallistuva, ihmisläheinen ja oikeudenmukainen johtaminen. Henkilöstölle on tarjottava mahdollisuudet itsensä kehittämiseen ja kannustusta vastuun ottamiseen sekä oma-aloitteisuuteen.

Henkilöstöohjelman päivittämisestä vastaa henkilöstöohjelman seurantaryhmä, joka kokoontuu vähintään kerran vuodessa ja jonka kutsuu koolle hallintojohtaja. Toimintaympäristön muutokset ja kunnanvaltuuston päätösten seuraukset huomioidaan henkilöstöohjelman päivittämisen yhteydessä. Henkilöstöohjelma uudistettiin 2017 aikana ja siihen liitettiin kaikki henkilöstöä koskeva materiaali. Henkilöstöohjelman päivitys hyväksyttiin johtoryhmässä 12.11.2018, YHTY-toimikunnassa 29.11.2018 ja kunnanhallituksessa 10.12.2018.

Tuusniemen kunta soveltaa henkilöstöohjelmaa myös järjestäytymättömään henkilöstöön. Henkilöstöohjelman lisäksi kunnassa noudatetaan kunta-alan virka- ja työehtosopimuksia sekä voimassa olevaa hallintosääntöä.

2.3 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Laki taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä tuli voimaan 1.1.2014. Lain tarkoituksena on edistää työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämistä. Tällä tarkoitetaan työntekijöille tarjottavaa suunnitelmallista koulutusta, joka on tarpeen työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn ja työtehtävien asettamia vaatimuksia ja ennakoitavissa olevia muuttuvia osaamistarpeita.

Laki koulutuksen korvaamisesta mahdollistaa koulutuskorvauksen niille työnantajille, joilla ei ole oikeutta koulutusvähennykseen elinkeinoverolain perusteella. Koulutuskorvauksen saamisen edellytyksenä on kuitenkin, että työnantajan järjestämä koulutus perustuu koulutussuunnitelmaan.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on osa henkilöstöohjelmaa ja se päivitetään vuosittain.

2.4 Tietosuoja

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (GDPR) astui voimaan 25.5.2018 koko Euroopan unionin alueella sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Asetus määrittelee rekisteröidyn eli henkilön oikeudet ja rekisterinpitäjän eli tietojenkäsittelystä vastaavan velvollisuudet.

Tietosuoja-asetuksen tavoitteena on suojata rekisteröityjen oikeuksia digitalisoituneessa ympäristössä sekä yhtenäistää käytäntöjä koko EU:n alueella.

Asetuksen mukaan rekisterinpitäjän on nimitettävä tietosuojavastaava, jonka tehtäviin kuuluu varmistaa, että asetusta noudatetaan ja joka toimii yhteyshenkilönä valvontaviranomaisten kanssa.

Tuusniemen kunnan tietosuojavastaavana toimii Johanna Joukanen-Miettinen.

3 Vuoden 2019 talousarvion ja vuosien 2019-2021 taloussuunnitelman laadinta-perusteet

Valtiovarainministeriön talouskatsauksen mukaan vuonna 2019 talouskasvu hidastuu 1,7 prosenttiin. Kovin investointivaihe on ohitettu. Merkittävin yksittäinen talouskasvua hidastava tekijä on rakennusinvestointien supistuminen. Yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Vuonna 2020 BKT kasvaa 1,6 %. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu edelleen, vaikka palkkasumman kasvu jatkuu, kun ansiotason nousu kiihtyy. Inflaation nopeutuessa edelleen reaalityulojen kasvu kuitenkin hidastuu. Ansiotason nousu kiihtyy 2,6 prosenttiin v. 2019 sopimuskorotusten ajoitustekijöiden seurauksena. Vuonna 2020 ansiotason nousua 3,0 prosenttiin kiihdyttävät edelleen hyvä talouskasvu ja julkisen sektorin lomarahojen palautuminen.

Paikallishallinnon tulot kasvavat kuluvana vuonna hyvin vaatimattomasti. Hyvästä talouden suhdannetilanteesta huolimatta kuntien tuloverot jopa laskevat hieman viime vuodesta, mikä johtuu mm. poikkeuksellisen suurista ennakonpalautuksista, kuntien jako-osuuden tarkistuksesta alaspäin ja yhteisöveroon v. 2017 kohdistuneesta suuresta kertaerästä.

3.1 Talousarvion laadintaperusteet

Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 24.9.2018 § 134 käyttötalousraamin vuoden 2019 talousarvion laadintaa varten. Käyttötalousraami laadittiin alustavien vero- ja valtionosuustietojen perusteella.

Vuonna 2019 toimialojen tulee seurata määrärahojen toteutumista vastuullisesti ja mahdolliset määrärahaylitykset tulee pyrkiä pääsääntöisesti kattamaan oman toiminnan säästöillä ja kulleikkauksilla. Mikäli toimiala ei pysty kattamaan määrärahaylitystä omilla toimillaan ja talousarvio uhkaa ylittyä, on ylitykselle haettava määrärahamuutos viipymättä kunnanvaltuustolta.

Kuntastrategian mukaan tavoitteena on tasapainossa oleva kuntatalous, joka vaatii jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimintakulujen leikkauksia ja toimintatulojen kasvattamista. Verotulojen kasvaminen edellyttää myönteistä työllisyyskehitystä sekä väestömäärän muuttovoittoa ja väestörakenteen nuorentumista.

Veroprosentit 2011-2019

	<u>2011- 2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017- 2018</u>	<u>2019</u>
Tulovero-%	19,75	20,00	21,00	22,00	22,00	22,00
Kiinteistövero-%						
Vakinainen asunto	0,50	0,50	0,55	0,65	0,65	0,65
Muut rakennukset	1,10	1,10	1,10	1,25	1,25	1,25
Yleinen kiinteistövero	0,70	0,90	1,00	1,15	1,15	1,15
Yleishyödyllisten yhteisö- jen kiinteistövero						0,00

Erilaisten vähennysten johdosta kuntien tuloveroprosentit (nimellinen veroaste) ei vastaa todellista veroastetta kunnissa. Efektiivinen veroaste tarkoittaa maksuunpannun kunnallisveron suhdetta ansiotuloihin.

Tuusniemen efektiivinen veroaste -% 2010 – 2018

<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017*</u>	<u>2018*</u>
12,65	12,71	12,32	12,58	13,28	13,94	13,82	13,60	13,55

*) Ennuste

Taloussuunnitteluvuodet 2019–2021 on laadittu tiedossa olevien toiminnallisten muutosten, talousnäkömien ja ennusteiden mukaisesti. Terveystalouden kustannuksiin tulevaisuudessa vaikuttaa väestön ikärakenne ja eliniän pidentyminen, mutta toisaalta erikoissairaanhoidon kustannusten arvioidaan kasvavan melko maltillisesti. Sote- ja maakuntauudistusten mahdollisia vaikutuksia taloussuunnitteluvuosille ei ole vielä pystytty ennakoimaan.

Vuoden 2019 talousarviossa koko kunnan toimintatuotot arvioidaan suurenevan noin 584.090 euroa vuoden 2018 arvioidusta tasosta. Tuottoihin sisältyy Asuntotoimen tuloja 310.328 euroa. Toimintatuottoihin on arvioitu edellisvuoden tavoin varovasti kuopiolaisista asiakkaista johtuvat tuotot terveyskeskussairaalassa. Toimintamenot ovat noin 182.651 euroa suuremmat kuin vuoden 2018 talousarviossa. Asuntotoimen menoja sisältyy toimintamenoihin 297.340 euroa.

Tuusniemen kunnan strategiassa on linjattu, että tuloveroprosentin vuosittainen nostaminen jäädytetään, mikäli käyttötalous saadaan hallintaan ja tulot kattamaan menot. Myös kiinteistövero-erojen jatkuvaa nostamista tulee jatkossakin välttää.

Tuusniemen kunnan tuloveroprosentti vuonna 2019 on 22,00 prosenttia. Käyttötalous ei ole täysin tasapainossa, mutta toisaalta kunnan nykyinen tuloveroprosentti on niin korkea, että sen nostaminen vaikuttaisi negatiivisesti kunnan vetovoimaan. Kuntaliiton uusimman veroennusteen mukaan tuloverot kasvaisivat noin 50.000 euroa. Yhteisöveron tuotto kasvaisi hieman ja kiinteistöveron tuotto pysyisi kuluvan vuoden tasolla. Ottaen huomioon kuluvan vuoden verotilitysten laskentapohjassa olevan poikkeuksellisen suuren kunnallisverojen edellisvuoden ennakoitujen liiketilityksen, kunnan verotulokertymä mitä todennäköisimmin ei kasva vuoden 2018 talousarviossa olevasta summasta. Lisäksi kunnallisveroon kohdistuvat uudet verovähennykset vaikuttavat lievästi alentavasti kunnallisveron tuottoon.

Valtionosuuksien arvioidaan vuonna 2019 olevan 9.540 miljoonaa euroa. Ilman kotikuntakorvauksia valtionosuudet yhteensä laskevat yli 250.000 euroa vuonna 2019 kuluvan vuoden tasosta.

Korkokulut eivät merkittävästi muutu tulevina vuosina, mikäli lainanottoon ei tarvita turvautua. Sen sijaan korkotuotot pienenevät kassavarojen vähentyessä ja korkojen ollessa alhaisia. Rahoitustuottoihin kirjattavien osinkojen ja muiden pääomatuottojen oletetaan pysyvän lähes samalla tasolla.

Suunnitelman mukaiset poistot (1.058.900 euroa) on laskettu kunnanvaltuuston 13.11.1996 § 49 ja 17.12.2012 § 50 hyväksymien poistosuunnitelmien mukaisesti. Uusi 17.12.2012 hyväksytty SUMU-poistosuunnitelma koskee uusia 1.1.2013 jälkeen toteutuneita investointihankkeita. 31.12.2012 saakka toteutuneiden investointihankkeiden SUMU-poistot lasketaan vuonna 1996 hyväksytyn poistosuunnitelman mukaisesti jatkossakin.

Poistoeron kirjauksiin sisältyy aikaisempien vuosien investointivarausten käytöstä muodostunut poistoeron kirjaus (111 116 euroa).

Poistoeromuutosten jälkeen vuoden 2019 talousarvioesitys on 1.056.934 euroa alijäämäinen.

Taloussuunnitteluvuosina SUMU-poistot tulevat vähenemään, mikäli uusia merkittäviä investointeja ei tehdä (oletus). Toisaalta uuden poistosuunnitelman mukaiset lyhyemmät poistoajat 1.1.2013 jälkeen valmistuneista investointihankkeista ovat kasvattaneet poistoja.

Palvelutuotantoa ja toimialojen toimintaa tullaan kehittämään kunnan strategialinjauksien mukaisesti ja huomioiden yleiset yhteiskunnalliset muutokset.

Palkkiosääntö, jossa käsitellään luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kokouspalkkiot ja niiden maksatuskäytäntö, on esitetty talousarvion osiossa V, "Organisaatio ja palkkiosääntö".

3.2 Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti kunnanvaltuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Sitovuustaso päätetään talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Talousarvion sitovuustason määrittelyn yhteydessä määritellään myös tilivelvolliset. Luettelo tilivelvollisista on liitetty osioon V "Organisaatio ja palkkiosääntö". Tilivelvolliset on merkitty myös talousarvion käyttötalousosan tehtäväkohtaisiin talousarvioesityksiin.

Talousarvion sitovuus 1.1.2019 alkaen

Taulukossa 5 "Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma" on esitetty käyttötalouden, investointien ja rahoitusosan sitovuustasot.

Toimialoille asetetut sitovat tavoitteet, mittarit ja tavoitetasot on esitetty toimialakohtaisissa talousarvioesityksissä.

Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa toimialojen sitovuustasona on bruttomääräraha eli toimintatuotot ja toimintakulut, ilman arvonlisäveroja. Poikkeuksellisesti ateriapalvelut ja vesihuolto ovat nettositovia. Näiden toimintojen tulisi kattaa omilla toimintatuotoillaan kaikki toimintakulut.

Investointiosa

Investoinneissa yli 150.000 euron hankkeet, niiden hanketavoitteet ja kustannusarviot ovat kunnanvaltuustoon nähden sitovia hankekohtaisesti.

Alle 150.000 euron hankkeet ovat valtuustoon nähden sitovia taseen pysyvien vastaavien "Aineelliset hyödykkeet" ryhmän omaisuuslajien mukaisesti, esimerkiksi rakennukset, kiinteät rakenteet ja laitteet, koneet ja kalusto. Alle 150.000 euron hankkeiden hankekuvaukset ja kustannusarviot eivät ole kunnanvaltuustoon nähden sitovia, vaan ne käsitellään ja hyväksytään asianomaisen hallintokunnan lautakunnassa, esim. teknisessä lautakunnassa, hankekohtaisesti.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on kunnanvaltuustoon nähden sitova verotulojen, valtionosuuksien, rahoituskulujen ja -tuottojen, satunnaisten erien ja tilinpäätössiirtojen osalta.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma on kunnanvaltuustoon nähden sitova antolainauksen muutosten (uudet antolainat ja lainojen lyhennykset), lainakannan muutosten (uudet talousarviolainat ja lainojen lyhennykset) ja oman pääoman muutosten osalta. Tunnuslukujen tavoitearvojen osalta valtuustoon nähden sitovia erä ovat toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ja lainanhoitokate.

3.3 Maksut ja taksat

Vesihuollon, teknisen toimen, rakennusvalvonnan, ympäristösuojeluviranomaisten ja maa-ainesten taksat hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa 11.12.2018. Myös kunnan tilojen käyttökorvauksia ja valokopio-, laminointi- yms maksujen hintataso määritellään talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Liitteessä mainitsemattomia taksoja/maksuja ja sisäisen laskutuksen maksuja sekä jakoperusteita (esim. ateriahinnasto) tarkistetaan talousarviovuoden kuluessa, toteutuneisiin kustannuksiin perustuen. Talousarvion osiossa IV on esitetty 1.1.2019 voimaan tulleet maksut ja taksat.

3.4 Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Julkisen toiminnan luotettavuuden edellytys on riittävä ja näkyvä valvonta, jonka avulla pyritään saamaan kohtuullinen varmuus toiminnan järjestämisestä päätösten ja organisaatiolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Valvonta jakaantuu ulkoiseen ja sisäiseen valvontaan. Ulkoinen valvonta on toimivasta johdosta riippumatonta ja sitä toteuttavat valtuuston valitsema tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja. Ulkoista valvontaa toteuttavat myös kuntalaiset (muutoksenhaku, julkisuusperiaate), aluehallinnon viranomaiset ja muut viranomaiset.

Operatiiviseen johtamiseen kuuluva sisäinen valvonta ja sen järjestäminen on kunnan toimivan johdon ja tilivelvollisten tehtävänä ja vastuulla. Kuntalain 123 §:n mukaan kunnan tilintarkastajan on tarkastettava onko kunnan sisäinen valvonta, riskienhallinta ja konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kunnan hallinnon ja talouden valvonta sekä riskien hallinta järjestetään siten, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Sisäisen valvonnan menetelmiä käytetään soveltuvin osin myös kuntakonsernin tytäryhtiöiden valvonnassa.

Sisäisen valvonnan periaatteiden ja linjausten määrittely kuuluu kunnanvaltuustolle ja järjestämisvastuu kunnanhallitukselle. Kunnan johdon vastuulla on luoda edellytykset toimivalle sisäiselle valvonnalle.

Toimialajohtajat vastaavat siitä, että sisäinen valvonta ja riskien hallinta huomioidaan, toteutetaan ja raportoidaan taloussuunnittelusta tilinpäätökseen, kattaen koko tilikauden.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 16.12.2013 § 74 "Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan periaatteet" -ohjeen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimeenpano-ohje päivitetään vuonna 2019.

3.5 Kunnan konsernin ohjaus

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt konserniohjeen 31.3.2009 § 36. Konserniohjeella on luotu puitteet kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjeella on yhtenäistetty konserniyhteisöjen hankintatointa, hallintoa, johtamiskäytäntöjä, sisäistä valvontaa, rahoitusta, raportointia, riskienhallintaa ja konsernitilinpäätöksen laadintaa.

Konserniohjeen mukaan tytäryhteisöjen tulee antaa kolmannes vuosittain kirjallinen raportti toiminnastaan ja taloudestaan kunnanhallitukselle.

Konsernille asetetaan seuraavat tavoitteet:

Konsernin toimintatulot toimintamenoista, %: vähintään 20 %

Konsernin vuosikate poistoista, %: vähintään 50 %

Konsernin omavaraisuusaste, %: vähintään 50 %

Konsernin laina €/asukas: alle 4.000 €

4 Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenvetolaskelma

Talousarvion yhteenvetolaskelmaan on koottu käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosan valtuustoa nähdessä sitovat erät. Taulukkoon on merkitty myös määrärahojen ja tuloarvioiden sitovuustasot eli ovatko arviot brutto- vai nettomääräisiä.

	Sitovuus 1)	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Keskusvaalilautakunta	B	-27 242	17 300
Tarkastuslautakunta	B	-19 616	
Kunnanhallitus			
Keskushallinto	B	-1 332 514	869 942
Elinkeinotoimi ja kehittämispalvelut	B	-245 600	
Muu yleis- ja keskushallinto	B	-46 770	12 800
Ateriapalvelut	N		65 222
Sosiaalilautakunta			
Lasten ja perheiden palvelut	B	-1 143 522	79 500
Vanhustyö	B	-3 319 713	927 040
Vammaispalvelut	B	-1 374 935	27 400
Aikuissosiaalityö	B	-520 735	65 000
Muu sosiaalitoimi	B	-381 125	18 000
Terveystoimi	B	-7 714 670	436 780
Sivistystoimi			
Perusopetus	B	-3 069 904	733 617
Lukiokoulutus	B	-673 132	40 040
Varhaiskasvatus	B	-718 030	101 900
Kansalaisopisto	B	-262 859	140 040
Kirjasto	B	-201 451	
Vapaa-aikatoimi	B	-211 662	12 345
Tekninen toimi			
Yhdyskuntatekniset palvelut	B	-607 327	81 500
Kiinteistötoimi	B	-819 707	694 175
Ympäristöpalvelut	B	-104 666	37 800
Vesihuolto	N		105 250
TULOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		8 550 000
Valtionosuudet	B		9 540 733
Korkotulot	B		4 000
Muut rahoitustulot	B		196 751
Korkomenot	B	-55 000	
Muut rahoitusmenot	B	-16 105	
Satunnaiset erät	B		

	Sitovuus 1)	Määrärahat	Tuloarviot
INVESTOINTIOSA			
Maa- ja vesialueet	B	-50 000	10 000
Osakkeet ja osuudet	B		30 000
Koneet ja kalusto	B	-60 000	
Muut hallinto- ja laitosrakennukset	B	-505 000	40 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet	B	-175 000	
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	B	-510 605	72 803
Vesihuollon täydennysrakentaminen	B	-40 000	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	B		
Antolainasaamisten vähennykset	B		
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		1 500 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	-625 000	
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen		421 952	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		-24 409 938	24 409 938

1) N= sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B= bruttomääräraha/-tuloarvio

5 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo- ja menojen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelman kokonaistaloudelliset tavoitteet ovat tulo- ja menojen riittävyyttä, vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta koskevat tavoitteet. Tuloslaskelmaosan tunnusluvuissa määritellään suunnittelukauden tavoitearvot.

Toimintatuottojen arvioidaan kasvavan vuoden 2018 tasolta.

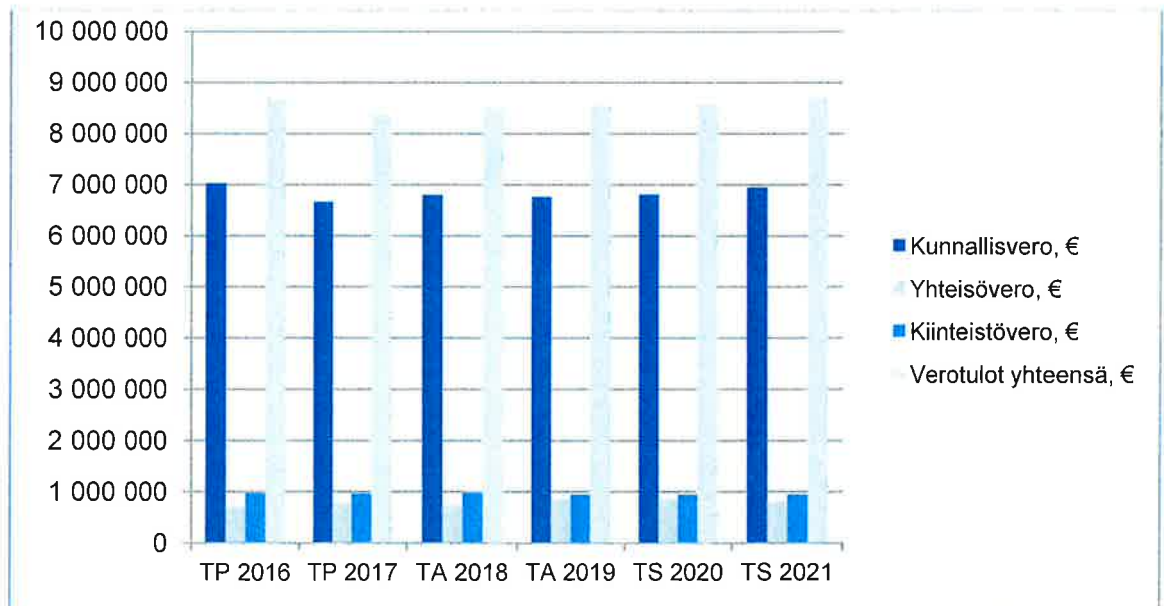
Toimintakulujen arvioidaan kasvavan kulu- ja vuodelle 2018 talousarvioon verrattuna 0,78 % (182.651 euroa). Henkilöstömenojen arvioidaan kasvavan 1,06 %. Palvelujen ostot pienenevät noin 1,25 %.

Toimintakate pienenee 401.439 euroa vuoden 2018 talousarviosta.

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon mukaisesti. Yhteensä verotuloja vuonna 2019 arvioidaan kertyvän 8,55 miljoonaa euroa.

VEROTULOT 2016-2021

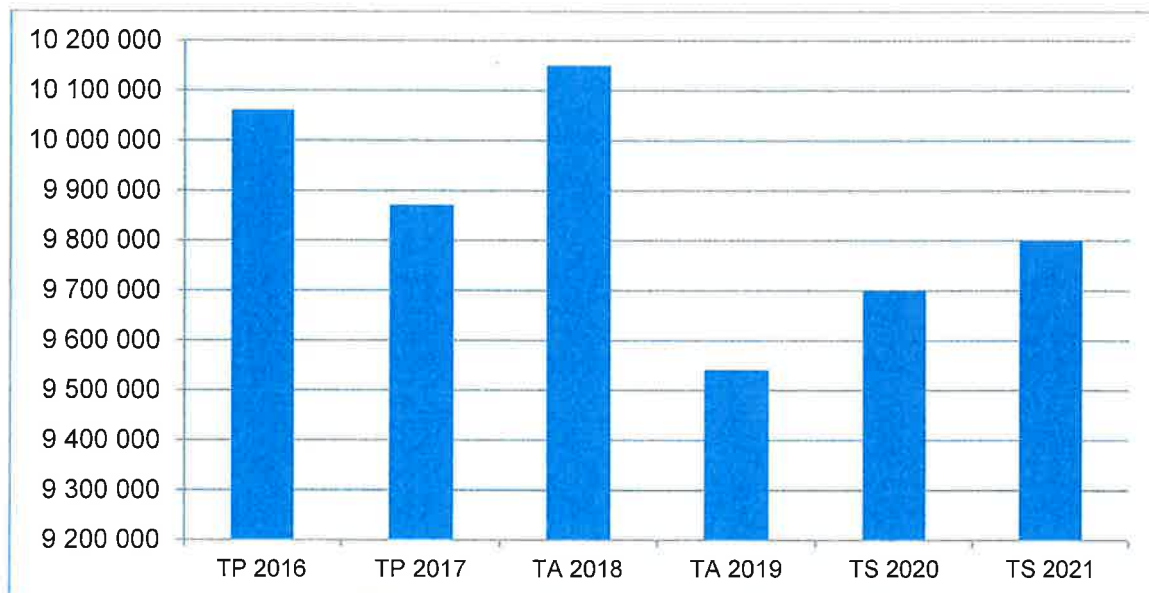
	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kunnallisvero, €	7 023 906	6 658 745	6 800 000	6 758 000	6 811 000	6 946 000
Yhteisövero, €	706 040	777 703	725 000	853 000	850 000	815 000
Kiinteistövero, €	<u>964 323</u>	<u>955 766</u>	<u>975 000</u>	<u>939 000</u>	<u>939 000</u>	<u>939 000</u>
Verotulot yhteensä, €	8 694 269	8 392 214	8 500 000	8 550 000	8 600 000	8 700 000

Valtionosuuksia vuonna 2019 arvioidaan kertyvän 9,5 miljoonaa euroa eli 6 % edellisvuotta vähemmän. Arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton ennakkolaskelmia. Valtionosuuksien lopulliset laskentaperusteet ja päätökset kuntakohtaisista valtionosuuksista valtiovarainministeriö vahvistaa joulukuun lopussa 2019.

VALTIONOSUUDET, euroa vuosina 2016 – 2021

TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
10 060 314	9 870 262	10 150 000	9 540 733	9 700 000	9 800 000

Korkomenoihin on varattu vuosina 2010-2014 nostettujen talousarviolainojen (yht. 7,5 milj. €) korkokulut. Yhteensä korkokuluja arvioidaan kertyvän noin 55.000 euroa. **Korkotuotot** 4.000 euroa maksuliikennetilin korot.

Rahoituskuluihin 16.105 euroa sisältyvät vesihuollon kunnalle maksama sisäinen korvaus jäännöspääomasta ja mahdolliset viivästyskorot.

Rahoitustuottoihin 196.751 euroa sisältyy vastaava erä vesihuollon jäännöspääomasta, osinkotuotot, osuuspääomien korot ja peruspääoman korot kuntayhtymiltä.

Vuosikate jää 109.150 euroa negatiiviseksi. Vuosikate ei näin ollen kata suunnitelman mukaisia poistoja, joiden arvioidaan olevan 1.058.900 euroa.

Tilikauden tulos on talousarvioesityksen mukaan -1.168.050 euroa negatiivinen. Poistoeron muutoksen (111.116 euroa) huomioimisen jälkeen **tilikauden alijäämä** on -1.056.934 euroa.

5.1 Tuloslaskelma

	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatulot					
Myyntitulot	3 301 696	3 055 854	3 383 780	3 343 800	3 358 800
Maksutulot	953 731	885 900	910 140	895 000	895 000
Tuet ja avustukset	267 463	321 800	349 800	340 000	340 000
Muut toimintatulot	713 736	532 365	736 289	765 000	750 000
Toimintatulot yhteensä	5 236 626	4 795 919	5 380 009	5 343 800	5 343 800
Toimintamenot					
Henkilöstömenot					
Palkat ja palkkiot	-5 234 543	-5 817 938	-5 921 103	-5 950 000	-5 960 000
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 417 434	-1 514 789	-1 571 927	-1 570 000	-1 650 000
Muut henkilösivukulut	-221 291	-284 160	-204 280	-210 000	-220 000
Palvelujen ostot	-12 994 087	-13 752 726	-13 580 515	-13 700 000	-13 800 000
Aineet, tarv. ja tavarat	-1 004 789	-1 036 871	-1 021 445	-1 082 000	-1 100 000
Avustukset	-774 858	-663 500	-683 050	-697 244	-700 000
Muut toimintamenot	-644 302	-456 903	-727 218	-750 000	-579 244
Toimintamenot yhteensä	-22 291 304	-23 526 887	-23 709 538	-23 959 244	-24 009 244
TOIMINTAKATE	-17 054 678	-18 730 968	-18 329 529	-18 615 444	-18 665 444
Verotulot	8 392 214	8 500 000	8 550 000	8 600 000	8 700 000
Valtionosuudet	9 870 262	10 150 000	9 540 733	9 700 000	9 800 000
Rahoitustulot ja -menot					
Korkotulot	4 689	5 000	4 000	5 000	5 000
Muut rahoitustulot	210 124	230 000	196 751	200 000	200 000
Korkomenot	-67 601	-61 800	-55 000	-55 000	-55 000
Muut rahoitusmenot	-15 644	-20 000	-16 105	-20 000	-20 000
Rahoitustulot ja -menot yht.	131 568	153 200	129 646	130 000	130 000
VUOSIKATE	1 339 366	72 232	-109 150	-185 444	-35 444
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 109 283	-1 105 000	-1 058 900	-977 600	-899 000
Arvonalentumiset					
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot	-99 851				
Satunnaiset menot					
TILIKAUDEN TULOS	130 232	-1 032 768	-1 168 050	-1 163 044	-934 444
Poistoeron lisäys tai vähennys	111 116	111 116	111 116	111 116	111 116
Varausten lisäys tai vähennys					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	241 348	-921 652	-1 056 934	-1 051 928	-823 328
=valtuustoon nähden sitovat erät					
Tavoitteet ja tunnusluvut (TA 2019 TS 2020-2021 tavoitearvot)					
Toimintatulot/-menot, %	23,49 %	20,38 %	22,69 %	22,30 %	22,26 %
Vuosikate / poistot, %	120,7 %	6,54 %	-10,31 %	-18,97 %	-3,94 %
Vuosikate, €/asukas, tavoitearvo	516	28	-42	-72	-14
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 131	1 775	1 368	963	645
Asukasmäärä 31.12., tavoitearvo	2595	2580	2570	2570	2570

**VESIHUOLTOLAITOS MUU
TASEYKSIKKÖ**

Tuloslaskelma

	TP 2017	TA 2018 + MUUTOS	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Liikevaihto					
Myyntituotot	328 456	307 600	307 050	320 000	330 000
Valmistus omaan käyttöön	560				
Toimintakulut					
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-58 789	-64 818	-64 400	-84 000	-85 000
Palvelujen ostot	-56 429	-72 961	-71 953	-66 000	-67 000
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-45 922	-47 411	-49 816	-55 000	-60 000
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-10 603	-11 010	-12 121	-11 000	-12 000
Muut henkilösivukulut	-2 144	-2 300	-1 710	-2 500	-4 000
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-91 953	-155 500	-155 000	-136 500	-121 000
Arvonalentumiset					
Liiketoiminnan muut kulut					
Liiketoiminnan muut kulut	-1 415	-1 500	-1 800	-1 500	-2 000
Liikeylijäämä (-alijäämä)	61 761	-47 900	-49 750	-36 500	-21 000
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot					
Muut rahoituskulut					
Korvaus jäännöspääomasta	-15 642	-16 000	-16 105	-16 000	-16 000
Ylijäämä (-alijäämä)	46 118	-63 900	-65 855	-52 500	-37 000
Tilikauden tulos	46 118	-63 900	-65 855	-52 500	-37 000
Tilikauden yli- alijäämä	46 118	-63 900	-65 855	-52 500	-37 000

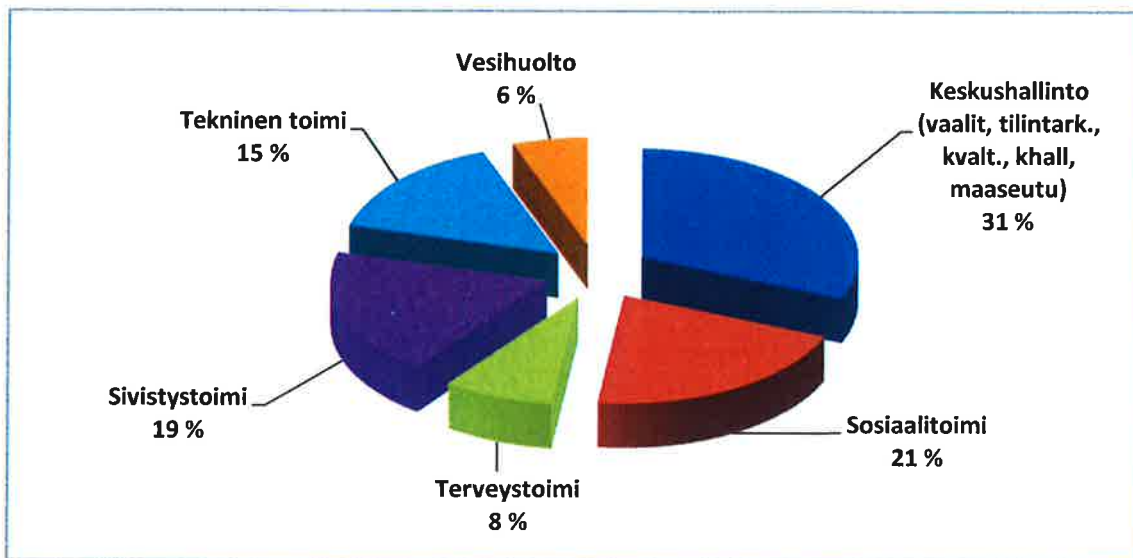
TILINPÄÄTÖKSET 2016 - 2017, TALOUSARVIO 2018 ja TALOUSSUUNNITTELU 2019-2021

	TP 2016	TP 2017	TA 2018 (muutettu)	RAAMI 2019 (kh 24.9.2018 § 134)	TA 2019	Muutos % TA 2018 / TA 2019	TS 2020	TS 2021
Keskushallinto (vaalit, tilintark., kvalit., knall, maaseututoimi)	-1 965 966	-2 049 541	-2 132 879	-2 152 000	-2 384 300	11,8	-2 358 544	-2 368 544
Sosiaalityö	-6 382 088	-6 032 437	-6 180 223	-6 521 600	-6 740 030	9,1	-6 740 030	-6 740 030
Terveystoimi	-7 960 383	-7 429 119	-7 830 000	-7 817 900	-7 714 670	-1,5	-7 795 670	-7 795 670
Perusterveydenhuolto	-3 342 775	-3 244 083	-3 400 000	-3 329 700	-3 247 028	-4,5	-3 328 028	-3 328 028
Erikoissairaanhoito	-4 617 608	-4 185 036	-4 400 000	-4 466 800	-4 467 642	1,5	-4 467 642	-4 467 642
Sivistystoimi	-4 768 213	-4 780 909	-4 750 000	-5 092 800	-5 137 038	8,1	-5 145 000	-5 095 000
Tekninen toimi	-1 796 504	-1 823 995	-1 800 000	-1 627 500	-1 531 700	-14,9	-1 700 000	-1 780 000
Vesihuolto	-210 307	-175 303	-200 000	-201 800	-201 800	0,9	-220 000	-230 000
Toimintakulut yhteensä	-23 083 461	-22 291 304	-22 893 102	-23 413 600	-23 709 538	3,6	-23 959 244	-24 009 244
Toimintatuotot	5 389 611	5 236 626	4 861 733	4 850 000	5 380 009	10,7	5 343 800	5 343 800
Toimintakate	-17 693 850	-17 054 678	-18 031 369	-18 563 600	-18 329 529	1,7	-18 615 444	-18 665 444
Rahoitus								
Verotulot	8 694 269	8 392 214	8 450 000	8 500 000	8 550 000	1,2	8 600 000	8 700 000
Valtionosuudet	10 060 314	9 870 262	9 950 000	10 100 000	9 540 733	-4,1	9 700 000	9 800 000
Korkomenot	-78 841	-67 601	-80 000	-55 000	-55 000	-31,3	-55 000	-55 000
Korkotulot	5 069	4 689	5 000	4 500	4 000	-20,0	5 000	5 000
Rahoituskulut	-16 587	-15 644	-20 000	-16 000	-16 105	-19,5	-20 000	-20 000
Rahoitustuotot	210 831	210 124	230 000	225 000	196 751	-14,5	200 000	200 000
Vuosikate	1 181 205	1 339 366	503 631	194 900	-109 150	-121,7	-185 444	-35 444
Satunnaiset tuotot	24 727							
Satunnaiset kulut		-99 851						
Poistot ja arv.alentumiset	-1 188 250	-1 109 283	-1 120 495	-992 300	-1 058 900	-5,5	-977 600	-899 000
Poistoeron vähennys (+)	111 116	111 116	100 000	110 000	111 116	11,1	111 116	111 116
Poistoeron lisäys (-)								
Varausten väh.(+),lis.(-)								
Tilikauden yli-/alijäämä	128 798	241 348	-516 864	-687 400	-1 056 934	104,5	-1 051 928	-823 328
Sisäiset erät	1 885 627	1 866 055	1 816 219		1 770 259		1 750 000	1 740 000

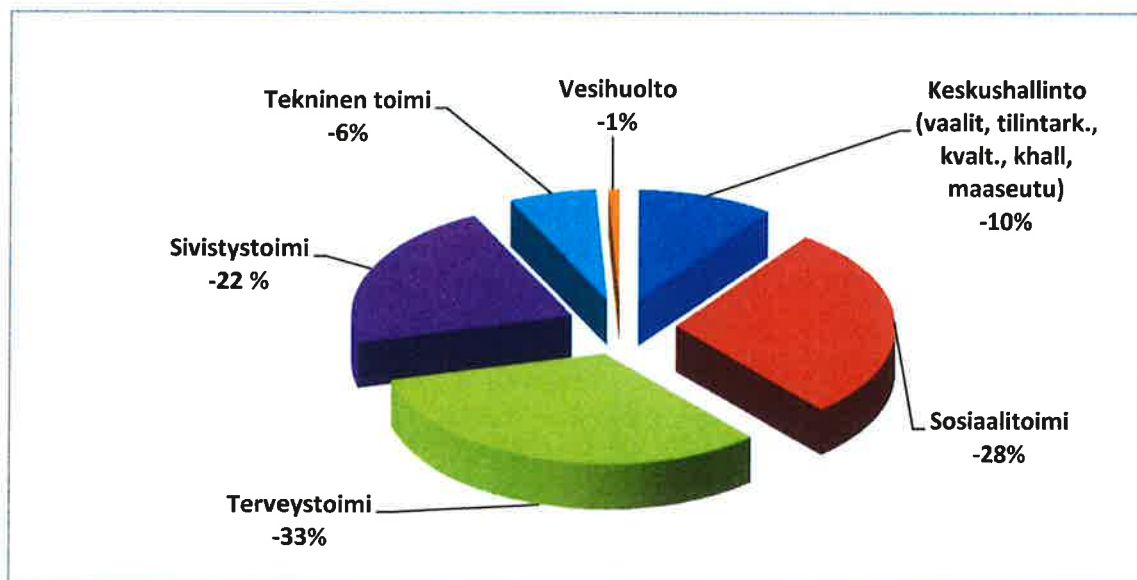
5.3 Toimintatuotot ja -kulut hallintokunnittain TA 2019

Hallintokunta	Tuotot	Kulut	Netto
Keskushallinto (vaalit, tilintark., kvalt., khall, maaseutu)	1 677 822	-2 384 300	-706 478
Sosiaalitoimi	1 116 940	-6 740 030	-5 623 090
Terveystoimi	436 780	-7 714 670	-7 277 890
Sivistystoimi	1 027 942	-5 137 038	-4 109 096
Tekninen toimi	813 475	-1 531 700	-718 225
Vesihuolto	307 050	-201 800	105 250
Yhteensä	5 380 009	-23 709 538	-18 329 529

Toimintatulot hallintokunnittain

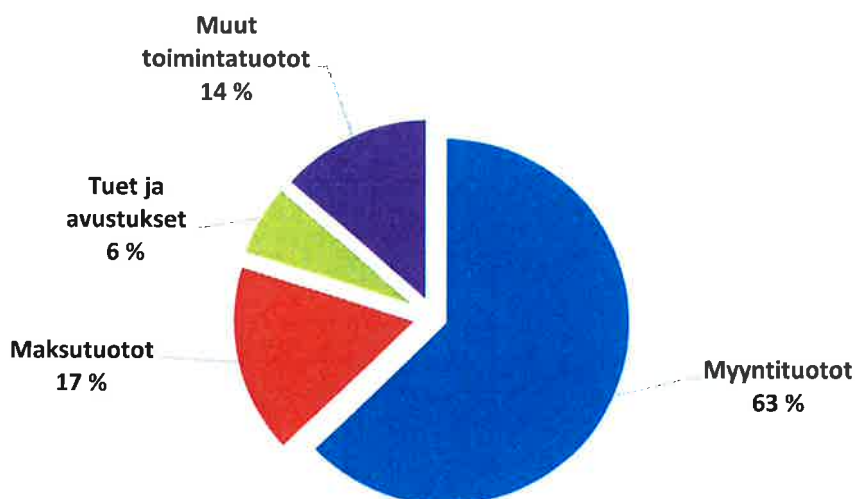
Toimintakulut hallintokunnittain

5.4 Toimintatuotot ja -kulut lajeittain TA 2019

Toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain

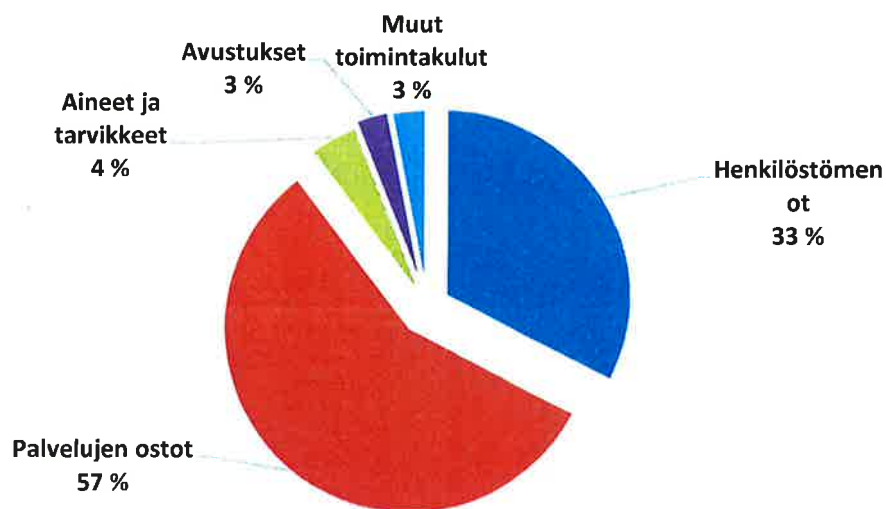
	2019	2018
Myyntituotot	3 383 780	3 025 854
Maksutuotot	910 140	885 900
Tuet ja avustukset	349 800	351 800
Muut toimintatuotot	736 289	760 365
	5 380 009	5 023 919

Toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain

Tuloslaskelman mukaan sv.korvaukset 25.000 € vähennetty henkilöstökuluista

	2019	2018
Henkilöstömenot	7 697 310	7 616 887
Palvelujen ostot	13 580 515	13 474 726
Aineet ja tarvikkeet	1 021 445	1 036 871
Avustukset	683 050	619 500
Muut toimintakulut	727 218	643 903
Yhteensä	23 709 538	23 391 887

6 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma osoittaa toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Toiminnan rahavirta osoittaa budjetoidun tulorahoituksen määrän, joka on varainhoitovuonna käytettävissä investointien rahoittamiseen, pääomasijoituksiin ja pääoman palautuksiin sekä maksuvalmiuden vahvistamiseen. Investointien rahavirta muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta. Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan lainakannan ja pääoman muutokset.

Rahoituslaskelman mukaan toiminnan rahavirta on -1.296.952 euroa (vuosikate, siirtyy tuloslaskelmasta). Bruttoinvestoinnit ovat 1.340.605 euroa (netto 1.187.802 euroa). Varsinaisia käyttöomaisuuden myyntituottoja arvioidaan kertyvän 30.000 euroa.

Investointien rahavirta muodostuu talousarvion investointiosasta siirtyneistä investointimenoista ja niihin saaduista rahoitusosuuksista. Erät esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä.

Rahoituksen rahavirtaan vaikuttavina erinä rahoituslaskelmassa on käsitelty pitkäaikaisten lainojen muutoksina aiempien vuosien lainojen lyhennykset -625.000 euroa.

Rahoituslaskelma päättyy *Vaikutus maksuvalmiuteen* -erään, joka kertoo kunnan maksuvalmiuden kehityksen. Positiivinen arvo tarkoittaa kunnan maksuvalmiuden vahvistumista ja negatiivinen sen heikkenemisestä. Maksuvalmius joudutaan tulevana vuosina turvaamaan lainalla.

Tunnusluku *"lainanhoitokate"* kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun arvo on 1-2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Kassan riittävyys kuvaa kunnan maksuvalmiutta, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Riittävänä tavoitearvona voidaan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä.

Lainanotto-oikeus kunnanhallitukselle

Vuoden 2019 investointien ja kassan riittävyyden turvaamiseksi on tarkoituksenmukaista, että kunnanvaltuusto myöntää kunnanhallitukselle rahoituslaskelman mukaisen 1,5 miljoonan euron lainanotto-oikeuden vuodelle 2019.

6.1 Rahoituslaskelma

	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 339 366	72 232	-109 150	-185 444	-35 444
Satunnaiset erät	-99 851				
Tulorahoituksen korjauserät	-41 136				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-648 499	-2 014 800	-1 340 605	-325 483	-150 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin			122 803	27 742	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	63 480	40 000	30 000	40 000	40 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	613 360	-1 902 568	-1 296 952	-443 185	-145 444
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		1 700 000	1 500 000	1 000 000	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-625 000	-625 000	-625 000	-700 000	-725 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	-11 640	-827 568	-421 952	-143 185	129 556
Rahavarat 31.12.	2 049 565	1 993 797	1 571 845	1 428 660	1 558 216
Rahavarat 1.1.	1 800 000	2 049 565	1 993 797	1 571 845	1 428 660
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä €	613 360	-1 902 568	-1 296 952	-443 185	-145 444
Lainanhoitokate (vuosikate+korkokulut) / (korkokulut+lainanlyhennykset)	2,0	0,72	0,24	0,32	0,12
Kassan riittävyys, pv 365*Kassavarat 31.12. / kassasta maksut tilikaudella	35	31	24	22	24
=Valtuustoon nähden sitovat erät					

6.2 Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit

Talouden suunnittelussa ja seurannassa tulisi tarkastella vuosikatteen, poistojen ja nettoinvestointien keskinäistä suhdetta.

Poistojen määrä on kasvanut viime vuosien isojen investointien myötä. Tulevaisuudessa poistojen kasvu hidastuu, koska investointihankkeiden määrä vähenee huomattavasti. Investointitason lasku tulee vaikuttamaan suoraan palvelutuotantoon tarvittavan kiinteän omaisuuden, kuten rakennusten, teiden ja verkostojen kuntoon.

VUOSIKATE, POISTOT JA NETTOINVESTOINNIT 2016-2021

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Vuosikate 1000 €	1 259	1 181	72	-109	-185	-35
Poistot 1000 €	-1 188	-1 109	-1 105	-1 059	-978	-899
Nettoinvestoinnit 1000 €	-1 370	281	-1 974	-1 188	-258	-110

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, keskusvaalilautakunnan jäsenet

Keskusvaalilautakunnan tehtävä on tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti, valvoa vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimivuutta sekä järjestää vaalit taloudellisesti.

Vuonna 2019 järjestetään eduskuntavaalit, maakuntavaalit ja europarlamenttivaalit. Vuonna 2020 ei ole säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2021 järjestetään kunnallisvaalit.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Aktivoida äänestäjiä	Äänestysprosentti	Äänestysprosentti: yli 40 % / EU- ja maakuntavaalit. Yli 65 % / Eduskunta- ja kunnallisvaalit
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Vaalien äänestysaktiivisuuden parantaminen	Äänestysprosentti, äänestäjät	Äänestysprosentti: yli 40 % / EU- ja maakuntavaalit. Yli 65 % / Eduskuntavaalit

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Keskusvaalilautakunnan tulee kehittää toimintaansa ja varmistaa, että äänestäminen vaaleissa on vaivatonta ja mahdollista myös poikkeavissa tilanteissa. Vaalisalaisuus tulee taata kaikissa äänestystilanteissa.

Vaalien järjestämispaikalla tulee olla esteetön kulkumahdollisuus. Vaalitoimitsijoita tulee olla tarpeellinen määrä.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	-	14.300	17.300	-	-
Toimintakulut	-9.992	-16.178	-27.242	-	-10.000
Toimintakate (netto)	-9.992	-1.878	-9.942	-	-10.000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-	-	-	-	-
Tehtävän kokonaiskustannukset	-9.992	-1.878	-9.942	-	-10.000

=valtuustoon nähden sitovat erät

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: tarkastuslautakunnan jäsenet

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat, arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen kunnassa ja kuntakonsernissa, huolehtia kunnan ja tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutuminen tilikaudelta ja voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyys sellaisessa tilanteessa, että kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
	-	
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Laatia tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma nelivuotissuunnitelmaan perustuen	Tarkastussuunnitelman toteutuminen	Koko kunnan toiminnan kattava tarkastussuunnitelma
Viranhaltijoiden kuuleminen ja arviointikäynnit toimipaikoilla	Vähintään painopistealojen ja keskushallinnon johtavien viranhaltijoiden kuuleminen ja toimipaikkakäynnit sekä luottamusmiesten kuuleminen	4 kuulemiskertaa
Laatia arviointikertomus tilikauden aikana tehtyjen havaintojen perusteella ja tässä yhteydessä erityisesti seurata kunnan talouden tasapainottamistoimia	Arviointikertomus	Kattava, toimintaa ohjaava arviointikertomus
Sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden valvonta	Sidonnaisuusrekisterin pitämisen ajan tasalla	Ajantasainen sidonnaisuusrekisteri

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kehittää lautakunnan arviointitoimintaa monipuolisemmaksi mm. koulutuksellisin keinoin	Lautakunnan jäsenten osallistuminen tarkastuslautakuntien koulutuksiin	1 koulutustilaisuus/vuosi/jäsen
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Arviointikäyntien suunnittelu (kiinteistöt ja toimipaikat) ja toteutus	Arviointikäynnit/vuosi	2 arviointikäyntiä/vuosi
Kuulemisten suunnittelu ja toteutus	Kuulemiskerrat	4
Viranhaltijapäätöspöytäkirjojen tarkastaminen	Tarkastuskerrat	1
Talousarvion toteutumisen seuranta	Osavuosikatsaukset	1

Tarkastustoiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet määritellään tarkastussuunnitelmassa.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	-	-	-	-	-
Toimintakulut	-14.991	-14.594	-19.616	-19.616	-19.616
Toimintakate (netto)	-14.991	-14.594	-19.616	-19.616	-19.616
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-	-	-	-	-
Tehtävän kokonaiskustannukset	-14.991	-14.594	-19.616	-19.616	-19.616

=valtuustoon nähden sitovat erät

KUNNANHALLITUS

Tilivelvolliset: kunnanjohtaja, hallintojohtaja, kunnanhallituksen ja toimielimien jäsenet

Keskushallinto

Hallintoon kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, keskushallinto, asuntotoimi, henkilöstöhallinto, talous- ja tietohallinto. Maaseututoimen yhteistoiminta-alue, Sydän-Savon maaseutupalvelu, toteutetaan Siilinjärven kunnan vetovastuulla. Kunnanhallituksen alaisuudessa on myös Monetra Pohjois-Savo Oy:n (entinen Kuhilas Oy) tuottamat talous- ja palkkahallinnon palvelut sekä keskitetty tietohallinto.

Keskushallinnon tavoitteena on luoda, ohjata ja kehittää kunnan peruspalvelujen ja niihin liittyvien tukipalvelujen tuotantoedellytyksiä sekä edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria. Henkilöstöhallinnon tavoitteena on ylläpitää ja kehittää henkilöstön ammattitaitoa, työkykyä ja motivaatiota. Taloushallinnon tavoitteena on tuottaa asiantuntijapalvelut kunnan eri toimialueille ja luottamushenkilöille, kehittää taloushallinnon prosesseja sekä seurata ja ennakoida talouden kehittymistä. Sydän-Savon maaseutupalvelun tavoitteena on huolehtia maaseudun elinkeinojen, elinolosuhteiden ja palvelujen kehittämisestä sekä maaseutuelinkeinoja koskevien viranomaistehtävien hoitamisesta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kehittää ja uudistaa palvelutuotantoa huomioiden paikallinen palvelutarvetaso ja yhteiskunnalliset muutokset		
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Edistää hyvän hallinnon toimintakulttuuria läpi organisaation, koskien koko kunnan toimintaa	Hallintosäännön päivitys Kantelujen, valitusten ja oikaisujen määrä aluehallinto-viranomaisille	Hallintosääntö päivitetty Vähemmän kuin 20 kantelua/vuosi koskien koko kunnan toimintaa
Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen tehtävien hoitaminen tehokkaasti, tasapuolisesti ja avoimesti	Sopimuksen toteutuminen ja yhteiset toimintaohjeet ja tavoitteet substanssitehtäviin liittyvissä asioissa	Sopimuksen mukainen toiminta ja työyhteisölähtöinen toimintaprosessien arviointi ja kehittämismenetelmä

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Uuden kuntastrategian toteutus	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	Kunnan toiminta perustuu kuntastrategiaan
Maaseutuhallinnon palvelujen saavutettavuus, henkilöstön ammattitaito, palvelujen hallittu kustannuskehitys	Toimipisteet, sähköiset palvelut, toimintakulut	Sähköiset tukihakemukset 95 %, toimintakulut entisellä tasolla
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Sähköisen asianhallintajärjestelmän hankinta ja käyttöönotto		Käytössä vuoden 2019 loppuun mennessä
Henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen	Sairauspoissaolot pv/hlö Uusien mittarien käyttöönotto	Keskimäärin sairauspoissaolopäiviä / hlö vähemmän kuin 18

Vuoden 2019 talousarvion ollessa alijäämäinen kunnan on noudatettava kaikissa toiminnoissaan erityisen tarkkaa menokuria. Mahdollisuudet uusiin talouden tasapainottamistoihin selvitetään.

Keskushallinnon haasteena on toiminnan jatkuvuuden ja sujuvuuden varmistaminen lyhyen ajan sisällä tapahtuneiden henkilöstömuutosten seurauksena. Lähivuosina tulee tapahtumaan vielä lisääkin eläköitymisiä. Hiljaisen tiedon siirtämiseen eli mentorointiin on kiinnitettävä ajoissa huomiota asiantuntijapalveluiden tuottamisen jatkuvuuden kannalta.

Sydän-Savon maaseutupalvelun Tuusniemen oma toimipiste palvelee asiakkaita ajanvarauksella. Maaseutupalvelujen maksuosuus arvioidaan olevan noin 37.492 €.

Sopimuksen mukaiset toiminnan painopistealueet maaseututoimen yhteistoiminta-alueella ovat:

- Maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa säädetyn lain mukaiset viranomaistehtävät
- Maatilojen ja maaseudun pienyritysten neuvonta ja aktivoiminen kehittämistoimissaan
- Maaseudun toimintaympäristön kehittäminen, muutokseen vastaaminen mm. yhteistyöllä

Kunnanhallituksen avustuksiin on varattu määrärahat veteraanijärjestöjen avustuksiin, 3.000 €.

Käyttövarausmäärärahat on varattu seuraavasti; kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen puheenjohtajat 250 €/pj., ja kunnanjohtaja 500 €, yhteensä 1.000 €.

Satamapalvelujen tuottamiseen on varattu 3.700 € (ostopalveluna).

Keskustoimiston toimintaan on varattu 131.378 €. Työterveyshuollon palvelujen osto Kallaveden Työterveyshuollosta arvioidaan maksavan noin 67.400 €. Asuntotoimeen on varattu vuokratuloihin 310.328 € ja vastikemenoihin 297.340 €.

Muuhun henkilöstöhallintoon on varattu yhteensä 22.639 €; määräraha on varattu mm. työsuojelupäällikön ja työsuojeluvaltuutettujen palkkaukseen sekä koulutukseen ja ammattijärjestöjen luottamushenkilöiden koulutukseen. TYKY-toimintaan varattu 8.500 € käytetään henkilöstön työkyvyn ylläpitoon. Määräraha on 60 €/henkilö. Määrärahaa on korotettu 20 €/henkilö edellisiin vuosiin verrattuna henkilöstön työhyvinvoinnin parantamiseksi.

Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelujen tuottamiseen on varattu yhteensä 412.011 € (sisältäen Monetrantien Kuhlilas Oy:n kustannukset). Keskitetysti hoidettujen palvelujen kustannukset jaetaan sisäisesti eri toimialoille. Kunnallisverotukseen on varattu 51.000 €.

Koko kunnan ICT-palvelut ovat siirtyneet vuoden 2017 alusta Istekki Oy:n hallintaan. Tuusniemen kunnan ja Istekki Oy:n välille on valmisteltu jatkuvien palvelujen sopimus, joka on tarkoitus hyväksyä joulukuussa 2018. Vuoden 2019 Istekki Oy:n laskutuksessa siirrytään hallintokuntaakohtaiseen laskutukseen, jossa tavoitteena on kustannusseurannan parantaminen. Vuonna 2019 hankitaan sähköinen asianhallintajärjestelmä.

Talous

=valtuustoon nähden sitovat erät

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	620.033	634.439	869.942	860.000	860.000
Toimintakulut	-1.084.458	-1.083.329	-1.332.514	-1.334.000	-1.334.000
Toimintakate (netto)	-464.425	-448.890	-462.572	-474.000	-474.000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-81.088	-80.100	-79.500	-79.500	-68.800
Tehtävän kokonaiskustannukset	-545.513	-528.990	-542.072	-553.500	-542.800

Elinkeino- ja kehittämispalvelut

Tilivelvolliset: kunnanjohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Elinkeino- ja kehittämispalveluihin kuuluvat elinkeinojen kehittäminen, seudullinen yhteistyö ja kuntamarkkinointi.

Kunnanvaltuuston tekemien linjauksien mukaisesti elinkeino- ja kehittämispalveluista on vastannut kevästä 2014 alkaen Tuusniemen Teollisuus Oy, sen toimitusjohtaja ja hallitus. Toimintaa ohjaavat erityisesti Tuusniemen elinkeino-ohjelma ja kuntastrategia. Elinkeino-ohjelma on päivitetty keväällä 2018. Päivitetty elinkeino-ohjelma on toimitettu kunnanhallitukselle ja sitä on käsitelty valtuustoseminaarissa 5.11.2018. Elinkeino-ohjelman toimenpiteet kohdistuvat erityisesti teollisuusalueen, sataman ja liikekeskustan kehittämiseen.

Määrärahat vahvistetaan vuosittain talousarviossa yhtiön esittämän käyttösuunnitelman pohjalta.

Kunnanjohtaja vastaa edelleen laajemmista kunnanhallituksen ja -valtuuston käsittelyä vaativista elinkeinotoimenpiteistä sekä kunnan sisäisestä markkinoinnista/tiedottamisesta ja sidosryhmäsuhteiden ylläpitämisestä. Seudullista kehittämistoimintaa toteutetaan yhteistyössä mm. Pohjois-Savon liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Kehittämisyhdistys Kalakukko ry:n, Itä-Suomen yliopiston, oppilaitosten sekä elinkeinoelämää kehittävien hankkeiden kanssa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Elinkeino-ohjelman toteuttaminen	Toteutetut kehittämistoimenpiteet	1 toimenpide/kärkihanke/vuosi
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Yritysten toiminta- ja kasvu-mahdollisuuksien turvaaminen	Yritysten määrä Työpaikkojen määrä	Vähintään 10 uutta yritystä/vuosi Uusia työpaikkoja yli 30/vuosi

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Kunnanhallituksen hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
	Saatu hankerahoitus/yhtiö kpl Hankeraha/avustus/muu rahoitus/yritykset kpl	1 hanke/vuosi 2 kpl/vuosi
	Kehittämistoimenpiteet kpl	1 toimenpide/kärkihanke

Tuusniemen Teollisuus Oy:n toimintaan on varattu 210.000 euroa.

Seudullisiin kehittämispalveluihin varattuja määrärahoja ovat mm. Pohjois-Savon liiton 23 000 euroa vuodelle 2019, Kohti eKUNTAA-hanke 1 388 euroa vuosille 2019-2020. Kalakukko ry Leader -osuus vuodelle 2019 on ennusteen mukaan 7 560 euroa ja vuodelle 2020 puolestaan 7 560 euroa. Lisäksi varattiin 2 500 euroa muihin nimeämättömiin hankkeisiin. Kuntamarkkinointiin varattiin 1.000 euroa.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	-	-	-	-	-
Toimintakulut	-246.115	-311.500	-245.600	-245.600	-245.600
Toimintakate (netto)	-246.115	-311.500	-245.600	-245.600	-245.600
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-546	-	-	-	-
Tehtävän kokonaiskustannukset	-246.661	-311.500	-245.600	-245.600	-245.600

=valtuustoon nähden sitovat erät

Ateriapalvelut

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Tuusniemen kunnan ateriapalvelut tuottaa keskitetysti taloudellisesti laadukkaat ja terveelliset ateriapalvelut koulukeskukseen, sairaalaan, palvelukeskukseen, päiväkotiin ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaan sekä muihin sosiaalitoimen tukipalveluihin. Koulukeskuksessa sijaitsee jakelukeittiö, jossa keskuskeittiön henkilökunta toimii ateriapalvelujen tuottajana. Ateriapalveluja sitoo kunnanvaltuuston hyväksymä nettomäärärahataso.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Asiakaskunnan erilaisuuden huomioiminen	Asiakaspalaute	Asiakastyytyväisyys
Kotimaisen ruokakulttuurin edistäminen ja lähiruoan käytön lisääminen	Itsearviointi ja elintarvikeostot lähialueiden tuottajilta	15-20 % elintarvikeostoista
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Ruokahuollon kustannustehokkuus	Euroa / ateriasuorite	Toiminnan tulot kattavat käyttömenot ja kustannustaso ei yli keskimääräisen valtakunnan tason
Laatu / turvallisuus	Omavalvonta / asiakaspalaute Oivaraaportti	Omavalvontasuunnitelman toteutuminen
Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen Työhyvinvoinnin ylläpitäminen	Kehityskeskustelut Työpaikkakokoukset Täydennyskoulutukset Oppisopimuskoulutukset	Työnkierron kautta moniosaamisen lisääminen, koulutuksiin osallistumismahdollisuus kaikilla

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Valtakunnalliset ravitsemussuositukset ovat pohjana suunniteltaessa eri ikäryhmien ruokailua. Suosituksilla halutaan edistää ja tukea ravitsemuksen sekä terveyden myönteistä kehitystä. Ruokahuoltoa ohjaamassa ovat myös eri lait, mm. elintarvike-, hankinta- ja omavalvontalait.

Ateriapalvelujen tuottamiseen liittyviä haasteita ja epävarmuustekijöitä ovat mm. elintarvikealaan liittyvät työtaistelutilanteet, elintarvikkeiden saatavuus ja laatutekijät sekä toiminnallisten resurssien ennakointi tulevien muutosten varalta.

Sote –uudistus v. 2021 tuo mahdollisesti muutoksia myös ateriapalveluiden tuottamiseen.

Ateriapalvelujen tavoitteena on terveyttä ja hyvinvointia edistävien ateriapalvelujen tuottaminen kustannustehokkaasti asiakaskunnan yksilölliset tarpeet huomioiden. Kotimaisen ruokakulttuurin edistäminen sekä luo- mu- ja lähiruoan käytön lisääminen ovat myös lähivuosien tavoitteena. Lähtökohtaolettamus on, että Tuusniemen kunnan ateriapalvelut tuottavat ateriapalvelut Sote-uudistuksen jälkeenkin.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	732.389	739.730	777.780	777.780	777.780
Toimintakulut	-655.838	-663.033	-712.558	-712.558	-712.558
Toimintakate (netto)	76.551	76.697	65.222	65.222	65.222
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-12.591	-13.000	-13.000	-13.000	-9.500
Tehtävän kokonaiskustannukset	63.960	63.697	52.222	52.222	55.722

=valtuustoon nähden sitovat erät

Muu yleis- ja keskushallinto

Tilivelvolliset: hallintojohtaja ja kunnanhallituksen jäsenet

Muuhun yleis- ja keskushallintoon kuuluvat nuorten työllistäminen, joukkoliikenne ja hankintatoimi.

Nuorten työllistämistoimilla perehdytetään nuoria työelämään. Joukkoliikenteen tavoitteena on järjestää kaikille kunnan haja-asutusalueella asuville kuntalaisille mahdollisimman tasapuoliset kuljetuspalvelut. Matkahuolto Oy on irtisanonut seutulipputuotteen 31.12.2018. Siirtymistä korvaavan lipputuotteen käyttöön selvitetään. Hankintatoimen tavoitteena on toteuttaa kunnan hankinnat keskitetysti, kustannustehokkaasti ja taloudellisesti. Kunta on mukana Sansia Oy:ssä (entinen IS-Hankinta Oy).

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Hankintaohjeiden päivittäminen	Päivitetään yhteistyössä Sansia Oy:n kanssa kunnan hankintaohjeet	Hankintaohjeet päivitetty vuonna 2019
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Nuorten työllistäminen kesällä	Työllistetyt nuoret lkm	40 % 16-21 vuotiaista nuorista
Toimivien joukkoliikennepalvelujen järjestäminen	Seutulipun korvaava lipputuote Kymppikyytiläisten lkm	Seutulipun korvaava lipputuote Vähintään 1.000 matkaa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Talous

Tuloarviot ja määrärahat €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	16.943	19.341	12.800	12.800	12.800
Toimintakulut	-38.147	-44.245	-46.770	-46.770	-46.770
Toimintakate (netto)	-21.204	-24.904	-33.970	-33.970	-33.970
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-	-	-	-	-
Tehtävän kokonaiskustannukset	-21.204	-24.904	-33.970	-33.970	-33.970
valtuustoon nähden sitovat erät					

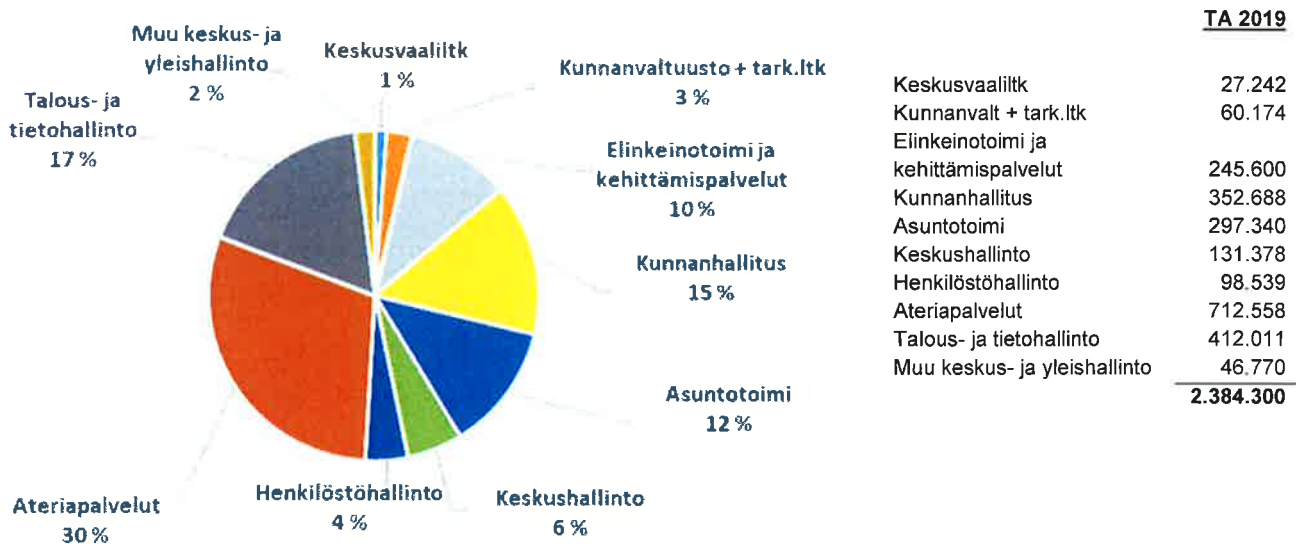

KESKUSHALLINTO YHTEENSÄ

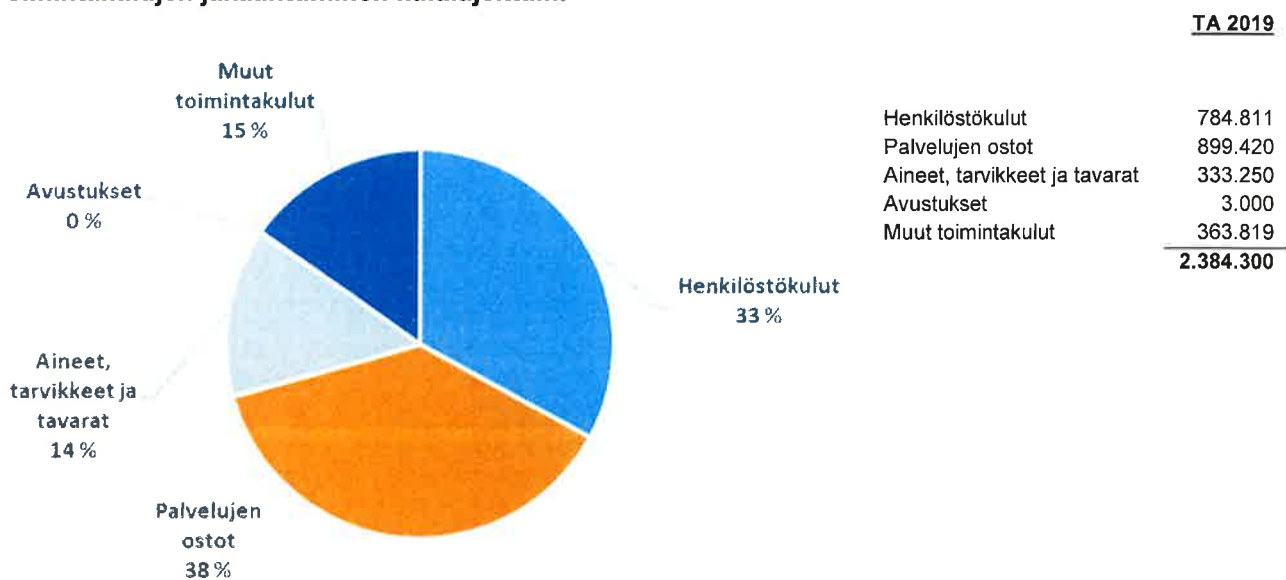
Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	1.369.365	1.407.810	1.677.822	1.650.580	1.650.580
Toimintakulut	-2.049.541	-2.132.879	-2.384.300	-2.358.544	-2.368.544
Toimintakate (netto)	-680.176	-725.069	-706.478	-707.964	-717.964
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-94.225	-93.100	-92.500	-92.500	-78.300
Tehtävän kokonaiskustannukset	-774.401	-818.169	-798.978	-800.464	-796.264
=valtuustoon nähden sitovat erät					

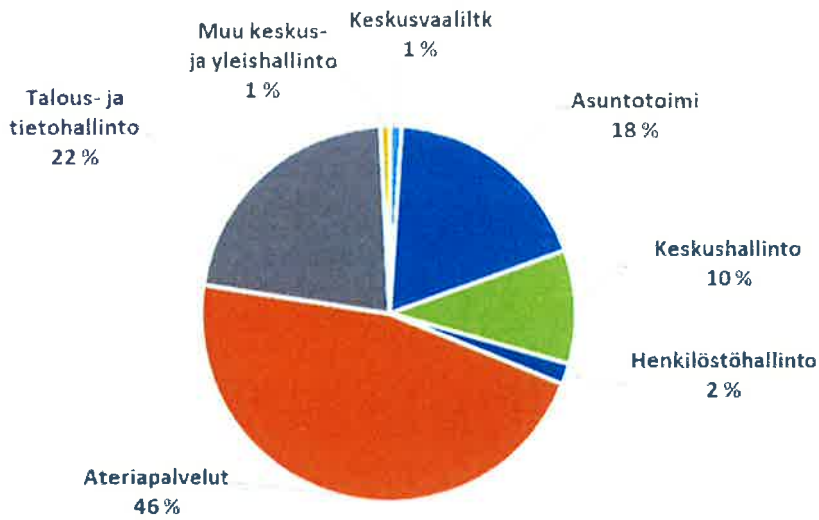
Toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin:

Toimintakulujen jakaantuminen kululajeittain:

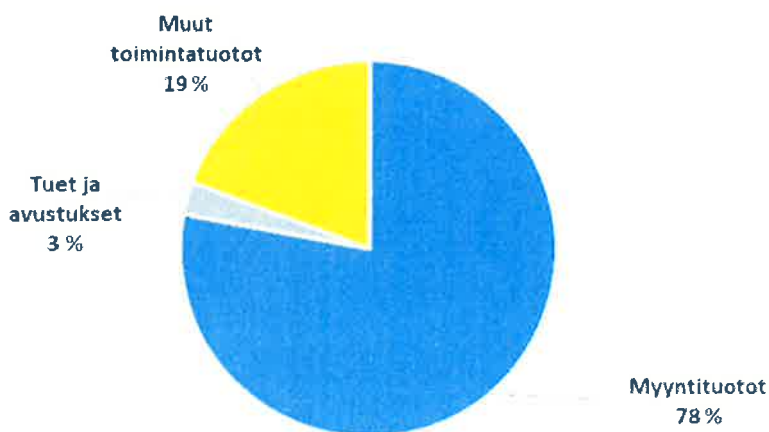

Toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin:

TA 2019	
Keskusvaaliltk	17.300
Kunnanvalt + tark.ltk	0
Elinkeinotoimi ja kehittämispalvelut	0
Kunnanhallitus	300
Asuntotoimi	310.328
Keskushallinto	163.937
Henkilöstöhallinto	30.000
Ateriapalvelut	777.780
Talous- ja tietohallinto	365.377
Muu keskus- ja yleishallinto	12.800
Yhteensä	1.677.822

Toimintatuottojen jakaantuminen tulolajeittain:

TA 2019	
Myyntituotot	1.307.694
Maksutuotot	0
Tuet ja avustukset	47.300
Muut toimintatuotot	322.828
Yhteensä	1.677.822

SOSIAALILAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: sosiaalijohtaja ja sosiaalilautakunnan jäsenet

Talousarvion suunnitelmavuosille 2020 - 2021 on kirjattu samat luvut kuin talousarviovuodelle 2018, koska sote- ja maakuntauudistus tulee voimaan aikaisintaan 1.1.2021 eikä tässä vaiheessa ole tietoa, miten uudistus vaikuttaa suunnitelmavuosien toimintaan ja talouteen.

Sosiaalitoimen painopistealueet

1. Osallisuuden ja kokemustiedon hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa
2. Sosiaalihuoltolain mukaisen asiakasprosessin parantaminen
3. Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston käyttöönottoon valmistautuminen
4. Varhaisen tuen, toimintakykyä tukevien toimintamallien sekä kotona asumisen vahvistaminen
5. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja työllisyyden edistäminen
6. Asiakaslähtöisen työn toteuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollon kesken
7. Maakuntamalliin valmistautuminen
8. Henkilöstön työhyvinvoinnin, työn asiakaslähtöisyyden ja työn mielekkyyden edistäminen

Lasten ja perheiden palvelut

Tulosalueeseen kuuluvat sosiaalityö, lastensuojelu, perheneuvola, koulukuraattori- ja psykologityö, perheoikeudelliset palvelut (isyyden ja lasten huolto- ja tapaamisoikeussopimusten vahvistaminen, adoptioneuvonta, tapaamisten valvonta, perheasioiden sovittelu) ja muut lasten ja perheiden avopalvelut.

Lapsiperheiden palvelujen tavoitteena on tukea lapsiperheitä ja vanhemmuutta sekä edistää lasten yksilöllistä kasvua ja myönteistä kehitystä. Lasten kasvuedellytysten ja vanhemmuuden tukemiseksi kunnan palveluissa tulee seurata ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia ja poistaa kasvuolojen epäkohtia. Lastensuojelun tavoitteena on turvata erityistä suojelua tarvitsevien lasten ja nuorten oikeus turvalliseen kasvuympäristöön sekä tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Lapsen kasvun ja kehityksen ja vanhemmuuden tukeminen varhaista tukea vahvistaen, lapsia ja perheitä osallistaen ja oikea-aikainen tuki löytäen.	0-17-vuotiaat kodin ulkopuolelle sijoitetut, % vastaavan ikäisestä väestöstä	Pienenee vuoden 2016 tasosta
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Perhekeskustoimintamallin mukaisen työskentelyn johtaminen sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, koulun ja vapaa-aikatoimen kesken	TUULA –tiimi Puheeksi ottamisen käytännöt ja perhekeskustoimintamallin mukaiset työvälineet	Kokoontuminen >4 kertaa vuodessa Verkosto koulutettu, työvälineet käytössä
Opiskeluhuollon lapsi- ja nuorilähtöisen toimintamallin monialainen kehittäminen ja toteuttaminen	Koulukuraattorin työpanos Psykologipalvelut ostopalveluna	0,4 henkilötyövuotta <35 000 euroa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kokonaisvaltainen tuen tarpeiden arviointi ja palvelujen suunnittelu ja toteuttaminen lapsen ja perheen kanssa yhdessä	Lapsen hyvinvoinnin tähti yhteisenä viitekehyksenä Monitoimijainen arviointi Yksi yhteinen asiakassuunnitelma	Kaikki lapsiperhepalvelujen verkoston toimijat ovat sitoutuneet ottamaan käyttöön Lapsen ja perheen tuen tarpeet ja niihin vastaaminen arvioidaan asiakkaan sekä työparin tai tiimin kanssa. Määrä kasvaa
Varhaisen tuen toteuttaminen lasten kasvuympäristössä, kotona ja varhaiskasvatuksessa sekä neuvolassa Tuen ja erityisen tuen tarpeisiin vastaaminen yhteisesti sovittua toimintamallia käyttäen	ShL:n perhetyöperheet Neuvolan ja perhetyön TERT-TU -työ Varhaiskasvatuksen ilmoitukset ja yhteiset toimintamallit	>10 perhettä Kohdentuu vauvaperheisiin ja 5-vuotiaiden perheisiin Ilmoitusten määrä ja yhteinen käsitteleminen kasvaa
Lastensuojelun avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon intensiivisen tuen tarpeeseen vastaaminen	LsL:n perhetyöperheet Tukihenkilö ja -perhetoiminta Tehostettu perhetyö Perhekuntoutus	Asiakasmäärä >vuonna 2018 Pohjois-Savon lastensuojeluyksikön kautta saatu tukihenkilöitä ja -perheitä aiempaa paremmin Ostopalvelut hankittu asiakastarpeen mukaisesti
Henkilöstön työhyvinvointi, osaaminen ja hyvä johtaminen toteutuu	Sairauspoissaolot Täydennyskoulutus Kehityskeskustelut	< vuoden 2017 ja 2018 keskiarvo >3 pv/työntekijä käyty 100 % joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	39.705	21.500	79.500	79.500	79.500
Toimintakulut	-790.589	-1.238.639	-1.143.522	-1.143.522	-1.143.522
Toimintakate (netto)	-750.885	-1.217.139	-1.064.022	-1.064.022	-1.064.022
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-	-			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-750.885	-1.217.139	-1.064.022	-1.064.022	-1.064.022

=valtuustoon nähden sitovat erät

Henkilöstö

sosiaalityöntekijä (lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, koulukuraattori),
sosiaalityöntekijä 0,8 (aikuissosiaalityö, mielenterveys- ja päihdepalvelut)
sosiaaliohjaaja (lapsiperhepalvelut, aikuissosiaalityö)
palveluohjaaja 0,2 (vammapalvelut)

Vanhuspalvelut

Vanhuspalvelut sisältää kotipalvelun ja asumispalvelut.

Kotipalvelu tukee yhdessä kotisairaanhoidon kanssa vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kotona selviytymistä ja mielekästä ja merkityksellistä elämää. Kotipalvelu järjestää myös lapsiperheiden kotipalvelua.

Asumispalveluissa on noin 50 paikalla sekä pitkäaikais- että lyhytaikaisasumista kolmessa tehostetun palveluasumisen yksikössä: Tuomikodissa, Mäntykodissa ja Koivukodissa. Koivukodissa on kehitysvammaisten erityisasumisen yksikkö Varpula.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Asukkaiden toimintakykyisyyden ja turvallisen kotona sekä asumispalveluissa asumisen edistäminen ja omaishoitajien tukeminen tehtävässään asiakastarpeen mukaisin palveluin	Palvelujen peittävyys, 75 vuotta täyttäneet	Kotona > 92 % Säännöllinen kotihoito > 14 % Omaishoidon tuki > 7 % Tehostettu palveluas. < 6 % Pitkäaikainen laitoshoido < 2 %
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Kotipalvelun prosessien parantaminen ja teknologian hyväksikäytön kehittäminen niin, että välitön työaika lisääntyy	Kotihoidon henkilöstön välitön työaika	>55 %
	Koneellisen annosjakelun asiakasmäärä	Vanhuspalvelujen asiakkaista suhteellisesti isompi määrä koneellisen annosjakelun piirissä kuin 31.12.2018
	Kuntouttava arviointijakso	Otettu käyttöön yhdessä kotipalvelun ja kuntoutuksen kanssa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Osallisuuden ja kokemustiedon hyödyntäminen palvelujen suunnittelussa ja toteuttamisessa	Asiakasosallisuus	Asiakasraadit ja omaisraadit toimivat asumispalveluissa ja kotipalvelussa. Raatien esitykset on otettu huomioon kehittämisessä.
	Vanhus- ja vammaisneuvosto	4 kertaa vuodessa
	Palauteen hyödyntäminen	Palvelun laadusta on kerätty palaute asiakkailta, omaisilta ja henkilöstöltä ja huomioitu palveluprosessien kehittämisessä.
Asiakasprosessin kokonaisvaltainen toteuttaminen laaja-alaisesti arvioiden, tavoitteellisesti asiakasta kuunnellen ja toimintakykyä edistäen	Palvelutarpeen arviointi	Toteutuu 7 päivän kuluessa Asiakkaan oma tarve ja tavoite kirjattu kaikkien asiakkaiden palvelusuunnitelmaan

	Vastuuhoitajamalli Hoito- ja palvelusuunnitelma	Toteutuu 100 %:lle asiakkaista Palvelusuunnitelmaan sisältyy kaikilla asiakkailla tavoitteellinen suunnitelma kuntoutumisen edistämiseksi ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi.
Vanhuspalvelujen asiakkaana olevien iäkkäiden toimintakyvyn parantaminen ja ylläpitäminen kotikuntoutuksen keinoin	Toimintakykymittaukset (kävely, lihas, tasapaino, ravitsemus, mieliala, muisti)	Toimintakyvyn mittaritietojen perusteella asetettu palvelusuunnitelmaan tavoitteita ja niitä seurataan.
Henkilöstön kohdentaminen asiakastarpeen mukaisesti	RAVA-mittari Henkilöstömitoituksen kerroin asumispalveluissa Lapsiperheiden kotipalvelu	RAVA-tulosten systemaattinen analysointi käytössä > 0,6 (moniammatillinen) Palvelutarpeeseen pystytty vastaamaan 100 %.
Henkilöstön työhyvinvointi, osaaminen ja hyvä johtaminen toteutuu	Sairauspoissaolot Täydennyskoulutus Kehityskeskustelut	< vuoden 2017 ja 2018 keskiarvo >3 pv/työntekijä käyty 100 % joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna

Talous 2019

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	865.181	878.470	927.040	927.040	927.040
Toimintakulut	-3.088.409	-3.275.931	-3.319.713	-3.319.713	-3.319.713
Toimintakate (netto)	-2.223.229	-2.397.461	-2.392.673	-2.392.673	-2.392.673
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-215.298	-205.500	-209.500	-209.500	-209.500
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2.438.526	-2.602.961	-2.602.173	-2.602.173	-2.602.173

=valtuustoon nähden sitovat erät

Henkilöstö

Vanhuspalvelut: vanhustyön johtaja, toimistos sihteeri, palveluohjaaja

Tuomikoti ja Mäntykoti: 0,5 asumispalvelujen esimies, 0,5 sairaanhoitaja, 12 lähihoitajaa, 4 laitoshuoltajaa.

Koivukoti: 0,5 asumispalvelujen esimies, 0,5 sairaanhoitaja, 8 lähihoitajaa, 1 laitoshuoltaja.

Kotipalvelu: 1 kotipalvelun esimies, 1 sairaanhoitaja, 12 lähihoitajaa, 2 kodinhoitajaa, 1 kotiaavustaja

Resurssihenkilöt: 1 sairaanhoitaja, 2 lähihoitajaa, 1 kotiaavustaja

Vammaispalvelut

Tulosalueeseen kuuluvat kehitysvammaisten palvelut (kehitysvammalaitokset, kehitysvammaisten perhehoito, avohuolto ja päivätoiminta) ja vammaispalvelut (vaikeavammaisten asumispalvelut ja kuljetuspalvelut, tulkkipalvelut, vaikeavammaisten asuntojen muutostyöt, henkilökohtainen avustajatoiminta ja toimintakeskuksen työtoiminta).

Vammaispalveluissa järjestetään vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja kuntouttavia avohuollon palveluja, joiden tarkoituksena on lisätä vammaisten osallisuutta yhteiskunnassa, tukea vammaisia henkilöitä itsenäiseen elämään sekä antaa tukea ja ohjausta vammaisten läheisille. Päivä- ja työtoimintaa järjestetään kehitysvammaisille, vaikeavammaisille ja mielenterveyskuntoutujille.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Erityisryhmien asumisen ja palvelujen tarpeeseen vastaaminen suunnitelmallisesti	Erityisryhmien palvelutarpeen ja asumisen yksilöllinen suunnitelma	Palvelutarpeen mukainen asumismuoto toteutuu yksilöllisesti
Maakuntamalliin valmistautuminen osana Kuopion seutua	Palveluohjaajan osaamisen kehittäminen	Palveluohjaajakoulutus toteutuu
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Koivukoti profiloituu erityisryhmien asumisyksiköksi ja kotona asumisen tukeminen vahvistuu	Vammaisasukkaiden määrä Henkilöstön vammaisosaaminen	Vammaisten asumisen tarpeeseen vastattu yksilöllisen tarpeen mukaisesti Osaamistarpeiden mukainen koulutus toteutuu

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Palvelusuunnittelu edistää vammaisen itsenäistä selviytymistä	Vammaispalvelujen palvelusuunnitelma ja palvelupäätökset	Palvelusuunnitelma tehty tarpeenmukaisesti kaikille, ja palvelupäätökset viety Pro Consonaan.
Mielekäs työ- ja päivätoiminta toteutuu asiakastarpeen mukaisesti henkilöstöä kohdentaen	Mielenterveyskuntoutujien ja vaikeavammaisten ryhmä Päivätoimintaryhmä Työtoimintaryhmä Avotyötoiminta	1 – 2 pv viikossa 3 - 5 pv viikossa 3 - 5 pv viikossa 2 - 5 pv viikossa
Henkilöstön työhyvinvointi, osaaminen ja hyvä johtaminen toteutuu	Sairauspoissaolot Täydennyskoulutus Kehityskeskustelut	< vuoden 2017 ja 2018 keskiarvo >3 pv/työntekijä käyty 100 % joko yksilö- tai ryhmäkeskusteluna

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	44.741	34.090	27.400	27.400	27.400
Toimintakulut	-1.446.977	-1.323.244	-1.374.935	-1.374.935	-1.374.935
Toimintakate (netto)	-1.402.235	-1.289.154	-1.347.535	-1.347.535	-1.347.535
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-10.919	-11.000	-11.300	-11.300	-11.300
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1.413.155	-1.300.154	-1.358.835	-1.358.835	-1.358.835
=valtuustoon nähden sitovat erät					

Henkilöstö

työ- ja päivätoiminta: johtava ohjaaja, päivätoiminnan ohjaaja, palveluohjaaja (0,4), vammaisohjaaja (0,6)
kehitysvammaisten avohuollon palvelut: avohuollon ohjaaja (0,6), palveluohjaaja (0,4), vammaisohjaaja (0,4)

Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut

Aikuissosiaalityö sisältää täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen ja aikuissosiaalityön sekä mielenterveys- ja päihdepalvelut. Työllisyyspalveluihin sisältyy kuntouttava työtoiminta, työmarkkinatuki ja työllisyyteen aktivoivat toimet.

Aikuissosiaalityön tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen elämän kriisi- ja ongelmatilanteissa. Päihdehuollon tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä haittoja sekä parantaa päihteiden ongelmakäyttäjien ja heidän läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta.

Työllisyyspalveluilla ja työllistymistä edistävällä monilaisella yhteispalvelulla (TYP) edistetään vaikeasti työllistyvien henkilöiden työllistymistä, työ- ja toimintakykyä, kouluttautumista ja työllistymisaktiivisuutta, omatoimisuutta, sosiaalisuutta ja elämänhallintaa.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden vähentäminen	Rakennetyöttömien määrä Yli 300 pv työttömänä olleiden aktivointiaste Kunnan maksaman työmarkkinatuen määrä	< tammi-elokuu 2017, ka 74 >40 % < kuin vuonna 2017, tavoite enintään 190 000 euroa/v
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Kuntouttavaa työtoimintaa ja sosiaalista kuntoutusta järjestetään ostopalveluna sekä omassa hallintokunnissa ja järjestöissä.	Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat ja toimintapäivät	ka > 20 asiakasta/kk, toimintapäiviä >2900 pv/v
Palkkatuella edistetään asiakkaiden positiivisten työllistymisen jatkopolkujen syntymistä	Palkkatukipalkkojen määrä	< 70 000 €

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kunnan toimintayksikköjen ja yhdistysten osallistaminen pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen	Palkkatuella työllistetyt	7 -8 henkilöä vuodessa
Pitkäaikaistyöttömän omatoimisuuden, elämänhallinnan ja työllistymisen edistäminen	Yli 1000 päivää työttömänä olleiden määrä	< ka.2017 ja 2018 tammi-elokuu (18 + 22 =40, ka. 20 hlö/kk)

Työttömien toimintakyvyn ja terveyden edistäminen yhdessä terveydenhuollon, KELAn ja Te-toimiston kanssa	Monialainen TYP	Toimintamalli vakiintunut > 10 asiakasta kuukausittain > 20 terveystarkastusta vuodessa yhteinen palauteprosessi toimii
	Työttömien terveydenhuollon prosessi	
	Eläkeselvitykset ostopalveluna	< 3
Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien varhaisen tuen vahvistaminen yhdessä sosiaalityön, terveydenhuollon ja asu- mispalvelujen kanssa	Palvelutarpeen arvioinnit/ monialaiset asiakassuunnitelmat	Tehty 100 %:lle yhteisistä asiakkaista

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	28.351	85.300	65.000	65.000	65.000
Toimintakulut	-405.819	-606.738	-520.735	-520.735	-520.735
Toimintakate (netto)	-377.486	-521.438	-455.735	-455.735	-455.735
Laskennalliset kustannukset					
Poistot		-			
Tehtävän kokonaiskustannukset	-377.486	-521.438	-455.735	-473.936	-473.936

=valtuustoon nähden sitovat erät

Henkilöstö

sosiaalityöntekijä (0,2)

työllisyyden palveluohjaaja ja työnohjaaja

Muu sosiaalitoimi

Tulosalueelle kuuluvat asumisen ostopalvelut, omaishoidon tuki, sosiaaliasiamiespalvelut, sosiaalipäivystys, sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut ja vanhus- ja vammaisneuvosto.

Sosiaalipäivystyksellä tarkoitetaan välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalvelujen ja muiden tukitoimien järjestämistä siten, että henkilön tarvitsema turva ja huolenpito voidaan antaa erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteissa vuorokauden ajasta riippumatta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Omaishoitajien tukea tehtävässään vahvistetaan ja laajennetaan mahdollisuuksia vapapäivien pitämiseksi	Omaishoitajien valmennus Omaishoitajien asiakassuunnitelma Omaishoitajan vapaapäivien käyttö Perhehoitosopimusten määrä	Toteutuu Tarkistetaan vähintään joka toinen vuosi >vuonna 2018 >vuonna 2018

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Sosiaalihuoltolain mukaisilla liikkumista tukevilla palveluilla mahdollistetaan kotona asumista	Sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palvelujen asiakasmäärä	<10 henkilö
Asumispalveluilla vastataan erityisen tuen tarpeeseen	Ostopalvelujen määrä	6 asiakasta / 1944 vrk

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	19.444	15.000	18.000	18.000	18.000
Toimintakulut	-417.932	-340.897	-381.125	-381.125	-381.125
Toimintakate (netto)	-398.487	-325.897	-363.125	-363.125	-363.125
Laskennalliset kustannukset					
Poistot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	398.487	-325.897	-363.125	-363.125	-363.125

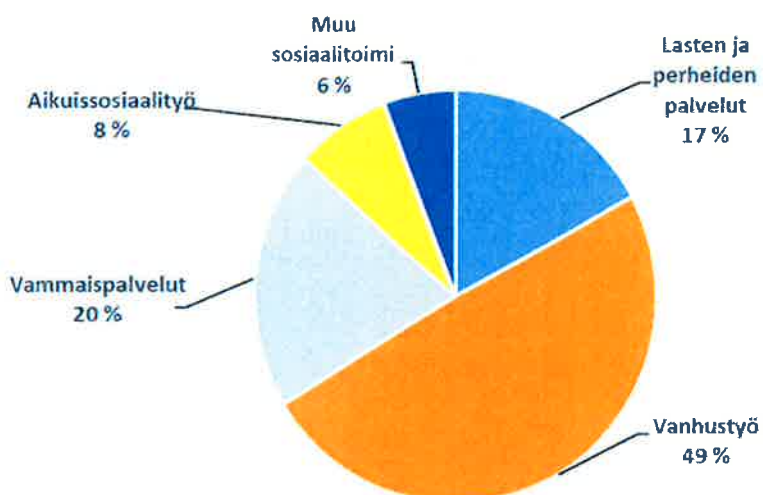
=valtuustoon nähden sitovat erät

SOSIAALITOIMI YHTEENSÄ

Talous

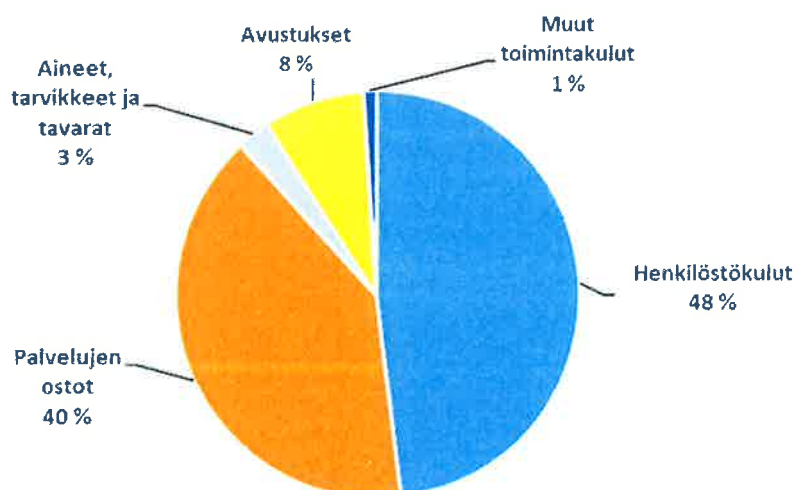
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	994.912	1.034.360	1.116.940	1.116.940	1.116.940
Toimintakulut	-6.032.437	-6.785.449	-6.740.030	-6.740.030	-6.740.030
Toimintakate (netto)	-5.037.525	-5.751.089	-5.623.090	-5.623.090	-5.623.090
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-226.217	-216.500	-220.800	-220.800	-220.800
Tehtävän kokonaiskustannukset	-5.263.742	-5.967.589	-5.843.890	-5.843.890	-5.843.890
=valtuustoon nähdessä					

Sosiaalitoimen menot tulosalueittain

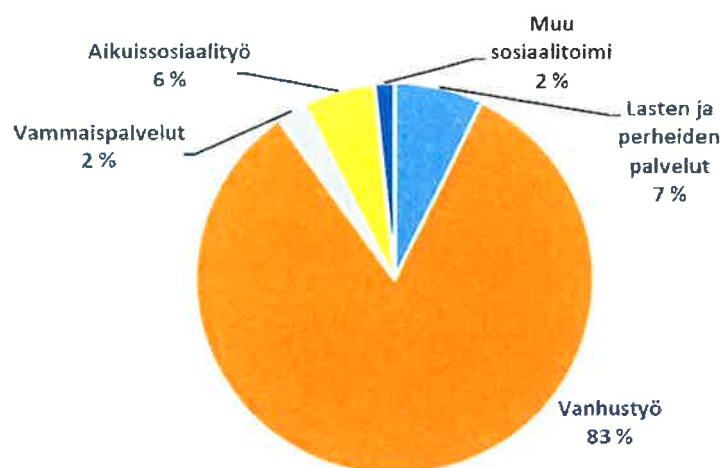
Lasten ja perheiden palvelut	1 143 522
Vanhustyö	3 319 713
Vammaispalvelut	1 374 935
Aikuissosiaalityö	520 735
Muu sosiaalitoimi	381 125
Yhteensä	6 740 030

Sosiaalitoimen menot kululajeittain

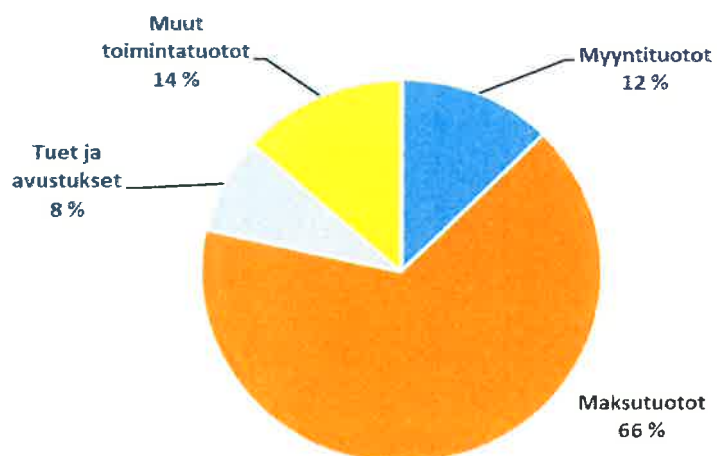
Henkilöstökulut	3 240 804
Palvelujen ostot	2 699 533
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	177 880
Avustukset	550 950
Muut toimintakulut	70 863
Yhteensä	6 740 030

Sosiaalitoimen tulot tulosalueittain

Lasten ja perheiden palvelut	79 500
Vanhustyö	927 040
Vammaispalvelut	27 400
Aikuissosiaalityö	65 000
Muu sosiaalitoimi	18 000
	1 116 940

Sosiaalitoimen tulot kululajeittain

Myyntituotot	137 940
Maksutuotot	739 000
Tuet ja avustukset	89 800
Muut toimintatuotot	150 200
	1 116 940

Terveyspalvelut

Tilivelvolliset: sosiaalihoitaja, kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet

Terveystoimeen kuuluu perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoito. Tehtävänä on tuottaa kuntalaisille laadukkaita terveydenhuoltopalveluita ensisijaisesti lähipalveluina kustannustehokkaasti. Perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Kuopion kaupunki isäntäkuntamallilla. Ympäristöterveydenhuollon palvelut tuottaa Siilinjärven kunta. Tuusniemen kunta vastaa terveydenhuollon kiinteistöjen kustannuksista. Erikoissairaanhoidon palvelut ostetaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Turvata riittävät ja laadukkaat terveydenhuollon palvelut kuntalaisille.	Jonotusaika palveluihin Asiakaspalaute	Hoitotakuu toteutuu Myönteisiä > 90 %
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Sairauksien ennaltaehkäiseminen, hyvinvoinnin edistäminen sekä asukkaiden toimintakyvyn ylläpitäminen kuntalaisten tarpeiden mukaisesti	Osastojaksojen pituus Terveystarkastukset	<16 vrk 75-, 80, 85-vuotiaat, 80 % ikäluokasta Omaishoitajat, joka toinen vuosi 80 % Työttömät, > 20 vuodessa
Asiakkaiden toimintakykyisyyden ja turvallisen kotona asumisen turvaaminen sekä muistisairauksien oikea-aikainen diagnostisointi	Yhteinen kotisairaanhoidon ja kotipalvelun kotihoidon prosessi Geriatrinen kokonaisarvio	Yhteisten asiakassuunnitelmien määrä kasvaa Geriatripalvelujen hankkiminen 12 päivää vuodessa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Talousarviovuoden 2019 tavoitteet	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kuntoutustoiminnan tehostaminen	Toimintakykymittaukset Kotikuntoutus Kuntoutushuoneen käyttö	Asiakkaiden mittaustulokset paranevat interventioiden aikana asiakasmäärä > vuonna 2018 Kuntoutussuunnitelma kaikilla asiakkailla Kotihoidon kanssa yhteisten asiakkaiden palvelusuunnitelmaan sisältyy kuntoutussuunnitelma Kuntoutushuone aktiivikäytössä

Henkilöstön ammattitaidon ylläpitäminen ja työprosessien kehittäminen	Koulutuspäivät	3 pv/työntekijä

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	515.450	376.450	436.780	436.780	436.780
Toimintakulut	-7.429.119	-7.748.183	-7.714.670	-7.795.670	-7.795.670
Toimintakate (netto)	-6.913.669	-7.371.733	-7.277.890	-7.358.890	-7.358.890
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-32.143	-30.000	-33.000	-33.000	-33.000
Tehtävän kokonaiskustannukset	-6.945.811	-7.401.733	-7.310.890	-7.391.890	-7.391.890
=valtuustoon nähden sitovat erät					

	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Perusterveydenhuolto					
Toimintatuotot	470.269	355.250	415.580	415.580	415.580
Toimintakulut	-3.213.737	-3.300.000	-3.225.828	-3.306.828	-3.306.828
Toimintakate	-2.743.469	-2.944.750	-2.810.248	-2.891.248	-2.891.248
Erikoissairaanhoido					
Toimintatuotot	14.836	0	0	0	0
Toimintakulut	-4.185.036	-4.426.983	-4.467.642	-4.467.642	-4.467.642
Toimintakate	-4.170.200	-4.426.983	-4.467.642	-4.467.642	-4.467.642

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ**Talous**

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	1.510.362	1.410.810	1.553.720	1.553.720	1.553.720
Toimintakulut	-13.461.556	-14.533.632	-14.454.700	-14.535.700	-14.535.700
Toimintakate (netto)	-11.951.194	-13.122.822	-12.900.980	-12.981.980	-12.981.980
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-258.360	-246.500	-253.800	-253.800	-253.800
Tehtävän kokonaiskustannukset	-12.209.553	-13.369.322	-13.154.780	-13.235.780	-13.235.780
=valtuustoon nähden sitovat erät					

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: rehtori ja sivistyslautakunnan jäsenet

Perusopetus

Tuusniemen yhtenäiskoulu tuottaa laadukasta esi- ja perusopetusta Turulan koulukeskuksessa. Lukuvuonna 2017-2018 opetusta sai yksi opetusryhmä enemmän kuin edellisinä vuosina. Kasvu on johtunut yhteistyöstä Kaavin kunnan kanssa. Myös lukuvuonna 2018-2019 on aloittanut uusi opetusryhmä. Muutos on lisännyt perusopetuksen kustannuksia merkittävästi vuonna 2018 ja lisää vielä jonkin verran vuonna 2019. Tämän jälkeen opetusryhmien määrä pysyy muutaman vuoden samana ja kääntyy laskuun todennäköisesti lukuvuonna 2020-2021.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Oppilaiden osallisuuden lisääminen	Kerhoihin osallistuminen	50% oppilaista
Oppilaiden osallisuuden lisääminen	Oppilaskuntatoiminta	Saada oppilaat osallisiksi toiminnan kehittämiseen
Oppilasmäärän säilyttäminen	Oppilasmäärä	Yhtenäiskoulun oppilasmäärä ei laske alle lukuvuoden 2016-2017 tasoa
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Oppilaiden osallisuus	Kerhoihin osallistuminen	40% oppilaista
Jatko-opintoihin pääsy 9.luokan jälkeen	Jatko-opintoihin hakeutuminen	100% 1.9. tilanteessa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

1. Siirtyminen kokonaisuudessaan OPS2016 piiriin
2. Yhteistyön tiivistäminen Kaavin kunnan kanssa
3. Yhtenäiskoulun toiminnan kehittäminen

Tavoitteet on esitetty yhtenäiskoulun toimintasuunnitelmassa. OPS2016 tulee voimaan kaikille ikäluokille lukuvuoden 2018-2019 aikana. Prosessin aikana on ajanmukaistettu oppimateriaaleja. Tuusniemen kunta on tehnyt sopimuksen Kaavin kunnan kanssa yhteisen perusopetuksen järjestämisestä vuosiluokille 7-9. Yhtenäiskoulu on sitoutunut yhteistyöhön ja haluaa kaikilla tavoilla edistää yhteistä suunnittelua sen laadukkaaksi toteuttamiseksi.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	432 860	355 800	733 617	700 000	700 000
Toimintakulut	-2 748 783	-2 986 553	-3 069 904	-3 100 000	-3 050 000
Toimintakate (netto)	-2 315 924	-2 660 753	-2 336 287	-2400 000	-2 350 000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-115 451	-110 900	-94 800	-88 100	-85 100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-2 431 374	-2 771 653	-2 431 087	-2 488 100	-2 435 100

=valtuustoon nähden sitovat erät

Lukio

Pieni yleislukio toimii tiiviissä yhteistyössä yhtenäiskoulun kanssa ja tarjoaa nykyaikaista ja joustavaa yleissivistävää opetusta. Jo viisikymmentä vuotta toiminut lukio jatkaa ylpeänä toimintaansa. Lukio on menestynyt varsin hyvin erilaisissa lukiovertailuissa, etenkin silloin kun on huomioitu opiskelijoiden lähtötaso ja tulokset ylioppilaskirjoituksissa. Tämä kertoo pienen lukion opetuksen laadusta ja mahdollisuuksista huomioida erilaisia opiskelijoita.

Uusi lukiolaki tulee voimaan syksyllä 2019 ja asettaa lukioille lisää lakisääteisiä tehtäviä. Samalla on alkamassa myös uuden opetussuunnitelman valmistelu. Edellisten opetussuunnitelmien käyttöönotosta on kulunut varsin vähän aikaa, joten paikallinen valmistelutyö kuormittanee opetushenkilöstöä merkittävästi. Edellinen opetussuunnitelmaudistus on vasta tänä vuonna tulossa käyttöön kaikille opiskelijoille. Näillä näkymin uusi opetussuunnitelman käyttöönotto on alkamassa syksyllä 2021. Keväällä 2019 siirrytään myös kokonaisuudessaan sähköisiin ylioppilaskokeisiin, kun myös matematiikka kirjoitetaan sähköisesti.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Opiskelijamäärä	Opiskelijamäärä	47 kolmen vuoden ka
Yo-kirjoituksien tulokset	Menestyminen kokeissa	Kaikkien kokeiden (valmistuneet) keskiarvo valtakunnan keskiarvossa
Uuden lukiolain vaatimusten täyttäminen	Erityisopetuksen, oppilaanohjauksen ja korkeakouluysteistyön toteuttaminen	Vaatimusten mukainen toiminta
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Opiskelijamäärä	Opiskelijamäärä	50
Yo-kirjoituksien tulokset	Menestyminen kokeissa	Em. keskiarvo
Jatko-opintoihin sijoittuminen	Opiskelupaikka yo-vuoden syksyllä	60 %:lla opiskelupaikka

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

1. Sähköisiin ylioppilaskokeisiin ja uuteen opetussuunnitelmaan siirtymisen loppuunsaattaminen
2. Uusien lakisääteisten palveluiden toteuttaminen
3. Kurssitarjonnan jatkuva kehittäminen

Lukio jatkaa siirtymistä sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin ja uuden opetussuunnitelman piiriin. Samalla saatetaan kurssitarjotin ajan tasalle ja mahdollisimman toimivaksi.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	44 809	40 060	40 040	40.000	40.000
Toimintakulut	-685 115	-658 274	-673 132	-650.000	-650.000
Toimintakate (netto)	-640 306	-618 214	-633 092	-610.000	-610.000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-48 642	-44 00	-31 000	-29.000	-29.000
Tehtävän kokonaiskustannukset	-688 948	-662 214	-664 092	-639.000	-639.000

=valtuustoon nähden sitovat erät

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on sivistyslautakunnan alaista toimintaa ja sen järjestämisvastuulla on alle kouluikäisten kunnallinen sekä yksityinen hoito, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä lasten kotihoidontuki. Varhaiskasvatusta järjestetään joko hoitajan kotona tapahtuvana hoitona tai ryhmäperhepäivähoitokodeissa sekä kirkonkylällä että Tuusjärvellä. Iltapäivätoimintaa tarjotaan laajennettuna palveluna jokaiselle sitä tarvitsevalle I-II-luokan oppilaalle erillisenä toimintana kirkonkylällä ja Tuusjärvellä ryhmiksessä. Aamuhoito järjestetty ryhmiksissä; myöskin laajennettuna palveluna. Toiminnasta vastaa perhepäivähoidonohjaaja.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tuetaan tuusniemeläisiä perheitä heidän kasvatustyössä laadukkailla kunnallisilla peruspalveluilla	Asiakaskysely joka toinen vuosi	Ei moitteita
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen niin, että lapsen yksilölliset tarpeet tulee huomioiduksi. Lapsen ja vanhempien mielipiteiden huomioiminen toiminnassa	Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman päivitys vanhempien/lapsen kanssa vuosittain. Erilaiset kyselyt vanhemmille	Erityisen tuen tarpeen väheneminen. Varhainen puuttuminen.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tuusjärven ryhmäperhepäiväkotien toimitilojen yhdistäminen ja sitä myöten toiminnan monipuolistuminen	Hankkeen eteneminen	Remontti valmistunut syksyllä 2018
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Monialaisen yhteistyön lisääminen Päiväkodin perustamisen aloittaminen 2019	Kokoontumiset eri yhteistyötahojen kanssa	Perheet tietoisia kunnassa tarjottavista lapsiperheiden palveluista. Päiväkodin perustamisen aloittaminen 2019

Varhaiskasvatuksen alaisuuteen kuuluu perhepäivähoidonohjaaja ja 11 kokopäiväistä ja 2 osapäiväistä hoitajaa sekä yksi kokopäiväinen oppisopimuksella. Varhaiskasvatuslaki astui voimaan 1.9.2018 ja merkittävimmät muutokset liittyvät digitalisointiin ja päiväkodeissa työskentelevien kelpoisuusehtoihin. Osa uudistuksista astuu voimaan vasta 2030-luvulla.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	126 850	103 100	101 900	90 000	90 000
Toimintakulut	-670 081	-723 971	-718 030	-720 000	-720 000
Toimintakate (netto)	-543 231	-620 871	-616 130	-630 000	-630 000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-54 696	-53 000	-46 000	-44 000	-44 000
Tehtävän kokonaiskustannukset	-597 927	-673 871	-662 130	-676 000	-676 000

=valtuustoon nähden sitovat erät

Kansalaisopisto

Kuopion kansalaisopiston Tuusniemen osasto järjestää laadukasta, ajankohtaista ja kuntalaisten tarpeisiin vastaavaa yleissivistävää koulutusta. Tavoitteena on sovitun tuntimäärän toteutuminen monipuolisen kurssitarjonnan kautta.

Opetuksen suunnittelu pohjautuu asiakkaiden toiveisiin. Toiveita kerätään mm. opistoyhteyshenkilöiden ja tuntiopettajien välityksellä. Myös suora palaute opistoon ja osastoon vastuusuunnittelijalle on toimiva keino.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
OPM:n vahvistama tuntimäärä + 10 %	Tuntimäärä	2700
Opiskelijamäärä	Brutto/netto	Yli 1000/yli 500
Opiskelijatyytyväisyys	Kysely	Tyytyväisiä 80%
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Opiskelijamäärä brutto/netto	Opiskelijamäärä	Yli 1000/yli 500
Tuntimäärä	Toteutuneet tunnit	2700

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Miesopiskelijoiden lisääminen	Miehet prosenttia opiskelijamäärästä	33 % miehiä opiskelijoista
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Opistoyhdyshenkilöverkosto	Tavoitavuus kylittäin	Useita yhdyshenkilöitä

Kuopion kansalaisopiston Tuusniemen osasto järjestää noin 120 kurssia. Alueen väestömäärän ikärakenne ja osallistujien sukupuolijakauma ovat haasteita.

OKM:n vahvistamista tunneista vuonna 2018 Tuusniemen osaston osuus oli 2065

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	27 918	25 000	140 040	55 000	55 000
Valtionosuudet	92 000	92 000		92 000	92 000
Toimintakulut	-246 049	-251 388	-262 859	-250 000	-250 000
Toimintakate (netto)	-126 132	-134 388	-122 819	-103 000	-103 000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot					
Tehtävän kokonaiskustannukset	-126 132	134 388	-122 819	-103 000	-103 000

Kirjasto

Tuusniemen kirjasto on Kuopion kaupungin hallinnoima lähikirjasto. Kiinteistö, jossa kirjasto toimii, on Tuusniemen kunnan omistuksessa. Kirjastoautopalvelut tuotetaan Koillis-Savon kirjastoautolla, jolla järjestetään kirjastopalveluja Koillis-Savon haja-asutusalueiden asukkaille ja kouluille.

Kirjastolain (1998/904) mukaan kunnan tehtävänä on kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen. Yleisen kirjaston tehtävänä on mm. tukea elinikäistä oppimista ja itsensä kehittämistä sekä tarjota palveluja ja materiaaleja elämyksiin, kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen ja verkkoasiointiin. Yhteiskunnan digitalisoitumisessa kirjastolla on mahdollisuus toimia siltana kansalaisten ja digitalisoitumisen välillä. Kirjasto tarjoaa perinteistä sekä painettua että digitaalista aineistoa verkkoyhteyksineen, yhteisiä tiloja sekä asiantuntemusta ja tietopalvelua. Kirjasto lisää tasa-arvoa ehkäisemällä tiedollista syrjäytymistä. Kirjaston palveluja kehitetään asiakaskunnan ja toimintaympäristön tarpeet ja toiveet huomioiden. Tuusniemen kirjaston sijainti tukee koulukeskuksen oppilaiden ja työvoiman kirjastopalveluiden saatavuutta.

Vuosittain seurattavien mittareiden tavoitetaso asetetaan vastaamaan koko Suomen lähes saman suuruisten (2600 - 3200 as.) maaseutumaisten kuntien kirjastojen keskimääräisiä tunnuslukuja edelliseltä toimintavuodelta. Tunnusluvut ovat haettavissa Suomen yleisten kirjastojen tilastoista <http://tilastot.kirjastot.fi/>.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kirjastoaineiston lainaus	Lainat/as	16
Kirjaston asiakaskäynnit	Käynnit/as	10
Ajantasainen ja uudistuva kirja-aineisto	Kirjahankinnat/1000as	500 kirjaa
Riittävät aukioloajat	Aukiolotunnit/viikko	30 tuntia
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Kirjastoaineiston lainaus	Lainat/as	16
Kirjaston asiakaskäynnit	Käynnit/as	10
Ajantasainen ja uudistuva kirja-aineisto	Kirjahankinnat/1000as	500
Riittävät aukioloajat	Aukiolotunnit/viikko	30 tuntia

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kirjastoauton palvelut	Lainat/as	verrokkikuntien keskiarvo
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Palvelutaso	Kirjastosopimus	Sopimuksen mukainen taso

Kirjaston tilat ja muut puitteet ovat asianmukaiset. Alueellinen yhteistyö on toimivaa. Keskeiset palvelutekijät ovat riittävä aukiolo ja hankintamääräraha.

Talous

Tuloarvot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	-	-	-	-	-
Toimintakulut	- 204 117	- 211 104	-201 451	-210 000	-210 000
Toimintakate (netto)	- 204 117	- 211 104	-201 451	-210 000	-210 000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-16 183	-14 000	-12 000	-12 000	-12 000
Tehtävän kokonaiskustannukset	- 220 300	- 225 104	- 213 451	-222 000	-222 000

=valtuustoon nähden sitovat erät

Vapaa-aikapalvelut

Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin sisältyvät nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelut, sekä muita vapaa-ajanpalveluita.

Tavoitteena on tarjota kuntalaisten tarpeista lähtöisin olevia vapaa-ajan palveluita ja lisätä ihmisten viihtymistä paikkakunnalla. Tavoitteena on myös aktivoida kulttuuri- ja harrastustoimintaa. Kaikessa toiminnassa tavoitteena on kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kuntalaisten palvelutarpeen kartoitus	Asukastytyytyväisyys	Hyvä
Talousarviovuoden 2018 tavoitteet		
Tapahtumien tarjoaminen / kuntalaisten osallistuminen	Tapahtumat / osallistujat	80/3500
Nuorisotalon kävijämäärä/käyntikertatavoite	Kävijämäärä / käyntikerta / vko / koulujen toimintavuonna	75 käyntikertaa / vko / koulujen toimintavuoden ajan

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019–2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Järjestöjen aktivoiminen	Yhteistyö kunnan kanssa	väh. 30 järjestöä tapaamisissa / tapahtumissa vuosittain
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Syrjäytymisen ehkäisy	Kontaktit työelämän /koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin	30 alle 29 -vuotiasta nuorta asiakassuhteessa
Nuorten osallisuuden lisääntyminen	esitykset ja/tai aloitteet nuorilta	8

Nuorisovaltuustotoiminta pidetään aktiivisena ja sitä kehitetään edelleen tarpeita vastaavaksi. Nuorisovaltuuston roolia vahvistetaan kunnan päätöksenteossa. Lapsille ja nuorille suunnattujen tapahtumien määrä pidetään ennallaan. Etsivän nuorisotyön asemaa vahvistetaan lisäämällä siihen käytettävää työpanosta.

Terveyden edistämistyötä vahvistetaan niin, että se on arkea jokaisella toimialalla. Kuntalaisten vastuuta omasta hyvinvoinnista pyritään lisäämään esimerkiksi kampanjoilla. Sähköinen hyvinvointikertomus laaditaan vuosikello suunnitelman mukaisesti.

Liikuntapaikkojen kunnossapidolla ymmärretään olevan yhteys kuntalaisten terveyden edistämiseen ja fyysisen toimintakyvyn vahvistamiseen. Liikuntapaikkojen hoidossa keskitytään suosituimpien paikkojen kunnossapitoon. Seinävuoren rotkolaakso on ulkoilupaikoista tärkein kohde.

Järjestöavustukset säilyvät 2017–2019 suunnitelmakaudella vuoden 2016 tasolla. Järjestöille tarjotaan mahdollisuutta käyttää toiminnassaan syksyllä 2017 avattua nuoriso- ja järjestötilaa.

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	17 537	12 900	12 345	15 000	15 000
Toimintakulut	226 763	-216 086	-211 662	-215 000	-215 000
Toimintakate (netto)	-209 226	-203 186	-199 317	-200 000	-200 000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-77 739	-66 200	-51 000	-51 000	-43 900
Tehtävän kokonaiskustannukset	-286 964	-269 386	-250 317	-251 000	-243 900

Talous

=valtuustoon nähden sitovat erät

SIVISTYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ

Talous

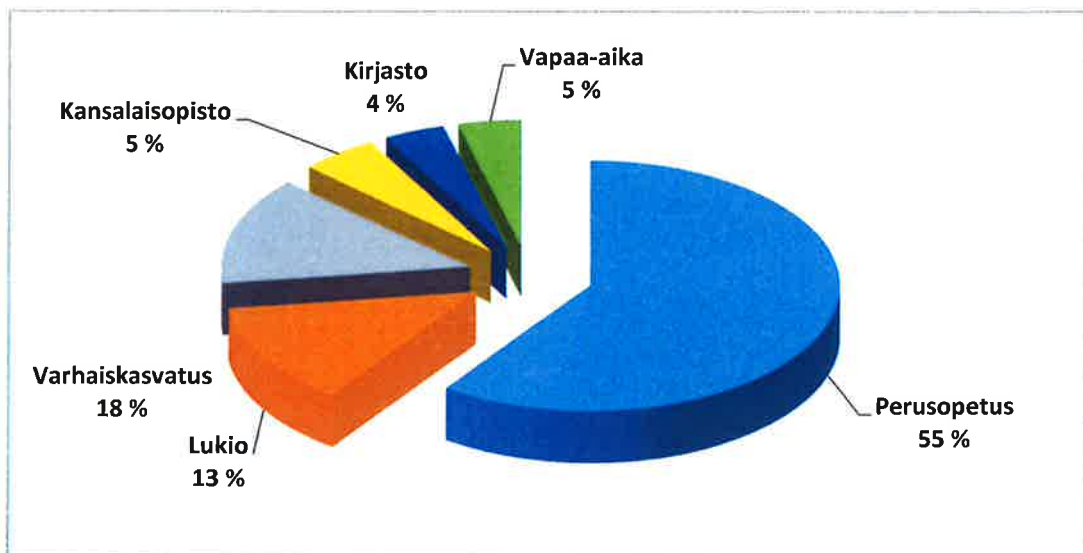
Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	649 974	536 860	836 442	992 000	992 000
Valtionosuudet (+)	92 000	92 000	191 500		
Toimintakulut	-4 780 909	-5 047 376	- 5 137 038	- 5 145 000	- 5 095 000
Toimintakate (netto)	-4 038 935	-4 418 516	-4 109 096	-4 153 000	-4 103 000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-312 711	-288 100	-234 800	-224 100	-214 000
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 351 645	-4 706 616	- 4 343 896	-4 377 100	-4 317 000

=valtuustoon nähden sitovat erät

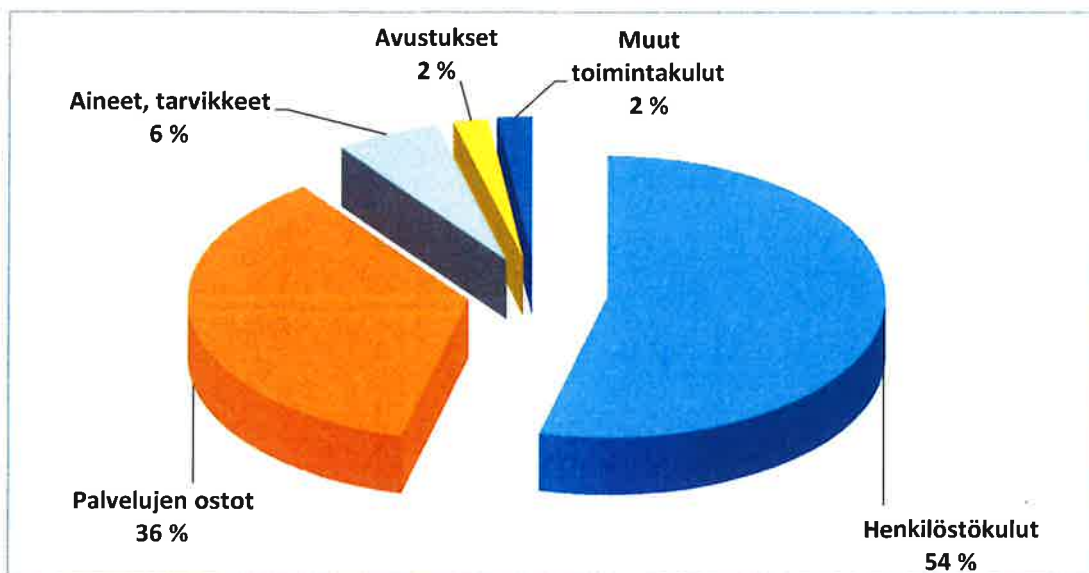
Sivistyslautakunnan toimintakulujen jakautuminen tehtäviin

Perusopetus	3 069 904
Lukio	673 132
Varhaiskasvatus	718 030
Kansalaisopisto	262 859
Kirjasto	201 451
Vapaa-aika	211 662
TOIMINTAKULUT	5 137 038

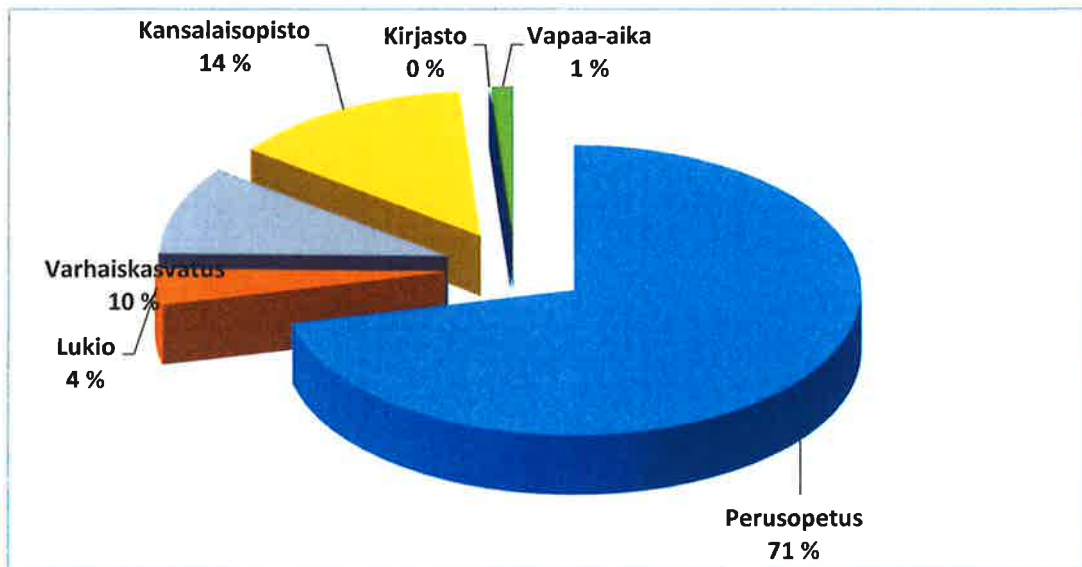
Toimintakulujen jakautuminen menolajeittain

Henkilöstökulut	2 765 848
Palvelujen ostot	1 848 860
Aineet, tarvikkeet	312 710
Avustukset	104 000
Muut toimintakulut	105 620
TOIMINTAKULUT	5 137 038

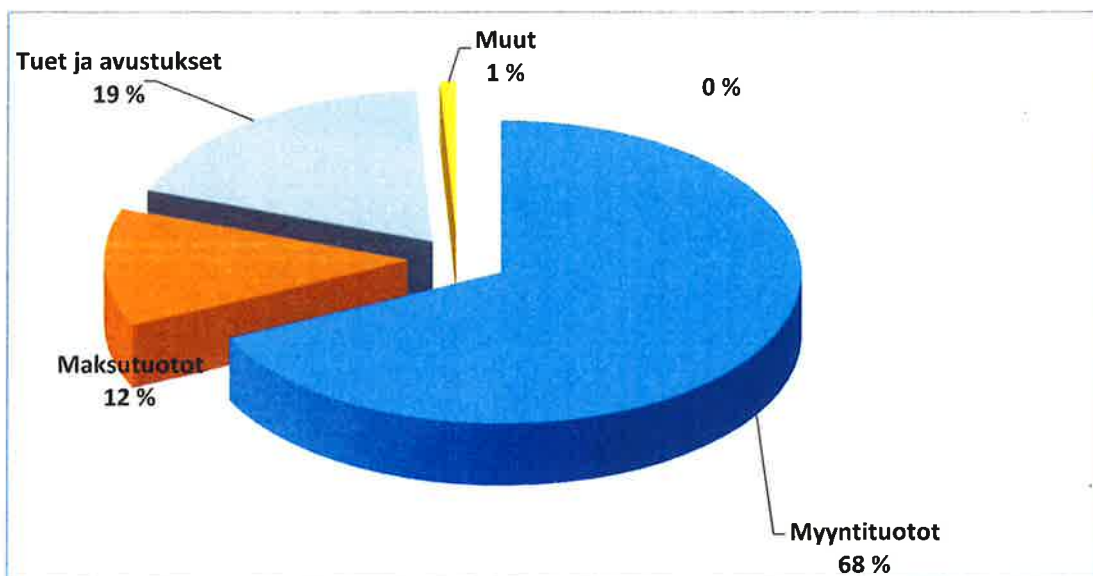
Sivistyslautakunnan toimintatuottojen jakautuminen tehtävittäin

Perusopetus	733 617
Lukio	40 040
Varhaiskasvatus	101 900
Kansalaisopisto	140 040
Kirjasto	
Vapaa-aika	12 345
TOIMINTATUOT	1 027 942

Toimintatuottojen jakautuminen tulolajeittain

Myyntituotot	698 057
Maksutuotot	129 240
Tuet ja avustukset	191 500
Muut	9 145
TOIMINTATUOTOT	1 027 942

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tilivelvolliset: tekninen johtaja ja teknisen lautakunnan jäsenet

Yhdyskuntatekniset palvelut

Tulosalueeseen kuuluvat maankäyttö- ja kaavoitus, liikenneväylät ja yleiset alueet, jätehuolto ja kuljetus- ja työvälineet sekä pelastuslaitos ja väestönsuojelu. Palo- ja pelastustoimi on siirtynyt 1.1.2004 Pohjois-Savon Pelastuslautakunnan alaisuuteen ja henkilöstö Kuopion kaupungin palvelukseen. Jätehuollon yhteistyö toimii maakunnan rajat ylittävällä tavalla. Jätekuukko Oy järjestää jätteiden keräämisen. Yhteistyöelimenä eri kuntien välillä toimii jätehuollon neuvottelukunta. Kuntien yhteinen jätelautakunta on aloittanut toimintansa 1.1.2011 – isäntäkuntana toimii Kuopion kaupunki.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Siisti ja hoidettu ympäristö	Kuntalaispalautteet	Tyytyväinen kuntalainen
Maankäyttö- ja kaavoitus	Kuntalaistenpalautteet ja osallistuminen	Kaavoitus ajanhermolla
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Investointisuunnitelman mukaisesti infran rakentaminen	Toteutuneet hankkeet	100 % hankkeiden toteutus
Teiden ja muiden yleisten alueiden kunnossapidon tason pitäminen lähes nykytasolla	Kuntalaispalautteet	Mahdollisimman hyvä kunnossapito resurssien puitteissa
Yleiskaavoitustyön jatkaminen	Työn eteneminen	- Juojärven osayleiskaavan päivitys valmis v. 2019

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Teiden ja yleisten alueiden kunnossapito lähes nykytasolla	Kustannukset/yksikkö, esim. km	Mahdollisimman hyvä taso resurssien puitteissa
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Teiden ja yleisten alueiden rakentaminen ja saneeraaminen investointisuunnitelman mukaisesti	Hankkeiden toteutuminen suhteessa suunnitelmiin	Kunnan infrastruktuurin ja maankäytön kehittäminen strategian mukaisesti
Teollisuus alueen kaavoitus ja kadun rakentaminen	Hankkeiden eteneminen	I-vaiheen asfaltointi valmis II-vaiheen kaavoitus valmis ja katu rakennettu v. 2019
Jalkakäytävien liukkaudentorjunta Mahdollisimman hyvä teiden ja katujen talvikunnossapito	Liukastumisonnettomuuksien seuranta vuosittain Kuntalaispalautteet	Liukastumisonnettomuuksia 0 kpl/vuosi Hiekoituksen toteutus siten, että potkuriura on aina käytettävissä (ohjeistus)

Tehtävänä on kaavojen ja maankäyttösuunnitelmien laatiminen/päivittäminen niin, että asukkaille turvataan hyvä elinympäristö tarjoamalla laadukkaita ja kohtuuhintaisia rakennuspaikkoja niin taajamassa kuin haja-alueellakin. Keskeisenä tehtävänä on huolehtia katujen ja yleisten alueiden pitämisestä toimivina, turvallisina ja ympäristöltään viihtyisinä sekä varmistaa yhdyskuntarakenteen kehittyminen asetettujen tavoitteiden mukaisesti – kunnossapito pääosin omalla kalustolla (kuorma-auto + traktori) ja osin ulkoistettuna (mm. viikonloppuauraus). Kunta varaa tarvittavat määrärahat pelastuspalveluiden ostoon sekä vuokraa paloaseman tilat Kuopion kaupungille.

Jalkakäytävät ja kevyen liikenteen väylät hiekoitetaan ja ulkoreunaan jätetään hiekoittamaton kaistale potkurin käyttäjille. Esteetön liikkuminen mahdollistetaan jalkakäytävillä ja kevyen liikenteen väylillä mm. pyörätuolilla.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta toteutetaan kunnanvaltuuston linjaamien periaatteiden ja kunnanhallituksen hyväksymän toimeenpano-ohjeen mukaisesti. Toimintaan liittyviä riskejä kartoitetaan ja työsuojelutoimenpitein pyritään ehkäisemään riskien toteutumista. Myös kalustohankintojen kautta pyritään lisäämään työturvallisuutta ja vähentämään riskejä.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	128.983	81.200	81.500	83.000	84.500
Toimintakulut	-616.316	-639.045	-607.327	-670.887	-703.100
Toimintakate (netto)	-487.333	-557.845	-525.827	-587.887	-618.600
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-307.390	-255.500	-261.900	-206.600	-176.200
Tehtävän kokonaiskustannukset	-794.723	-813.345	-787.727	-794.487	-794.800

=valtuustoon nähden sitovat erät

Kiinteistötoimi

Tulosalueeseen kuuluvat kiinteistöosakeyhtiöt, asunto-osakeyhtiöt, muut osakeyhtiöt, asunnot ja huoneistot, rakennukset ja rakenteet, kiinteistöhuoltopalvelut sekä maa- ja metsätilat.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Energiakatselmukset/energian kulutuksen seuranta	Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen
Tuottamattomien ja tarpeettomien kiinteistöjen myynti	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä tuottamattomat kiinteistöt
Kiinteistöjen sisäilmakartoitukset	Kartoitusten toteutuminen (kpl)	Kaikkien kunnan kiinteistöjen kartoittaminen
Puun myynnin toteuttaminen metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Myynnin toteutuminen	Puun myynti toteutetaan suunnitelman mukaisesti
Kunnan omistamien maa- ja metsäalueiden myynti	Myynnin toteutuminen	Myyntiä toteutetaan strategian mukaisesti
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen	Energiakatselmukset/energian kulutuksen seuranta	Kiinteistöjen energiankulutuksen pienentäminen
Tuottamattomien ja tarpeettomien kiinteistöjen myynti	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä tuottamattomat kiinteistöt
Puun myynnin toteuttaminen metsänhoitosuunnitelman mukaisesti	Myynnin toteutuminen	Puun myynti toteutetaan suunnitelman mukaisesti
Kunnan omistamien maa- ja metsäalueiden myynti	Myynnin toteutuminen	Myyntiä toteutetaan strategian mukaisesti

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Myyntiin laitettujen kiinteistöjen huoneistojen myynti	Myynnin toteutuminen	Saada myytyä kaikki myynnissä olevat kiinteistöt ja huoneistot

Pohjois-Savon Isännöinti Oy hoitaa kunnan omistuksessa olevien asunto-osakeyhtiöiden ja kiinteistöosakeyhtiöiden isännöinti- ja kirjanpito- ja palvelut – ko. yhtiöt kuuluvat kuntakonserniin. Vuoden 2018 alussa on aloittanut toimintansa uusi kiinteistöosakeyhtiö Kiinteistö Oy Tuusnimen Turula, johon on sulautettu viisi aiemmin kunnan omistuksessa ollutta asunto-osakeyhtiötä ja yksi kiinteistöosakeyhtiö. Vuoden 2019 alusta kiinteistöosakeyhtiö siirtyy keskushallinnon alaisuuteen.

Kunta huolehtii omistamiensa kiinteistöjen ja huoneistojen kunnossapidosta, ylläpidosta, rakentamisesta ja rakennuttamisesta. Kustannukset siirretään todellisten kustannusten mukaan käyttäjille (käyttäjä maksaa kulut). Kunnan omistamassa kiinteistökannassa on saneeraustarvetta johtuen osin ikääntymisestä.

Metsätilojen hoitoa ja hakkuuta koskevat palvelut ostetaan Metsänhoitoyhdistys Pohjois-Savolta – metsiä hoidetaan ja hakataan metsätaloussuunnitelman mukaisesti (Tuusniemen kunnan metsätaloussuunnitelma 2013 – 2022). Tuusniemen kunnan metsäomaisuutta on tuloutettu etupainotteisesti ja hakkuutyö on saavuttanut sen tilan, että tuloutus on pienentynyt ja kuluja muodostuu ennallistamistöistä johtuen. Toiminnan painopisteenä on saada kunnan omistamat kiinteistöt kuntoon – tuottamattomista kiinteistöistä on tarkoitus luopua. Haasteena on resurssipula ja niukkenevat määrärahat.

Sivistystoimen kanssa yhteistyössä nimetään liikunta-alueiden vastaava hoitaja, jolla on kokonaiskäsitys liikuntapaikkojen hoitamisesta. Peruskorjauksissa/kunnossapidossa huomioidaan esteetön liikkuminen (invaluisikat, ovileveydet, kynnykset ym.). Kunnan kiinteistöjen sisäilmaongelmat ratkaistaan sisäilmaselvityksin/tarvit-tavin korjauksin.

Sisäinen valvonta ja riskien hallinta toteutetaan kunnanvaltuuston linjaamien periaatteiden ja kunnanhallituksen hyväksymän toimenpano-ohjeen mukaisesti. Toimintaan liittyviä riskejä kartoitetaan ja työsuojelutoimenpitein pyritään ehkäisemään riskien toteutumista. Myös kalustohankintojen kautta pyritään lisäämään työturvallisuutta ja vähentämään riskejä.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	1.123.765	1.142.139	694.175	702.000	698.000
Toimintakulut	-1.103.799	-1.058.828	-819.707	-918.613	-961.200
Toimintakate (netto)	19.966	83.311	-125.532	-216.613	-263.200
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-44.644	-66.300	-60.900	-64.100	-55.700
Tehtävän kokonaiskustannukset	-24.678	-17.011	-186.432	-280.713	-318.900

=valtuustoon nähden sitovat erät

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta luo neuvonnan, lupakäsittelyn ja valvonnan keinoin edellytykset hyvälle rakentamiselle ja tätä kautta toimivalle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Lupakäsittely toteutetaan asiantuntevasti, jouhevasti ja kuntalaisia palvelevalla otteella unohtamatta ulkopaikkakuntalaisia maanomistajia.

Kunnan rooli valtionapuviranomaisena päättyi 31.12.2016. Vuoden 2017 alusta valtionapuviranomaisena on toiminut ARA, jolta haetaan nykyiset korjausavustukset. Kunnalla ei ole ollut enää lakisääteisiä valtionapu-viranomaistehtäviä 1.1.2017 jälkeen.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Rakennusvalvonnan tulojen osuuden kasvattaminen niin, että ne vastaavat menoja	Rakennusvalvonnan tulot suhteessa menoihin	Rakennusvalvonnan menot pyritään suhteuttamaan saataviin lupatuloihin
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Vähentää keskeneräisten rakennushankkeiden määrää	Keskeneräisten rakennusten määrä, vuoden 2018 lopussa n. 270 kpl	Pyritään vanhentuneiden lupien määrän vähentämiseen n. 200:aan vuoden 2019 lopussa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Rakennusvalvonnan tulopohjan vahvistaminen seuraamalla taksojen kustannuskehitystä ja rakennuslupien määrää	Lupien määrä/lupatulot	Lupatulot vastaavat rakennusvalvonnan menoja
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Taksojen pitäminen nykytasolla	Tulokehityksen seuraaminen	Rakennusvalvonnan tulot 80 %

Kuntaliiton suositusten mukaan rakennusvalvonnan tulojen tulisi vastata menoja 100 %:sti – taksat pidetään ennallaan v. 2019. Nykyisillä lupamäärillä ei kuitenkaan päästä kuntaliiton mukaiseen suositukseen. Rakennusvalvonnan tulojen arvioidaan olevan vuonna 2019 noin 30.600 euroa ja menojen 49.972 euroa.

Ympäristöpalvelut

Seurataan ympäristön tilaa ja kehitystä yleisesti ja lupamenettelyn avulla. Puututaan havaittuihin epäkohtiin ja kuntalaisten ilmoituksiin. Toiminnassa huomioidaan ympäristöarvot, kestäväkehitys ja pyrimme lisäämään kiertotaloutta.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Vastataan lisääntyvän ympäristötietoisuuden mukanaan tuomiin haasteisiin kouluttautumalla ja lisäämällä neuvontaa.	Koulutuksen ja neuvonnan määrä	Olla ajanhermolla muuttuvassa lainsäädännössä Toiminnoissa otetaan huomioon ilmastomuutoksen torjunta
Tuottaa laadukkaita palveluja.	Asiakaspalaute	Tyytyväiset asiakkaat
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Lain edellyttämien jätevesijärjestelmien kuntoon saattaminen	Järjestelmien uudistamisen määrä	Kiinteistöjen jätevesijärjestelmät ovat kunnossa lain edellyttämässä aikataulussa

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kiinteistöjen jätevesijärjestelmien kuntoon saattaminen	Järjestelmien uudistamisen määrä	Kiinteistöjen jätevesijärjestelmät ovat kunnossa lain edellyttämässä aikataulussa
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Lupahakemusten käsittely mahdollisimman nopeasti	Lupapäätösten käsittelyaika	Lupapäätös kohtuullisessa ajassa

Lupapäätökset käsitellään mahdollisimman nopeasti. Tarvittavat lausunnot pyydetään heti lupahakemuksen saavuttua koska lausuntojen antaminen muissa viranomaisita hoissa kestää yleensä kuukauden. Kuulutusaika on 30 vrk.

Ympäristönsuojelun tulot arvioidaan olevan vuonna 2019 noin 7.200 euroa ja menot 23.088 euroa. Tulot riippuvat ympäristö- ja maa-aineslupien määrästä. Lupien määrää on vaikea ennustaa vuosittain.

Yksityistiet

Yksityistieavustuksilla helpotetaan yksityisten talouksien ja tiekuntien kustannuspaineita, joita syrjäseudulla asuminen aiheuttaa. Avustamalla yksityisteitä ehkäistään omalta osaltaan maaseudun autioitumista.

Lautakunnan alaiselle tietoimitusjaostolle kuuluneet yksityistielain mukaiset tietoimitusjaoston toimivaltaan kuuluneet tehtävät mm. tiekuntien perustamiset ja tieyksiköinnit ovat siirtyneet maanmittauslaitokselle vuoden 2018 alussa.

Kunta osallistuu omistamiensa maiden osalta tieyksikkömaksuihin.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Tieavustusmäärärahojen säilyttäminen nykytasolla (vuonna 2018 ollut 25.000 e)	Jaettu avustuksen määrä	Jaetaan koko avustussumma 25.000 euroa
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Tieavustusmäärärahat pyritään sopeuttamaan taloudellisen tilanteen mukaan, jakoperusteet määritellään vuosittain (edellytyksenä tiekunta, avustettava vähimmäispituus 500 – 1000 m)	Jaettu avustussumma	Jaetaan kokonaan talousarvioon varattu avustussumma

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Kannustaa tiekuntia hyvään tienpitoon	Yksityisteiden kunto	Yksityistiet pysyvät mahdollisimman hyvässä kunnossa
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Valtuuston myöntämien tieavustusmäärärahojen jakaminen	Jaettu avustussumma	Jaetaan kokonaan talousarvioon varattu avustussumma

Tieavustuksilla helpotetaan taajaman ulkopuolella asuvien tienhoitokustannuksia ja näin luodaan tasapuolisuutta verrattuna taajaman kiinteistöihin. Avustusmäärärahoja on vähennetty aiemmista vuosista kunnan niukkeneviin talousresursseihin perustuen. Samalla on muutettu jakoperusteita – avustusta jaetaan vain tiekunnille.

Vuoden 2019 tieavustuksiin on varattu 25.000 euroa. Talousarviovuodelle on varattu 4.600 euroa kunnan osuuksiin tieyksikkömaksuihin omistamiensa maiden osalta. Muita kuluja kertyy 650 euroa, joissa mm. Suomen tieyhdistyksen jäsenmaksu. Yksityisteiden kustannukset talousarviovuonna ovat yhteensä 31.606 euroa

Talous (rakennusvalvonta, ympäristöpalvelut ja yksityistiet)

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	33.160	45.500	37.800	42.500	35.000
Toimintakulut	-103.881	-102.127	-104.666	-110.500	-115.700
Toimintakate (netto)	-70.721	-56.627	-66.866	-68.000	-80.700
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-	-	-	-	-
Tehtävän kokonaiskustannukset	-70.721	-56.627	-66.866	-68.000	-80.700

=valtuustoon nähden sitovat erät

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	1.285.909	1.268.839	813.475	827.500	817.500
Toimintakulut	-1.823.995	-1.800.000	-1.531.700	-1.700.000	-1.780.000
Toimintakate (netto)	-538.086	-531.161	-718.225	-872.500	-962.500
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-352.034	-321.800	-322.800	-270.700	-231.900
Tehtävän kokonaiskustannukset	-890.120	-852.961	-1.041.025	-1.143.200	-1.194.400

=valuustoon nähden sitovat erät

Teknisen toimen toimintakulujen jakaantuminen tehtävittäin:

Yhdyskuntatekniset palvelut	607.327
Kiinteistötoimi	819.707
Ympäristötoimi	104.666
	1.531.700

Teknisen toimen toimintatuottojen jakaantuminen tehtävittäin:

Yhdyskuntatekniset palvelut	81.500
Kiinteistötoimi	694.175
Ympäristötoimi	37.800
	813.475

VESIHUOLTOLAITOS

Tilivelvolliset: tekninen johtaja ja teknisen lautakunnan jäsenet

Vesihuoltolaitos vastaa riittävän ja hyvälaatuisen talousveden toimittamisesta ja jakelusta kunnanhallituksen vahvistaman vesilaitoksen toiminta-alueen asiakkaiden tarpeisiin. Lisäksi se vastaanottaa ja puhdistaa kunnanhallituksen vahvistaman viemärlaitoksen toiminta-alueen asiakkaiden verkostoon toimittamat jätevedet vähintään ympäristölupapäätöksen mukaiseen puhdistustasoon.

Veden toimittamiseen käytetään Hyvärilän vedenottamo, jonka lisäksi vettä ostetaan Koillis-Savon Vesi Oy:ltä. Vettä myydään Tulikallion Seudun vesiosuuskunnalle sekä Heinäveden kunnalle.

Jätevedet käsitellään Pahkasalon jätevedenpuhdistamolla, jonne jätevedet johdetaan Kirkonkylän, Hietarannan, Ritoniemen ja Pahkasalon alueilta (Tuusniemen kunnan vesihuoltolaitoksen toiminta-alue) sekä Ruokosen (Pohjois-Tuusniemen vok:n toiminta-alue) että Tulikallion ja Tuuslahden (Tulikallion Seudun vok:n alue) alueilta. Puhdistustoimintaa seurataan puhdistamolta ja Juojärvestä otetuilla vesinäytteillä. Vesitornin saneeraus toteutettu vuoden 2017 aikana.

Vuonna 2014 (01.09.2014) voimaan tulleen vesihuoltolain mukaisesti Tuusniemen kunnan vesihuoltolaitos on eriytetty omaksi kirjanpidolliseksi taseyksiköksi 01.01.2016 alkaen.

Avaavaan taseeseen on otettu 01.01.2016 lukien mukaan vesihuoltolaitoksen tarpeelliset tilinpäätöstiedot (mm. ali-/ylijäämät) kolmelta edelliseltä vuodelta. Vesihuoltolaitoksen toiminnassa huomioidaan hulevesien osuus.

TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Valtuuston hyväksymät strategiset tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Viemäriverkoston vuotovesien määrän vähentäminen	Toteutuksen seuranta	Ympäristöluvan edellyttämälle tasolle.
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Viemäriverkoston vuotovesien määrän vähentäminen	Toteutuksen seuranta	Ympäristöluvan edellyttämälle tasolle.

=valtuustoon nähden sitovat tavoitteet ja mittarit

Lautakunnan hyväksymät muut tavoitteet

Suunnittelukauden tavoite 2019-2021	Vuosittain seurattava mittari	Tavoitetaso
Käyttöveden toimitusvarmuus	Toimintahäiriöt	Toimintahäiriöiden minimointi
Viemäriverkoston toimivuus	Toimintahäiriöt	Toimintahäiriöiden minimointi
Talousarviovuoden 2019 tavoitteet		
Jäteveden puhdistamon ympäristöluvan mukainen toiminta	Lupaehtojen seuranta	Lupaehtojen noudattaminen
Käyttöveden toimitusvarmuus	Toimintahäiriöt	Toimintahäiriöiden minimointi
Viemäriverkoston toimivuus	Toimintahäiriöt	Toimintahäiriöiden minimointi

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on nollatulot. Taksoja on nostettu edellisen kerran vuosina 2011 – 2015 ko. tuloksen saavuttamiseksi siinä onnistumatta. Vuosina 2017 ja 2018 ei taksoja ole nostettu. Taksat pidetään edelleen samana vuonna 2019. Valtuustoa sitoo nettomäärärahataso.

Talous

Tuloarviot ja määrärahat, €	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Toimintatuotot	329.016	307.600	307.050	320.000	330.000
Toimintakulut	-175.302	-200.000	-201.800	-220.000	-230.000
Toimintakate (netto)	153.714	107.600	105.250	100.000	100.000
Laskennalliset kustannukset					
Poistot	-91.953	-155.500	-155.000	-136.500	-121.000
Tehtävän kokonaiskustannukset	61.761	-63.900	-49.750	-36.500	-21.000

INVESTOINNIT

Kunta on investoinut voimakkaasti koko 2000-luvun. Seitsemän viime vuoden (2012-2018) nettoinvestoinnit ovat olleet keskimäärin 1,64 milj. €/vuosi. Talousarviolainaa investointien rahoittamiseen vuonna 2012 otettiin 1,0 milj. €, vuonna 2013 edelleen 3,0 milj.€, ja vuonna 2014 vielä 1,5 milj. €. Vuosina 2015-2018 ei ole otettu talousarviolainaa.

Investointihankkeilla, joista pääosa on korjausinvestointeja, pyritään turvaamaan nykyinen palvelutaso ja tulevaisuuden haasteet huomioiden myös kehittämään palvelutuotannon rakenteita. Tulevaisuudessa kunnan investoinnit ovat yhä suuremmalta osalta ylläpito- ja korjausinvestointeja, joilla ylläpidetään ja pyritään parantamaan kunnan omistamien kiinteistöjen käyttöarvoa.

Infrastruktuuria on rakennettu ja kehitetty monipuolisesti. Muun muassa katujen, kevyenliikenteen väylien, puistojen, torialueen, rantautumispaikkojen, satama-alueen, pysäköintialueiden, vesi- ja viemäriverkostojen saneerauksien ja täydennysrakentamisien kautta on pyritty parantamaan turvallista liikkumista ja kehittämään kunnan yleistä ilmettä ja viihtyvyyttä.

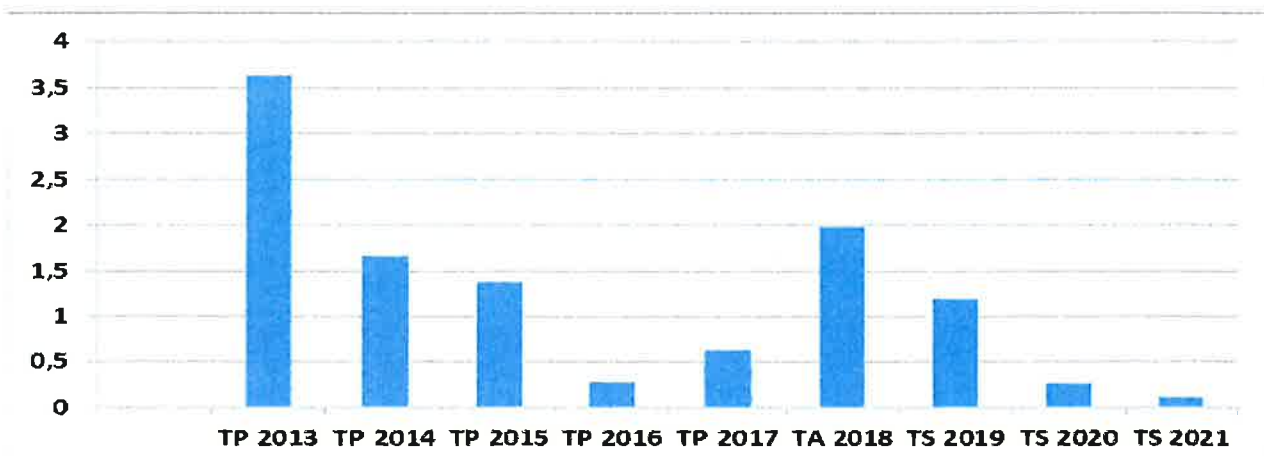
Vuoden 2019 talousarvioesityksen mukaan bruttoinvestoinnit ovat n. 1,3 milj. €. Omaisuuden myyntinä on talousarvioesitykseen merkitty rivitalo-osakkeiden myyntiä 30.000 €. Maa-alueiden myyntituloiksi on arvioitu 10.000 € ja erilaisia avustuksia (museon katto 40.000 € ja retkeilyreitistöihin 72.803 €) 112.803 €. Nettoinvestoinnit vuonna 2019 ovat näin ollen noin 1,19 milj.€.

Vuoden 2019 merkittävimmät investoinnit ovat: Teollisuusalueen alueen tiestö ja katuvalaistus, edellisinä vuosina valmistuneiden alueiden päällystetyöt, liikenneväylien korjaus- ja päällystetyöt sekä kunnan kiinteistökannan parantaminen korjausinvestoinnein. Vesihuollon varmuutta parannetaan mm. venttiiliryhmien uusimisella. Sosiaali- ja terveystalouden kiinteistöjen osalta on kunnan kannalta turvallisempaa välttää suuria investointeja keskeneräisen lainsäädännön takia.

	TP 2017	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Investointikulut	-648.499	-2.014.800	-1.340.605	-325.483	-150.000
Investointitulot	22.344	40.000	152.803	67.742	40.000
Rahoitusosuudet		-	-	-	-
Omaisuuden myynti	22.344	40.000	30.000	40.000	40.000
Nettoinvestoinnit	-626.155	-1.974.800	-1.187.802	-257.741	-110.000

Nettoinvestoinnit TP 2013 – 2017, TA 2018 – 2019 ja TS 2020 – 2021 / milj. €

TP 2013	TP 2014	TP 2015	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
3,63	1,66	1,37	0,28	0,62	1,98	1,19	0,26	0,11

INVESTOINNIT TA 2019 JA TS 2020-2021

MAA- JA VESIALUEET

Hanketavoite:

Menot maa-alueiden ostot

Tuottoina tonttien myynti Honkaniemestä, Pakkasalosta, Hietarannasta, Pappilanniemestä ja kaava-alueelta, sekä erillisten maa-alueiden myynti.

Tavoitteena kehittää kunnan maankäyttöä strategian mukaisesti.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot			-50 000		
Investointitulot	22 344	10 000	10 000	10 000	10 000
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

OSAKKEET JA OSUUDET

Hanketavoite:

Kehittämissyhtiöiden ja kuntayhtymien osuusmaksujen kautta pyritään kehittämään seudullista yhteistyötä. Kunta on laatinut listan myytävistä asunnoista, jotka ovat julkisessa myynnissä. (nykyisellä vuokralaisella etuosto-oikeus). Asunto-osakkeiden myyntituloja on arveltu kertyvän 30.000 €.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-41 093	-148 800			
Investointitulot		30 000	30 000	30 000	30 000
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti		30 000			

= valtuustoon nähden sitovat erät

IRTAIN OMAISUUS

KONEET JA KALUSTO

- Asiakirjahallintajärjestelmä 40 000
- Teknisen toimen kalustohankinnat 20 000

Hanketavoite: Teknisen toimen kone- ja kalustohankinnat, sekä laitehankinnat. Asianhallintajärjestelmän hankinta keskushallintoon. Kalustehankinnoilla vaikutetaan työhyvinvointiin ja työn tuottavuuteen. Kalustohankinnat ovat osin uushankintoja.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-35 249	-40 000	-60 000	-10 000	-10 000
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

MUU JULKINEN KÄYTTÖOMAISUUS

MUUT HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET

Kunnantalon sisätilojen saneeraus	10 000
Koulukeskuksen IV-nuohous	45 000
Työsuojelukorjaukset	10 000
Koulukeskuksen kunnostuskorjaus	20 000
Museon korjaus	50 000
Terveyskeskuksen julkisivu	35 000
Hammaslääkäritilat	175 000
Vuodeosaston kylpyhuoneet	40 000
Koivukoti tuulikaappi	30 000
Mäntykodin sisäpihan saneeraus	30 000
Palvelukeskus/terveyskeskus/ sairaala IV-nuohous	50 000
Keskuskeittiön lattia	10 000

Hanketavoite: Kunnan kiinteistökannan parantaminen, korjausinvestoinnein.

Museon korjaukseen haettu 40.000 € avustusta museovirastolta

Vuodelle 2018 muutos TA+TAMU 285 000 € (lisämääräraha 200 000 € kv 5.6.2018 § 39)

(palvelukeskus 80 000 €, terveyskeskus 90 000 € koulukeskuksen portaat 15 000 €
ja ryhmäperhepäiväkoti 15 000 €).

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-16 901	-285 000	-505 000	-70 000	-30 000
Investointitulot			40 000		
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

TOIMITILAN INVESTOINTIVARAUS

Hanketavoite: Varautuminen toimitilan rakentamiseen.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot		-850 000			
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

LIIKENNEVÄYLIEN SANEERAUS

Hanketavoite: Katujen päällystys- ja korjaustyöt. Mm Kassatien ja Hyväriläntien korjaus

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot		-100 000	-175 000	-100 000	-50 000
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

KANKAALAN ALUEEN TIESTÖN JATKORAKENTAMINEN

Hanketavoite: Tiestön jatkorakentaminen Kankaalan teollisuusalueelle yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-42 240				
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

MUUT KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

LUONTOMATKAILUREITIT

Hanketavoite: Kuntaimagon parantaminen saneerausinvestoinnilla. Retkeilyreitistöjen kehittämishanke (sisältää Seinävuoren rotkolaakson 128.205 €, Luostarintien vaellusreitin 16.400 € ja melontareitin 1.000 €) yhteensä 145.605 €, johon avustus 72.803 €.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-86 066	-50 000	-145 605	-55 483	
Investointitulot			72 803	27 742	
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

SATAMA-ALUE, LEVÄLAHDEN LAITURI JA MOOTTORIKELKKAREITTI

Hanketavoite: Satama-alueen kehittäminen 50.000 €, Levälähdän laiturin kunnostus 10.000 € ja moottorikelkkareitti 25.000 € Soittu-Juonjärvi-Heinäveden raja (reittitoimitus ja maanomistajakorvaukset) (v. 2018 TA+TAMU 60.000 € valomainospylväs)

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot		-151 000	-85 000		
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

Hanketavoite: Teollisuusalueen tiestö ja katuvalaistus Vuonna 2018 rakennetun uuden tien päällystys.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot		-350 000	-280 000	-50 000	-20 000
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Hanketavoite: Varaussuunnitelman tuomat velvoitteet: vesilaitoksen ja viemärlaitoksen korjausinvestoinnit.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-6 826	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

VESITORNIN SANEERAUS

Hanketavoite: Vesitornin saneeraus sen puuosien huonokuntoisuuden ja sähköistyksen osalta. Saneerauksen jälkeen vesitornin käyttöikä on 25-50 vuotta. Kyseessä on korjausinvestointi.

	TP 2017	TA+TAMU 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021
Kustannusarvio					
Investointimenot	-420 124				
Investointitulot					
Rahoitusosuudet					
Omaisuuksien myynti					

= valtuustoon nähden sitovat erät

Kunnan tilojen käyttökorvaukset 1.1.2019 lukien.

Kunnantalo tilat

Valtuustosali	40 e/ 4 h + (ALV 24 %)
Kunnanhallituksen kokoushuone	30 e/ 4 h + (ALV 24 %)
Lautakuntien kokoushuone	30 e/ 4 h + (ALV 24 %)

Toimivien koulujen tilat

Koulukeskuksen iso sali	40 e/ 4 h+ (ALV 24 %)
Koulukeskuksen monitoimisali	50 e/ 4 h + (ALV 24 %)
Koulukeskuksen ruokala	40 e/ 4 h + (ALV 24%)
Koulukeskuksen keittiö	40 e/ 4 h + (ALV 24%)
Luokahuone (riippumatta koulusta)	20 e/ 4 h + (ALV 24%)
Koulujen luokissa yöpyminen	30 e/yö/seurue + (ALV 24 %)

Muut tilat

Nuorisotila Pääatalo	30 e/ 4 h + (ALV 24%)
Toimintakeskuksen tilat	30 e/ 4 h + (ALV 24 %)

Satamapaviljonki (<u>sisältää ALV:n 24 %</u>)	45 e / 4 h
Grillikodan vuokra (<u>sisältää ALV:n 24 %</u>)	25 e/ 4 h
Torikahvion vuokra (<u>sisältää ALV:n 24 %</u>)	25 e/ 4 h

(vuokra peritään ulkoisilta ja sisäisiltä vuokraajilta, paitsi sisäiset vuokrat eivät sisällä ALV:a)

Mikäli tilan vuokraus ylittää 4 tuntia, peritään ylimenevistä vuokraustunneista vuokra 50 %:n alennuksella.

Muut perittävät korvaukset

Ovien aukaisu ja sulkeminen	55 e/kerta + (ALV 24%)
Ovien aukaisu (asunnot)	35 e/kerta + (ALV 24%)
Suomen lipun nosto ja lasku	50 e/kerta + (ALV 24%)

Poliittisten puolueiden **luottamustoimiin liittyvien kokouksien** esim. ryhmäkokouksien **tilavarauksista ei peritä tilavuokraa.**

Niissä tapahtumissa, joissa **kunta** on yhdessä järjestämässä järjestöjen ja muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tapahtumia, mutta **toimii tapahtuman vastuullisena järjestäjänä, ei tilavuokraa peritä.**

Kaikista muista tilavuokrauksista korvaus peritään tilavuokraajilta, myös yleishyödyllisiltä yhteisöiltä, jaostoilta ja järjestöiltä. Mikäli tilojen käyttö on säännöllistä vähintään 5 kertaa lukukauden (kevät / syys) aikana, niin tällöin peritään ko. tilan käyttökorvaus koko lukukaudelta vain kerran.

Tilaisuuden jälkeen tilojen vuokraaja vastaa tilojen siisteydestä. Mikäli tilat joudutaan siivoamaan kunnan toimesta, peritään tilavuokraajalta todelliset siivouskulut.

TILOJEN VARAUS JA LASKUTUS

Toimivien koulujen tilojen osalta käytännössä **käyttöluvan antaa koulun rehtori** ja **tilavarauksen/laskutuksen hoitaa koulusihteeri.**

Kunnantalon **käyttöluvan antaa tekninen johtaja**, kokoustilojen **laskutuksen hoitaa teknisen toimen toimistosihteeri** ja tilojen käyttäjät antavat käytöstä ja laskutusta varten tarvittavat tiedot.

Muut tilat

Nuorisotila Päätalon, satamapaviljongin, grillikodan ja torikahvion **käyttöluvat antaa vapaa-aikasihteeri.**

Toimintakeskuksen tilojen **käyttöluvan antaa sosiaalihoitaja.** Ko. tilojen **laskutukset hoitaa kunnantalon toimistosihteeri.**

Mikäli korvauksen perinnästä syntyy epäselvyyttä, tällöin asian ratkaisee **toimialan toimialajohtaja** jonka hallinnassa ko. tila on. Kyseinen toimialajohtaja tekee myös päätöksen niiden tilojen vuokraamisen osalta, joita ei ole mainittu yllä olevassa luettelossa.

Valokopiot

Sisäinen laskutushinta:	mustavalkoinen A4	0,10 e/sivu	(veroton hinta)
	mustavalkoinen A3	0,15	(veroton hinta)
	värillinen A4	0,30	(veroton hinta)
	värillinen A3	0,45	(veroton hinta)
	laminointi A4	0,80	(veroton hinta)
	laminointi A3	1,20	(veroton hinta)
Myynti ulkopuolisille:	mustavalkoinen A4	0,60 "	(2-puoleinen 0,90 e), sis. alv 24 %
	mustavalkoinen A3	0,90 "	(2-puoleinen 1,35 e) - " -
	värillinen A4	1,80 "	(2-puoleinen 2,70 e) - " -
	värillinen A3	2,70 "	(2-puoleinen 4,05 e) - " -
	laminointi A4	1,60 "	sis. alv 24 %
	laminointi A3	2,40 "	- " -
	kalvot A4	2,00 "	- " -
	faksit	1,00 "	- " -

Laskutettavat järjestöt/yhtiöt:

- 50 % alennus myynti ulkopuolisille hinnoista
- Laskutuslisä 5 euroa / lasku (6 kk välein)

Kopion oikeaksi todistamisesta korvaus on 0,50 euroa/sivu

KUNTOSALIN VUOSIMAKSU

Kunnanhallituksen 24.11.2014 § 161 päätöksen mukaisesti **kuntosalin vuosimaksu 40 euroa (sis. ALV 10 %).**

AUTOPAIKAT/-PISTOKKEET

Kunnantalo:

Maksut ajalta 01.11.-31.12. ja 01.01.-31.03. kutakin vuotta
Kuukausimaksu 10 €/kk lohkolämmitin

Kunnantalon lämmityspistokkeissa ei saa käyttää sisätilälämmitintä.

Kunnantalon autolämmitysmaksut kerää Pohjois-Savon Isännöinti Oy.

***Koulukeskus:**

Maksu ajalta 01.11.-31.12. ja 01.01.-31.03. kutakin vuotta
Kuukausimaksu 10 €/kk lohkolämmitin
Kuukausimaksu 20 €/kk lohkolämmitin ja sisätilälämmitin

***Palvelukeskus:**

Maksu ajalta 01.11.-31.12. ja 01.01.-31.03 kutakin vuotta
Kuukausimaksu 10 €/kk lohkolämmitin
Kuukausimaksu 20 €/kk lohkolämmitin ja sisätilälämmitin

***Toimintakeskus:**

Maksu ajalta 01.11.-31.12. ja 01.01.-31.03. kutakin vuotta
Kuukausimaksu 10 €/kk lohkolämmitin
Kuukausimaksu 20 €/kk lohkolämmitin ja sisätilälämmitin

***Terveyskeskus:**

Maksu ajalta 01.11.-31.12. ja 01.01.-31.03. kutakin vuotta
Kuukausimaksu 10 €/kk lohkolämmitin
Kuukausimaksu 20 €/kk lohkolämmitin ja sisätilälämmitin

Lyhytaikainen lämmityspistokkeen käyttö (kaikki kiinteistöt)

1 – 3 pv   1 €/pv

4 – 7 pv/tai viikko   4 €

* Kunnan henkilökunnan autonlämmitysmaksut laskuttaa jokainen hallintokunta itse syyskaudelta per 31.12. ja kevätkaudelta per 31.3.

TEKNINEN TOIMI, MAKSUT JA TAKSAT V. 2019

TAKSOJA JA MAKSUJA NOUDATETAAN ULKOISESSA JA SISÄISESSÄ LASKUTUKSESSA TYÖLASKUTUKSISSA YLEISKUSTANNUSLISÄ TODELLISTEN KUSTANNUSTEN MUKAAN

Venepaikkojen vuokrat

Levälahti:	- laituripaikat 70,97 e + alv 17,03 e	e/v
	(nykyinen hinta 88,00 e)	
	- puomipaikat 26,61 e + alv 6,39 e	e/v
	(nykyinen hinta 33,00 e)	

Venepaikkojen ylläpito Levälähdessä lopetetaan 1.1.2019

Tuusniemi:	- laituripaikat	
	- portin takana olevat 5,5 m 75,00 e + alv 18,00 e	93,00 e/v
	(nykyinen hinta 93,00 e)	
	- puomin pituus 5,5 m 70,97 e + alv 17,03 e	88,00 e/v
	(nykyinen hinta 88,00 e)	
	- puomin pituus 7,5 m 97,58 e + alv 23,42 e	121,00 e/v
	(nykyinen hinta 121,00 e)	
	- telarantapaikat 35,48 e + alv 8,52 e	44,00 e/v
	(nykyinen hinta 44,00 e)	
	- muut kunnan rantapaikat 31,45 e + alv 7,55 e	39,00 e/v
	(nykyinen hinta 39,00 e)	

Soran sisäinen hinta (alv 0 %) **2,40 e/m³**
(nykyinen hinta 2,40 e)

Halot (alv 0 %) **47,00 e/m³**
(pilkevarastoon hankintahinnalla)
(nykyinen hinta 47,00 e)

Pilkkeet (alv 0 %) **76,00 e/m³**
(nykyinen hinta 76,00 e)

KUORMA-AUTO JA TRAKTORI

- Kuorma-auto; sis. kuljettajan 81,00 e + alv 19,44 e	100,44 e/h
(nykyinen hinta 99,20 e)	
- Kuorma-auto; sis. kuljettajan ja apumiehen 112,00 e + alv 26,88 e	138,88 e/h
(nykyinen hinta 137,64 e)	
- Traktori; sis. kuljettajan 57,00 e + alv 13,68 e	70,68 e/h
(nykyinen hinta 69,44 e)	

Autoa tai traktoria ei vuokrata ilman kuljettajaa ja kuljettajineen vain normaalin työajan puitteissa.

VESI- JA VIEMÄRILAITOKSEN MAKSUT JA TAKSAT V. 2019

TAKSOJA JA MAKSUJA NOUDATETAAN ULKOISESSA JA SISÄISESSÄ LASKUTUKSESSA
TYÖLASKUTUKSISSA YLEISKUSTANNUSLISÄ TODELLISTEN KUSTANNUSTEN MUKAAN

VESIMAKSU

Käyttömaksu

- veroton hinta 1,42 e + alv 0,34 e 1,76 e/m³
(nykyinen hinta 1,76 e)

Perusmaksu

- I veroton hinta 33,87 e + alv 8,13 e 42,00 e/v
(omakotitalot, paritalot / k=1,0)
(nykyinen hinta 42,00 e)
- II veroton hinta 84,68 e + alv 20,32 e 105,00 e/v
(3 – 6 huoneiston rivitalot / k=2,5)
(nykyinen hinta 105,00 e)
- III veroton hinta 135,48 e + alv 32,52 e 168,00 e/v
(7 – 12 huoneiston rivi- ja kerrostalot ym. / k=4,0)
(nykyinen hinta 168,00 e)
- IV veroton hinta 203,23 e + alv 48,77 e 252,00 e/v
(13 – 18 huoneiston rivi- ja kerrostalot ym. / k=6,0)
(nykyinen hinta 252,00 e)
- V veroton hinta 270,97 e + alv 65,03 e 336,00 e/v
(> 18 huoneiston rivi- ja kerrostalot ym. / k=8,0)
(nykyinen hinta 336,00 e)

Tilapäiskulutus

- veroton hinta 1,42 e + alv 0,34 e 1,76 e/m³
(nykyinen hinta 1,76 e)

Rakennusaikainen vedenkulutus

- omakotitalo 60,73 e + alv 14,57 e 75,30 e
(nykyinen hinta 75,30 e)
- rivi- ja kerrostalo 166,11 e + alv 39,87 e 205,98 e
(nykyinen hinta 205,98 e)

Vesilaitoksen liittymismaksu

- veroton hinta 119,70 e + alv 28,73 148,43 e/yksikkö
(nykyinen hinta 148,43 e)

Pahkasalon liittymismaksu

- veroton hinta 3.300 e + alv 792,00 e 4.092,00 e
(nykyinen hinta 4.092,00 e)

JÄTEVESIMAKSU

Käyttömaksu

- veroton hinta 2,98 + alv. 0,72 e **3,70 e/m³**
(nykyinen hinta 3,70 e)

Perusmaksu

- I veroton hinta 79,84 e + alv. 19,16 e **99,00 e/v**
(omakotitalot, paritalot / k=1,0)
(nykyinen hinta 99,00 e)
- II veroton hinta 199,19 e + alv. 47,81 e **247,00 e/v**
(3 – 6 huoneiston rivitalot / k=2,5)
(nykyinen hinta 247,00 e)
- III veroton hinta 318,55 e + alv. 76,45 e **395,00 e/v**
(7 – 12 huoneiston rivi- ja kerrostalot ym. / k=4,0)
(nykyinen hinta 395,00 e)
- IV veroton hinta 477,42 e + alv. 114,58 e **592,00 e/v**
(13 – 18 huoneiston rivi- ja kerrostalot ym. / k=6,0)
(nykyinen hinta 592,00 e)
- V veroton hinta 637,10 e + alv. 152,90 e **790,00 e/v**
(> 18 huoneiston rivi- ja kerrostalot, koulut ym. / k=8,0)
(nykyinen hinta 790,00 e)

Viemärlaitoksen liittymismaksu

- veroton 2,10 + alv 0,50 e **2,60 e/m²**
(nykyinen hinta 2,60 e)

Lietteen käsittelymaksu

- umpikaivoliete 3,31 e + alv 0,79 e **4,10 e/m³**
(nykyinen hinta 3,91 e/m³)
- sakokaivoliete 11,47 e + alv 2,75 e **14,22 e/m³**
(nykyinen hinta 13,52 e/m³)

Pahkasalon liittymismaksu

- veroton hinta 7.700 e + alv 1.848,00 e **9.548,00 e**
(nykyinen hinta 9.548,00 e)

Jätevedenpuhdistamon kompostimulta

- veroton hinta 12,90 e/m³ + alv 3,10 e **16,00 e/m³**
(nykyinen hinta 16,00 e)

VESILAITOKSEN SUORITTAMISTA TÖISTÄ PERITTÄVÄT KORVAUKSET

1. veden katkaisu ja –kytkentä 56,23 e + alv 13,50 e (nykyinen hinta 67,25 e)	69,73 e
2. mittarin poisottaminen + asennus 56,23 e + alv 13,50 e (koskee tapauksia, joissa liittyyjä vastuussa) (nykyinen hinta 67,25 e)	69,73 e
3. vesimittarin tarkastus 56,23 e + alv 13,50 e (nykyinen hinta 67,25 e)	69,73 e
4. tonttivesijohdon asennus ja liitäntä 254,03 e + alv 60,97 e (nykyinen hinta 312,50 e)	315,00 e
5. tarvikkeet hankintahinnalla	
6. laitoshmiehen tuntitaksa 35 e/h + alv 8,40 e (nykyinen hinta 37,20 e/h)	43,40 e/h
7. vesimittarin luku vesilaitoksen toimesta 20 e/h + alv 4,80 e	24,80 e/h

TORIPAikkAMAKSU

Esitetään, että toripaikkamaksuja ei peritä v. 2019

Kiinteistö- ja asunto-osaakeyhtiöiltä kiinteistönhuoltopalvelusta perittävät maksut:

- Tuusniemen Virastotalo Oy	1.323,40 + alv 317,62	1.641,02 e/kk

KUSTANNUSTEN JAKOPERUSTEITA**KIINTEISTÖJEN HUOLTOPALVELUT**

- Yläkoulu	51.000 e/vuosi
- Alakoulu	53.000 e/vuosi
- Lukio	23.000 e/vuosi
- Esikoulu	10.000 e/vuosi
- Kirjasto	8.000 e/vuosi
- Kansalaisopisto	e/vuosi
- Palvelukeskus	14.950 e/vuosi
- Koivukoti	14.950 e/vuosi
- Keskuskeittiö	7.600 e/vuosi
- Liikuntapaikat	e/vuosi
- Päiväkoti (Neuvokas)	6.000 e/vuosi
- Nuorisotila	e/vuosi
- Paloasema	5.000 e/vuosi
- Terveyskeskus	15.000 e/vuosi
- Sairaala	15.000 e/vuosi
- Päivätoiminta	e/vuosi
- Satamapaviljonki	e/vuosi
- Vanha alakoulu	e/vuosi
- Tuusjärven koulu/lähiliikuntapaikka	e/vuosi
- Kuntosali	5.000 e/vuosi

Kiinteistönhoitajan tuntivelotushinta 33 e/h + alv 7,92 e	40,92 e/h

TUUSNIEMEN YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN TAKSA

1 § Soveltamisala

- 1.1 Ympäristönsuojelulain (527/2014), jätelain (646/2011), vesilain (587/2011 ja merenkulun ympäristönsuojelulain (1672/2009) mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa peritään käsittelymaksu tämän taksan mukaisesti.

2 § Maksujen määräytymisperusteet

- 2.1 Ympäristönsuojeluviranomaisen maksut perustuvat luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelyn keskimääräiseen omakustannusarvoon, joka sisältää asian käsittelystä viranomaiselle aiheutuneet kokonaiskustannukset.
- 2.2 Kokonaiskustannuksiin kuuluvat asian käsittelystä aiheutuvien erilliskustannusten lisäksi käsittelyn aiheuttama osuus hallinto-, toimitila- ja pääomakustannuksista sekä muista viranomaisen yhteiskustannuksista. Kokonaiskustannuksiin kuuluvat lisäksi asianosaisten kuulemisesta sekä hakemuksen ja päätöksen tiedottamisesta aiheutuvat kulut. Kuulemisesta ja tiedottamisesta aiheutuvat keskimääräiset kustannukset ovat **400 euroa** (400 € v. 2018).
- 2.3 Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asian käsittelyn omakustannusarvo on **50 euroa tunnilta** (50 €/h v. 2018).

3 § Lupien, ilmoitusten ja muiden asioiden käsittelymaksut

- 3.1 Lupien, ilmoitusten ja muiden asioiden käsittelystä perittävät maksut on esitetty liitteenä olevassa maksutaulukossa.

4 § Menettelyn laajuudesta johtuvat lisämaksut

- 4.1 Edellä 3 §:ssä mainitun maksun lisäksi peritään asian käsittelystä seuraavat lisämaksut:
- a) asiantuntijaviranomaisen lausunto erillisen laskun mukaisesti sekä vähintään **65 euroa lausunnolta** (65 € v. 2018).
  - b) konsultti- tai asiantuntijaselvitys erillisen laskun mukaisesti
  - c) ympäristönsuojeluasetuksen 13 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulemistilaisuuden tai katselmuksen järjestämisestä aiheutuneet kulut sekä **65 euroa tilaisuudelta** (65 € v. 2018).

MAKSUTAULUKKO v. 2019**5 § Maksun alentaminen**

- 5.1 Mikäli asian käsittelyn vaatima työmäärä on merkittävästi keskimääräistä vähäisempi, voidaan käsittelymaksu määrätä 35 prosenttia 3 §:n mukaista maksua pienemmäksi.
- 5.2 Toiminnan olennaista muuttamista tai lupapäätöksen tarkistamista tai uudistamista koskevan hakemuksen sekä ilmoituksen uudistamisen käsittelymaksu voidaan määrätä 50 prosenttia 3 §:n mukaista maksua pienemmäksi.
- 5.3 Luvan tai ilmoituspäätöksen teknisluontoisesta muuttamisesta tai muusta lupamääräysten vähäisestä muutoksesta, jonka vaatima työmäärä on merkittävästi keskimääräistä pienempi, voidaan käsittelymaksu määrätä 90 prosenttia 3 §:n mukaista maksua pienemmäksi.
- 5.4 Ympäristönsuojelulain voimaannpanosta annetun lain (113/2000) 5 §:n 2 momentissa ja 7 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa peritään kuitenkin 3 §:n mukainen maksu, jos asian käsittelyn vaatima työmäärä vastaa uudelta toiminnalta vaadittavan luvan käsittelyä.
- 5.5 Hakemuksen kohteena olevan laitoksen tai toiminnan käytössä olevan varmennetun ympäristöasioiden hallintajärjestelmän tai muun vastaavan järjestelmän taikka energiasäästösopimuksien, joiden voidaan katsoa vähentävän tarvetta selvittää toimintaa tai antaa tarkkailua ja seurantaa koskevia lupamääräyksiä, perusteella käsittelymaksu voidaan määrätä 10 prosenttia 3 §:n mukaista maksua pienemmäksi.
- 5.6 Eläinsuojien käsittelymaksu, mikäli kyseisellä tilalla toteutetaan maatalouden ympäristötukijärjestelmään liittyviä vapaaehtoisia vesiensuojelutoimenpiteitä, voidaan määrätä 35 prosenttia 3 §:n mukaista maksua pienemmäksi.
- 5.8 Jos hakemus koskee sellaista ympäristölupaa edellyttävää laitosta tai toimintaa tai ympäristönsuojelulain 10 luvun mukaisten ilmoitusten käsittelyä, jota koskevasta kuulutuksesta ilmoittamista sanomalehdessä on asian vähäisen merkityksen tai muutoin pidettävä ilmeisen tarpeettomana, vähennetään 3 §:n mukaisesta maksusta **250 euroa** (250 € v. 2018).

6 § Hakemuksen, ilmoituksen tai muun asian peruuttaminen tai raukeaminen

- 6.1 Mikäli hakija peruuttaa hakemuksensa, ilmoituksensa tai muun asian taikka asian käsittelykunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa raukeaa muusta syystä ennen päätöksen antamista ja viranomainen on ryhtynyt oleellisiin toimiin hakemuksen käsittelemiseksi, peritään 3 §:n mukaisesta maksusta 50 prosenttia sekä muut hakemuksen käsittelystä aiheutuneet kustannukset 4 §:n ja 5 §:n mukaisesti.

7 § Hakemuksen tai ilmoituksen hylkääminen tai tutkimatta jättäminen

- 7.1 Hakemuksesta tai ilmoituksesta, josta on tehty hylkäävä päätös, peritään tämän taksan mukainen maksu. Mikäli hylkäävän päätöksen perusteet ovat niin selkeät, että asian laajemmalle käsittelylle ei ole ollut perusteita, voidaan maksu määrätä 70 prosenttia 3 §:n mukaista maksua pienemmäksi.
- 7.2 Jos hakemus tai ilmoitus on päätetty jättää tutkittavaksi ottamatta, maksua ei peritä.

MAKSUTAULUKKO v. 2019**8 § Palautetun hakemuksen käsittelymaksu**

- 8.1 Tuomioistuimen muutoksenhaun johdosta uudelleen käsiteltäväksi palauttaman asian tämän taksan mukaisesta käsittelymaksusta vähennetään, mitä samassa asiassa aikaisemmin annetusta ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksestä on peritty.
- 8.2 Jos tuomioistuin muutoksenhaun johdosta kumoaa päätöksen sen vuoksi, että hakija ei ole ollut hakemansa luvan tarpeessa, palautetaan mahdollisesti peritty maksu kokonaisuudessaan.

9 § Vakuuspäätöksen maksu

- 9.1 Ympäristönsuojelulain 101 §:n mukaisen vakuuden hyväksymistä koskevan asian käsittelystä peritään lisämaksu, joka on 15 prosenttia kyseistä toimintaa koskevasta 3 §:n mukaisesta maksusta.

10 § Maksun kohtuullistaminen tai määrääminen poikkeustapauksissa

- 10.1 Milloin tämän taksan soveltaminen johtaa luvan, ilmoituksen tai muun asian luonne ja merkitys huomioon ottaen kohtuuttoman suureen maksuun, voidaan erityisistä syistä käsittelymaksu määrätä 3 §:n mukaista maksua alhaisemmaksi. Maksun tulee tällöinkin kattaa viranomaiselle aiheutuneet 4 §:n mukaiset kustannukset ja sen tulee olla suuruudeltaan vähintään 50 prosenttia 3 §:n mukaisesta maksusta.
- 10.2 Milloin tämän taksan soveltaminen johtaa luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelyn laajuus ja työmäärä huomioon ottaen kohtuuttoman pieneen maksuun, voidaan erityistapauksissa käsittelymaksu periä 3 §:n mukaisista maksuista poiketen myös asian käsittelyajan perusteella lasketun omakustannusarvon ja muiden asian käsittelystä aiheutuneiden erilliskustannusten perusteella. Tällöin maksun määräämiseen tulee liittää laskelmaperuste maksulle sekä erittely muista erilliskustannuksista.

11 § Maksusta, maksun palauttamisesta ja poikkeuksesta päättäminen

- 11.1 Maksusta, maksun palauttamisesta, maksun alentamisesta ja maksun lykkäämisestä määrää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen pääasiaa koskevassa päätöksessä tai samanaikaisesti annettavalla erillisellä päätöksellä. Mikäli maksusta tehdään erillinen päätös, tulee päätös ja maksulippu lähettää maksuvelvolliselle samalla kun pääasiaa koskeva päätöskin.

12 § Maksun suorittaminen ja periminen

- 12.1 Maksu on suoritettava 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun asiaa koskeva päätös on saanut lainvoiman. Viivästyneestä maksusta peritään kulloinkin voimassa olevaa viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.
- 12.2 Mikäli tämän taksan mukaista maksua ei muistutuksesta huolimatta ole maksettu, voidaan se periä ulosottoina ilman erillistä tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (706/2007) säädetään.

MAKSUTAULUKKO v. 2019**13 § Taksan soveltaminen**

- 13.1 Maksu määräytyy tämän taksan mukaisesti asioissa, jotka ovat tulleet vireille sekä joista on kuulutettu tai muuten annettu tieto asianosaisille tämän taksan voimaantuloapäivän jälkeen.

14 § Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

- 14.1 **Tämä taksa tulee voimaan 01.01.2019**

- 13.2 Ympäristölupa-asioiden käsittelystä, jotka ovat tulleet vireille ja joista on kuulutettu tai asiasta on muutoin annettu tieto asianosaiselle ennen ympäristönsuojelulain voimaantuloa, peritään käsittelymaksu aiemmin voimassa olleen ympäristölupataksan mukaisesti.

Nämä maksuperusteet ovat Tuusniemen kunnan teknisen lautakunnan xx.11.2018 § xx ja Tuusniemen kunnanvaltuuston hyväksymät 17.12.2018 § XX.
Näiden maksujen perusteella määrätyt maksut eivät ole arvonlisäverollisia.

Näiden maksujen päätöksellä kumotaan Tuusniemen kunnanvaltuuston 11.12.2017 hyväksymät ympäristönsuojeluviranomaisen taksat.

MAKSUTAULUKKO v. 2019

LAITOS TAI TOIMINTA

Käsittely	Maksu		
	aika (h)	Euroa (€)	
		<u>2019</u>	<u>2018</u>
	80	4 200	4 200
	60	4 200	4 200
	60	4 200	4 200
	60	4 500	4 500
	80	4 200	4 200
	80	3 495	3 495
	40	3 000	3 000
	40	3 000	3 000
	40	3 000	3 000
	60	4 500	4 500
	30	3 200	3 200
	30	3 200	3 200
	40	2 800	2 800
	40	2 800	2 800
	40	2 800	2 800
	50	3 000	3 000
	30	3 000	3 000
	40	3 200	3 200
	40	3 200	3 200
	40	3 200	3 200
	50	3 200	3 200
	30	3 200	3 200
	30	3 200	3 200
	40	3 200	3 200
	40	3 200	3 200
	50	3 200	3 200
	40	3 200	3 200
	40	3 200	3 200
	20	1 900	1 900
	20	1 900	1 900

LAITOS TAI TOIMINTA	Käsittely	Maksu	
		Euroa (€)	
	aika (h)	2019	2018
<u>Liikenne</u>			
Muu lentopaikka kuin lentoasema	50	4 100	4 100
Linja-auto-, kuorma-auto- tai työkonevarikko	20	2 200	2 200
Ulkona sijaitseva moottoriurheilurata	50	5 000	5 000
<u>Jäte- ja vesihuolto</u>			
Louhostoiminnassa syntyneen pysyvän jätteen kaatopaikka	40	3 200	3 200
Laitos, jossa poltetaan maa- ja metsätalouden kasviperäistä jätettä ja käsittelemätöntä puujätettä	50	4 000	4 000
Laitos tai paikka, jossa hyödynnetään tai käsitellään siinä toiminnassa tai sillä paikalla syntyneitä ongelmajätteitä	40	4 100	4 100
Kotitaloudessa tai siihen rinnastettavassa toiminnassa syntyneen ongelmajätteen vastaanottopaikka	40	4 100	4 100
Kompostointilaitos	50	4 100	4 100
Muu jätteiden hyödyntämis- tai käsittelylaitos taikka jätteiden hyödyntämis- tai käsittelypaikka	50	4 100	4 100
Muu jätteiden ammattimainen tai laitospäinen hyödyntäminen tai käsittely	50	4 100	4 100
Jätevesien puhdistamo tai jätevesien johtaminen muualle kuin yleiseen viemäriin	20	1 500	1 500
<u>Muu toiminta</u>			
Ulkona sijaitseva ampumarata	70	5 000	5 000
Laitospäinen, pääosin ulkona tapahtuva hiekkapuhallus	20	2 200	2 200
Eläintarha tai huvipuisto	50	2 200	2 200
Krematorio	40	4 100	4 100
<u>Ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan mukainen toiminta, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta</u>	20	1 300	1 300
<u>Ympäristönsuojelulain 12 luvun mukaisten ilmoitusten käsittely</u>			
Tilapäistä melua tai tärinää aiheuttava toiminta	5	550	550
- Järjestöt ja yleishyödylliset yhteisöt		65 €/v	65
Koeluontoinen toiminta	10	800	800
Poikkeukselliset tilanteet	10	620	620
<u>Vesilain mukaisten asioiden käsittely</u>			
Talousveden ottamisen rajoittaminen (VL 1:16§)	5	300	300
Tutkimuslupa (VL 1:31§)	5	250	250
Ojitusasiat (VL 6:12§)	10	800	800
Vesijohdon tai viemärin rakentaminen (VL 9:18§; 10:7§)	5	250	250
<u>Muiden asioiden käsittely</u>			
Tarkkailusuunnitelman käsittely ja hyväksyminen	5	250	250
Muiden, kuin haittaa kärsivän asianosaisen aloitteesta vireille paneman ilmeisen perusteettoman asian käsittely	10	367	367
Muu ympäristönsuojelulain mukaisen asian käsittely, euroa / tunti	200	65	65

MAA-AINESTEN OTTAMISUUNNITELMAN
TARKASTAMISESTA JA OTTAMISTOIMINNAN
VALVONNASTA SUORITETTAVAT MAKSUT **2019**

Tuusniemen kunnassa maa-ainesten ottamissuunnitelman tarkastamisesta, ottamistoiminnan valvonnasta sekä muista viranomaistehtävistä suoritettavat maksut.

1 § YLEISTÄ

Maa-ainesten ottamissuunnitelman tarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta sekä muista viranomaistehtävistä luvan hakija tai toimenpiteen suorittaja on velvollinen suorittamaan maa-aineslain (555/81) 23 §:n sekä maankäyttö- ja rakennuslain (132/99) 145 §:n nojalla kunnalle tämän taksan mukaan määräytyvän maksun.

2 § TARKASTUSMAKSU

2018   **2019**

Ottamissuunnitelman tarkastamisesta luvan hakijan on suoritettava kunnalle seuraavat maksut:

2.1	Suunnitelmaa kohti	200 €	200 €
	+ ottamisalueen pinta-alan mukaan sekä lisäksi hakemuksessa otettavaksi esitetyn maa-ainesmäärän tilavuuden mukaan	0,01 €/m ³	0,01 €
	Kuitenkin vähintään.....		350 €
2.2	Ottamissuunnitelman muutos; siltä osin kuin se koskee voimassa olevan ottamisluvan mukaista aluetta ja ylittää aikaisemmassa luvassa otettavaksi myönnetyn maa-ainesmäärän		
	muutosta kohti	200 €	200 €
	sekä lisäksi hakemuksessa esitetyn aikaisemman luvan ylittävän maa-ainesmäärän tilavuuden mukaan	0,01 €/m ³	0,01 €
2.3	Laajuudeltaan ja vaikutuksiltaan vähäinen hanke, josta ei tarvitse laatia erillistä ottamissuunnitelmaa	200 €	200 €
2.4	Tarkastusmaksua määrättäessä, hakemuksessa otettavaksi esitetystä maa-ainesten määrästä, otetaan 1.000.000 m ³ ylittävältä osalta huomioon 50 %.		
2.5	Jos lupahakemus hylätään, peritään tämän taksan mukaisesta maksusta 50 % kuitenkin vähintään 100 € (100 €/2018).		
2.6	Mikäli luvanhakija peruuttaa lupahakemuksensa ennen kuin lupaviranomainen on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin ottamissuunnitelman tarkastamiseksi, palautetaan peritty tarkastusmaksu hakemuksesta kokonaan.		
	Mikäli lupaviranomainen on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin ottamissuunnitelman tarkastamiseksi ja lupahakemus peruutetaan ennen päätöksen antamista, peritään toimenpiteitä vastaava osuus maksusta.		
2.7	Jos lupa peruutetaan tai lupamääräyksiä muutetaan maa-aineslain 16 §:n 2 kohdan perusteella, lupaviranomainen voi palauttaa peritystä tarkastusmaksusta ottamatta jäävään maa-ainesmäärän tilavuutta vastaavan osan.		
2.8	Jos luvansaaja luopuu maa-ainesten ottamisesta aloittamatta sitä tai luvan voimassa ollessa, tarkastusmaksua ei palauteta.		
2.9	Hakijan on suoritettava 1 §:ssä tarkoitettu maksu ennen päätöksen antamista. Mikäli maksua ei suoriteta määräajassa, erääntyneelle maksulle on suoritettava korkoa korkolain mukaan.		

3 § VALVONTAMAKSU

Ottamistoiminnan valvonnasta luvanhaltijan on suoritettava vuosittain seuraavat maksut:

3.1 Lupapäätöksessä otettavaksi myönnetyn vuotuisen maa-ainesten

määrän mukaan	0,044 € / k-m ³	0,044 €
+ ottamisalueen pinta-alan mukaan		
Kuitenkin vähintään.....	115 €	115 €

Mikäli lupapäätöksessä otettavaksi myönnetty vuotuinen maa-ainesten ottamismäärä ylittää 20.000 m³, otetaan 20.000 m³ ylittävältä maa-ainesten määrän osalta huomioon 50 % vuotuista valvontamaksua määrättäessä.

Mikäli lupapäätöksessä ei ole esitetty vuotuisia maa-ainesten ottamismääriä, jaetaan valvontamaksua määrättäessä otettava maa-ainesten kokonaismäärä luvan voimassaoloajan vuosien määrällä ja käytetään näin saatua keskiarvoa vuotuisen valvontamaksun määräämisen perusteena.

Mikäli lupa on voimassa vain osa vuotta, peritään kyseiseltä vuodelta vain sitä vastaava osuus otettavaksi sallitun maa-ainesmäärän mukaisesta vuotuisesta valvontamaksusta. Mikäli ottamismäärä ylittää, tulee toimia kohdan 3.5 mukaisesti.

3.2 Luvanhaltija on velvollinen maksamaan ensimmäisen vuotuisen valvontamaksun ennen ottamistoimintaa ryhtymistään ja seuraavat valvontamaksut vuosittain kunnan määräämänä ajankohtana ennakoon.

- Erityisestä syystä voidaan hakemuksesta päättää, että valvontamaksu peritään vuosittain kunakin vuonna otetun maa-ainesmäärän mukaan jälkikäteen. Tällöin luvanhaltijan on ilmoitettava ennen ottamistoimintaa ryhtymistään valvontaviranomaiselle ottamisen alkamisajankohta, kesto ja arvio otettavasta maa-ainesmäärästä.

3.3 Mikäli luvanhaltija ilmoittaa kirjallisesti valvontaviranomaiselle etukäteen ennen vuotuisen valvontamaksun määräämistä, ettei maa-aineksia ko. vuonna oteta, luvanhaltijalta ei peritä kyseisen vuoden valvontamaksua.

3.4 Mikäli luvanhaltija ennen lupa-ajan päättymistä ilmoittaa lopettaneensa kokonaan lupapäätöksessä tarkoitetun maa-ainesten oton ja lupaan liittyvät velvoitteet ovat tulleet täytetyiksi, ei valvontamaksu ko. vuoden jälkeisiltä vuosilta peritä.

Mikäli lupa peruutetaan maa-aineslain 16 §:n perusteella, ei valvontamaksuja ko. vuoden jälkeisiltä vuosilta peritä edellyttäen, että lupaan liittyvät velvoitteet ovat tulleet täytetyiksi otetulta osalta. Lupavelvoitteiden loppuunsaattamisen valvonnasta aiheutuneet kustannukset kuitenkin peritään.

3.5 Mikäli vuotuinen myönnetty ottamismäärä ylitetään, luvanhaltijan/ottajan on ilmoitettava ylityksestä kirjallisesti valvontaviranomaiselle ja kunnalla on oikeus periä ylityksen osuus valvontamaksusta heti. Vastaava oikeus kunnalla on, jos maa-aineksia otetaan 2.3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen vastaisesti.

3.6 Mikäli valvonta vaatii erityistoimenpiteitä, voidaan valvontakulut periä toimenpiteistä kunnalle aiheutuneiden kustannusten mukaan.

Valvonnan suorittamiseksi tehty tarkastus	140 €	140 €

3.7 Mikäli lainvastaisen kotitarveoton johdosta valvontaviranomainen ryhtyy tarkastus-, keskeyttämis- tai muihin toimenpiteisiin, peritään aiheutuneet kulut noudattaen tätä taksaa soveltuvin osin.

3.8 Saman luvanhaltijan lähekkäin sijaitsevien ottamisalueiden valvonnasta peritään --- %:a ottamismäärien mukaan määräytyvästä ko. ottamisalueiden valvontamaksun summasta.

4 § KUULEMINEN

4.1	Naapurin tai asianosaisen kuuleminen	30 € / kuultava	30 €
4.2	Hakemuksesta kuuluttaminen/lehti-ilmoitus, Ilmoituskulut		

5 § VAKUUDET

5.1	Lupa maa-aineslain mukaisen toimenpiteen suorittamiseen ennen luvan lainvoimaiseksi tuloa		
5.2	Vakuuden hyväksyminen		
5.3	Vakuuden vaihtaminen/muuttaminen	40 €/vakuus	40 €

Vakuuden määrä

Lupamääräysten noudattamiseksi on hakijan annettava hyväksyttävä vakuus ennen ottamistoiminnan aloittamista. Vakuuden on oltava voimassa vähintään puoli vuotta yli hyväksytyn ottamistoiminnan voimassaoloajan.

Louhinta	3.500 € / ha + 0,035 € / k-m³	3.500 € + 0,035 €
Kaivutyö	2.000 € / ha + 0,035 € / k-m³	2.000 € + 0,035 €

6 § PAKKOKEINOPÄÄTÖKSET

6.1	Valvontaviranomaisen tai sen määräämän viranhaltijan ottamisen keskeyttämis päätös (MAL 15 §)	200 €	200 €
6.2	Valvontaviranomaisen päätös velvoitteiden noudattamisesta (MAL 14 §)	200 €	200 €
6.3	Uhkasakon asettamispäätös (MAL 14 §)	200 €	200 €
6.4	Teettämisuhan asettamispäätös (MAL 14 §)	200€	200 €
6.5	Uhkasakon tuomitsemispäätös (uhkasakko L 10 §)	200 €	200 €
6.6	Teettämisuhan täytäntöönpano (uhkasakko L 15 §)	200 €	200 €

7 § LUVAN VELVOITTEISTA VAPAUTTAMINEN (MAL 13 a §)

Jos lupaan perustuva oikeus maa-ainesten ottamiseen on siirretty toiselle ja hakemuksesta luvan haltija vapautetaan lupaan liittyvistä velvoitteista sekä hyväksytään hänen tilalleen toinen, peritään velvoitteista vapautetulta 130 € (130 €/2018).

Mikäli maa-aineslain 12 §:n mukainen vakuus vaaditaan uudelta luvanhaltijalta, peritään häneltä 5 §:n mukainen maksu.

8 § MAKSUPERUSTEITA

- 8.1 Otettavan maa-aineksen tilavuutena pidetään maksuja määrättäessä maa-aineksen luonnonvaraista tilavuutta (kiintokuutiometrimäärää). Mikäli valvontamaksu peritään jälkikäteen, muunnetaan irtokuutiometrit kiintokuutiometreiksi jakamalla määrät seuraavilla muuntoluvuilla:

sora	1,25
hiekkä	1,25
louhe	1,8
savi	1,6
multa	1,4

- 8.2 Maksuperusteet ovat yhtäläiset kaikille maa-aineslain mukaan luvanvaraisille maa-aineksille.
- 8.3 Jos tarkastus- tai valvontatehtävät johtuvat luvattomasta tai luvanvastaisesta toimenpiteestä taikka siitä, että toimenpiteen suorittaja muutoin on laiminlyönyt hänelle kuuluvat velvollisuutensa, maksu voidaan periä korotettuna ottaen huomioon kunnalle aiheutuvat ylimääräiset kulut. Mikäli maksua ei suoriteta määräajassa, erääntyneelle maksulle on suoritettava korkoa korkolain mukaan.
- 8.4 Maksuihin sisältyy kunnan asiakirjojen lunastuksesta määräämä maksu.
- 8.5 Taksan mukaisia maksuja määrättäessä otetaan huomioon toimenpiteen laajuus, vaativuus ja viranomaisten käyttämä aika ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Tämän perusteella maksua voidaan hankkeen vaativuuden mukaan laskea tai korottaa, mikäli toimenpide olennaisesti poikkeaa keskimääräisestä tasosta.

Vaatimaton hanke, maksua alennetaan	_____ %	_____ %	
Vaativa hanke, maksua korotetaan		_____ %	_____ %
Erittäin vaativa hanke, maksua korotetaan	_____ %	_____ %	

- 8.6 Tarkastusmaksu määrätään maksun määräämishetkellä voimassa olevan taksan mukaan.
- Valvontamaksu määrätään ensimmäisen kerran maksun määräämishetkellä voimassa olevan taksan mukaan ja sen jälkeen sitä tarkistetaan vuosittain kunakin vuonna valvontamaksun määräämishetkellä voimassa olevan taksan mukaan.
- 8.7 Palautuksen määrä lasketaan maksun määräämishetkellä voimassa olleen taksan mukaan.
- 8.8 Maa-ainesluvan ja ympäristöluvan yhteiskäsittelyssä peritään maa-ainestaksa + 50 % ympäristölupataksasta (malmien tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto).

9 § MAKSUPERUSTEIDEN HYVÄKSYMINEN JA VOIMAANTULO

Nämä maksuperusteet ovat Tuusniemen teknisen lautakunnan XX.XX.2018 hyväksymät § XX ja Tuusniemen kunnanvaltuuston hyväksymät XX.XX.2018 § XX ja tulevat voimaan 1.1.2019 alkaen.

Näiden maksujen päätöksellä kumotaan Tuusniemen kunnanvaltuuston 11.12.2017 hyväksymät maa-ainesten ottamissuunnitelmantarkastamisesta ja ottamistoiminnan valvonnasta suoritettavat maksut.

Näiden maksujen perusteella määrätyt maksut eivät ole arvonnlisäverollisia.

TUUSNIEMEN KUNTA**RAKENNUSVALVONTATAKSA V. 2019****Sisältö**

- 1 § Yleistä
- 2 § Rakennusluvut
- 3 § Toimenpideluvat ja -ilmoitukset
- 4 § Purkamisluvut
- 5 § Maisematyöluvut
- 6 § Muita lupakäsittelyn ja rakennustyön valvonnan viranomaistehtäviä
- 7 § Voimassaoleviin lupiin liittyvät päätökset
- 8 § Paikan ja korkeusaseman merkitseminen sekä sijaintikatselmus
- 9 § Rakennusrasite, yhdyskuntatekninen laite, veden johtaminen, ojittaminen, kiinteistöjen yhteisjärjestely ja luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen
- 10 § Rakennusten kunnossapito sekä luvaton ja luvanvastainen rakentaminen
- 11 § Poikkeamispäätös, suunnittelutarveratkaisu ja vähäinen poikkeus
- 12 § Muut maksuperusteet ja -ehdot
- 13 § Maksujen hyväksyminen ja voimaantulo

Maksut maankäyttö- ja rakennuslain sekä -asetuksen viranomaistehtävissä (rakennusvalvontaviranomainen)

1 § Yleistä

Maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:n mukaan luvan hakija tai toimenpiteen suorittaja on velvollinen suorittamaan viranomaistehtävistä kunnalle maksun, jonka perusteet määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Maksu voidaan periä ennalta. Jos toimenpide jää kokonaan tai osittain suorittamatta, maksu palautetaan hakemuksesta perusteettomilta osilta.

Jos tarkastus- ja valvontatehtävät johtuvat luvattomasta tai luvanvastaisesta rakentamisesta taikka siitä, että luvanhakija tai toimintaan velvollinen on laiminlyönyt hänelle kuuluvan tehtävän, maksu voidaan periä korotettuna ottaen huomioon suorite-
tuista toimista kunnalle aiheutuneet kulut.

Luvassa määrätty katselmukset on pidettävä luvan voimassa ollessa ja katselmusten toimittamista on pyydyttävä rakennusvalvontaviranomaiselta luvan voimassa ollessa.

Erääntyneelle maksulle on suoritettava korkoa siten kuin korkolaissa säädetään. Maksut voidaan periä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Kun tämän taksan mukainen maksu määrätään valvontatyömäärän mukaan, kunnan viranhaltija määrää kunkin valvontatehtävän maksun liukuvasti kunnan hyväksymän taksan ala- ja ylärajan puitteissa.

Jos rakennusvalvonnan yhteydessä tarjotaan palveluja, jotka eivät kuulu viranomais-
tehtäviin, kunta laatii ja hyväksyy erillisen rakennusvalvonnan palvelutaksan.

Tämä taksa on kokonaisuus ja eri toimenpiteiden maksut on sijoitettu omiksi ryhmi-
seen, joista muodostuu lopullinen maksu.

2 § Rakennusluvut

- Rakennuksen rakentamisen tai laajentamisen valvonta (vrt. MRL 125.1 §, 125.2 §, 134–137 §)
- Yksinkertaisen tai vähäisen rakentamisen tai laajentamisen valvonta (vrt. MRL 125.1 § ja MRL 125.2 §)
- Rakennuksen perusteellisen tai kerrosalaa lisäävän korjaamisen valvonta (vrt. MRL 125.2)
- Käyttäjien turvallisuuteen vaikuttavan korjaamisen tai rakennuksen käyttötarkoituksen muutoksien valvonta, myös hormin ja tulisijan rakentaminen olemassa olevaan rakennukseen (vrt. MRL 125.3 § ja 125.4 §).
- Erilaisten rakennuslupaa edellyttävien rakennusten ja hankkeiden valvonta (vrt. MRL 113 §, 115 §, 125 § ja 125 § ja 125.5 §, 176 §)
- Maksuun sisältyy rakennustyönjohdon hyväksynnän valvonta (samaan aikaan tai erikseen haettuna) (vrt. MRL 122 §)

2.1

Rakennuksen rakentaminen (MRL 125.1 §) tai laajentaminen (MRL 125.2 §)

Maksu rakennusta kohti **330** euroa (330 €/2018) ja lisäksi rakennuksen/laajennuksen kokonaisalan mukaan **5** euroa/m² (5 €/2018).

Jos omakotitalon tai loma-asunnon lupahakemuksen yhteydessä esitetään asumiseen liittyvä erillinen talousrakennus, peritään yksi rakennusyksikkömaksu.

2.2

Erillisen sauna- tai talousrakennuksen taikka rakenteiltaan ja varusteiltaan yksinkertaisen/vähäisen rakennuksen taikka katoksen rakentaminen (MRL 125.1 §) tai laajentaminen (MRL 125.2 §)

Maksu rakennusta kohti **200** euroa (200 €/2018) ja lisäksi rakennuksen kokonaisalan mukaan **3** euroa/m² (3 €/2018).

2.2.1 Maksu erillistä katosta/rakennelmaa kohti 200 euroa ja lisäksi 1,20 €/m².

2.3

Rakennuksen rakentamiseen verrattava tai kerrosalaa lisäävä korjaus- ja muutostyö (MRL 125.2 §)

Rakennuksen korjaus- ja muutostyö, joka on verrattavissa rakennuksen rakentamiseen tai rakennuksen kerrosalaan laskettavan tilan lisääminen, maksu rakennusta kohti **225** euroa (225 €/2018) ja lisäksi rakennuksen muutettavan tai lisättävän osan kokonaisalan mukaan **3** euroa/m² (3 €/2018).

2.4

Turvallisuus- tai terveys oloihin vaikuttava korjaus- ja muutostyö sekä käyttötarkoituksen olennainen muutos (MRL 125.3 § ja 125.4 §)

Rakennuksen korjaus- ja muutostyö, jolla on vaikutusta rakennuksen käyttäjien turvallisuuteen tai terveydellisiin oloihin sekä rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muuttaminen, maksu rakennusta/LVI-järjestelmää kohti **225** euroa (225 €/2018) ja lisäksi rakennuksen muutettavan osan kokonaisalan mukaan **3** euroa/m² (3 €/2018).

Omakotitalon, loma-asunnon ja asumiseen liittyvän talousrakennuksen vähäisen korjaus- ja muutostyön perusmaksu on puolet tämän kohdan mukaisesta maksusta.

2.5 Muut toimenpiteet, jotka maankäyttö- ja rakennuslain 113 §:n perusteella ovat rakennuksia ja vaativat 125 §:n perusteella rakennuslupan:

Tuulivoimala (suurikokoiset),

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 525** euroa / tuulivoimayksikkö.

Kevytrakenteinen rakennelma tai pienehkö laitos rakennuslupana,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa.

Laituri (suurikokoinen),

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa.

Matkaviestintukiasema ja masto,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa.

Kylmäasema ja mittarikatos,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa.

Mainospylonit,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa.

Ravintolateltilta ja vastaava,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa.

Muut toimenpiteet, jotka edellyttävät rakennuslupaa,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 350** euroa (200 - 350 €/2018).

Tämän 2 §:n mukaisista määräaikaista rakennuksista tai toimenpiteistä peritään 70 % ja tilapäisistä 50 % pykälässä mainituista maksuista.

3 § Toimenpideluvat ja -ilmoitukset

- Toimenpidelupaa edellyttävien erilaisten hankkeiden valvonta (vrt. MRL 126 §, MRA 62 §, MRL 138 §)
- Toimenpideilmoitusta edellyttävien hankkeiden valvonta (vrt. MRL 129 §, MRA 62 §, 63 §)

3.1

Toimenpiteet, joiden osalta lupa-asian ratkaiseminen edellyttää toimenpidelupaa:

Jätekatos, maksu **200** euroa (200 €/2018).

Kevytrakenteinen rakennelma, maksu **200** euroa (200 €/2018).

Ravintolaterassi, maksu **200** euroa (200 €/2018).

Kiinteistökohtainen jätevesijärjestelmä,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **200** euroa.

Maston, suurehkon antennin, kiinteistön tuulivoimalan tai suurehkon valaisin pylvään, piipun, sillan, varastointisäiliön, meluesteen, muistomerkin tai vastaavan rakentaminen,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **185 - 300** euroa (185 - 300 €/2018).

Tuulivoimala enintään kahden asunnon kiinteistössä, maksu **200** euroa (200 €/2018).

Laituri, maksu **200** euroa (200 €/2018).

Julkisivutoimenpide, julkisivu- ja kattomateriaalin sekä -muodon muutos

- maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 330** euroa/rakennus tai toimenpide (200 - 330 €/2018).
- maksu enintään kaksi asuntoa käsittävän rakennuksen osalta **200** euroa (200 €/2018).

Mainoslaite, mainostaulu.

maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 330** euroa / yksikkö (200 - 330 €/2018).

Aitaaminen, maksu **200** euroa (200 €/2018).

Maalämpö, lämpökaivon poraaminen tai lämmönkeruuputkiston asentaminen,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 330** euroa (200 - 330 €/2018).

Muut toimenpiteet rakentamista tai toimenpidettä kohti,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 330** euroa (200 - 330 €/2018).

Talousrakennus,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 330** euroa (200 - 330 €/2018).

3.2

Rakennusjärjestyksen toimenpideilmoitus, maksu 150 euroa (150 €/2018).

4 § Purkamisluvat

- Rakennuksen tai sen osan purkamisen valvonta (vrt. MRL 127.1 §, MRA 67 §, 69 §)
- Rakennuksen purkamisilmoituksen valvonta (vrt. MRL 127.3 §, MRA 67 §, 69 §)

4.1

Rakennuksen purkaminen erillisessä purkamislupamenettelyssä, maksu 225 euroa / rakennus (225 €/2018).

4.2

Rakennuksen purkaminen niin, että se sisältyy rakennuslupahakemukseen, maksu 75 euroa / rakennus (75 €/2018).

4.3

Rakennuksen purkamisilmoitus, maksu 150 euroa / purkamisilmoitus (150 €/2018).

5 § Maisematyöluvat

- Maisemaa muuttavan maanrakennustyön ja puiden kaatamisen valvonta (vrt. 128 §, 140 §, MRA 69 §)

5.1

Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen ja muu näihin verrattava toimenpide, - Maisematyölupa maksu riippuen valvontatyömäärästä 225 - 375 euroa (225 – 375 €/2018).

5.2

Jos lupahakemusta käsiteltäessä todetaan, että hanke voidaan toteuttaa ilman maisematyö- tai maa-aineslupaa, maksu riippuen valvontatyömäärästä 0 euroa (0 €/2018).

6 § Muita lupakäsittelyn ja rakennustyön valvonnan viranomaistehtäviä

- Viranomaisen toimesta tapahtuva rakennus-, toimenpide-, purkamis- ja maisematyölupahakemuksen sekä suunnittelutarve- ja poikkeamista koskevan hakemuksen vireilletulosta naapureille ilmoittaminen (Vrt. MRL 133.1 §, 173 §, 174 §, MRA 65 §).
- Viranomaisen toimesta rakennuspaikalla tapahtuvan katselmuksen järjestäminen (Vrt. MRL 133.2 §). Huom. Jos naapuria ei ole ennen katselmusta kuultu erillisessä menettelyssä, niin katselmuskutsu rinnastetaan vireilletulon ilmoittamiseen.
- Rakennustyön tai toimenpiteen aloittamisoikeuden myöntäminen ennen luvan lainvoimaisuutta (Vrt. MRL 144)
- Kokoontumistilan enimmäishenkilömäärän vahvistaminen (Vrt. MRA 54 §)
- Lupa naapurin alueen käyttämiseen (Vrt. MRL 149.4 §)
- Kvv-työnjohdon, Iv-työnjohdon hakemus /-ilmoitus ja rakennustyönjohdon vaihtaminen (Vrt. MRL 122 §)
- Rakennuttajavalvonta (Vrt. MRL 151.1 §)
- Asiantuntijatarkastus (Vrt. MRL 151.3 §)
- Ulkopuolinen tarkastus (Vrt. MRL 151.4 §)
- Suunnitelmista poikkeaminen (Vrt. MRA 79 §)

6.1

Lupahakemuksen vireilletulosta ilmoittaminen (MRL 133.1, 173 §), - maksu 90 euroa/naapurikiinteistö.

Vähäisen hankkeen tai omakotitalon ja asumiseen liittyvän talousrakennuksen osalta maksu on puolet tämän kohdan maksusta.
Lisäksi peritään mahdolliset kuulutus- ja ilmoituskustannukset todellisten kustannusten mukaan.

6.2

Katselmuksen pitäminen naapurien kuulemiseksi (MRL 133.2 §),
maksu riippuen valvontatyömäärästä **250 - 400** euroa/katselmus (250 - 400 €/2018).

6.3

Aloittamisoikeuden myöntäminen (MRL 144 §),
maksu **250** euroa/hanke (250 €/2018).
Lupapäätöksen yhteydessä: maksu **90** euroa/hanke.

6.4

Kokoontumistilan enimmäishenkilömäärän vahvistaminen erillisellä päätöksellä (MRA 54 §),
maksu **250** euroa/kokoontumistila (250 €/2018).

6.5

Lupa naapurin alueen käyttämiseen hakijalle välttämättömän rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen (MRL 149.4 §),
maksu **250** euroa/lupa (250 €/2018).

6.6

Kvv-työnjohdon, Iv-työnjohdon hakemus /-ilmoitus ja rakennustyönjohdon vaihtaminen, kun rakennuskohteeseen hyväksytään uusi työnjohtaja aikaisemman työnjohtajan sijaan,
maksu **75** euroa/hakemus (75 €/2018).

6.7

Päätös rakennuttajavalvonnasta ja valvontasuunnitelmasta,
maksu **250** euroa/hakemus, kun toimenpiteen kokonaisala > 1200 m²
maksu **330** euroa/hakemus, kun toimenpiteen kokonaisala < 1200 m²
(250 - 330 €/2018).
Hyvitys rakennuslupamaksusta (2 §) harkitaan tapauskohtaisesti.

6.8

Päätös asiantuntijatarkastuksesta ja ulkopuolisesta tarkastuksesta,
maksu riippuen päätöksen valvontatyömäärästä **225 - 375** euroa/hakemus (225 - 375 €/2018).

6.9

Viranomaisen suorittama, muu kuin lupapäätöksessä määrätty katselmus, viranomaisen myöntämä todistus tai lausunto,
maksu **180** euroa/toimenpide ja lisäksi **50** euroa/tunti (180 €/2018).

6.10

Suunnitelmista poikkeaminen (MRA 79 §),
maksu **225** euroa (225 €/2018) ja lisäksi muutettavan rakennuksen tai sen osan kokonaisalan mukaan **0,75** euroa/m², (0,75 €/2018) pientalon ja talousrakennuksen osalta maksusta peritään 50 %.

6.11**Luvan voimassaolon päätyttyä pidettävä katselmus tai muu viranomaistoimenpide,**

maksu riippuen valvontamäärästä **180 - 300** euroa/katselmus tai toimenpide (180 - 300 €/2018).

7 § Voimassaoleviin lupiin liittyvät päätökset

- Luvan voimassaolon pidentäminen, asetetun määräajan tai lupaehdon muuttaminen (Vrt. MRL 143 §, 141§, 176 §)

7.1

Myönnetyn luvan voimassaolon pidentäminen töiden aloittamiseksi ja työn loppuunsaattamiseksi - Jatkoaika (MRL 143.2 §) **sekä asetetun määräajan tai lupaehdon muuttaminen tai muu rakennusluvan muuttaminen,** maksu riippuen valvontatyömäärästä **250 - 330** euroa (250 - 330 €/2018).

8 § Paikan ja korkeusaseman merkitseminen sekä sijaintikatselmus

- Rakennuksen paikan ja korkeusaseman merkitseminen (Vrt. MRL 150 §, MRA 75 §)

8.1

Taksan kohdan 2.1 mukainen rakennus, As.rak. - Kesämökit ym. maksu **250** euroa (250 €/2018).

8.2

Taksan kohdan 2.2 mukainen rakennus, Kevytrakenteinen - rantasauna maksu **200** euroa (200 €/2018).

8.3

Muut rakennukset, Teollisuushallit ym. maksu **350** euroa (350 €/2018).

Paikan merkitseminen sisältää neljä pistettä/rakennus ja kultakin lisäpisteeltä veloitetaan **0** euroa (0 €/2018).

Jos toimenpide käsittää vain sijainninmerkinnän tai sijaintikatselmuksen, on maksu puolet kohtien 8.1–8.3 mukaisesta maksusta.

8.4

Rakennelmien ja tekniset laitteiden sijainnin tarkastus, erillisenä toimenpiteenä **180** euroa (180 €/2018) tai sijaintikatselmuksen yhteydessä **0** euroa (0 €/2018).

9 § Rakennusrasite, yhdyskuntatekninen laite, veden johtaminen, ojittaminen, kiinteistöjen yhteisjärjestely ja luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen

- Rakennusrasitteen perustaminen (Vrt. MRL 158 §)
- Asemakaavan edellyttämä rasite (Vrt. MRL 159 §)
- Yhdyskuntaa tai kiinteistöä koskevan johdon sijoittaminen (Vrt. MRL 161 §)
- Veden johtaminen ja ojittaminen (Vrt. MRL 161 a §)
- Kiinteistöjen yhteisjärjestely (Vrt. MRL 164 §)
- Luonnollisen vedenjuoksun muuttamista koskeva haitta (Vrt. MRL 165 §)

9.1

Rakennusrasitteen perustaminen, muuttaminen tai poistaminen,
maksu ____ euroa/päätös ja ____ euroa kultakin rasitteesta. - **Ei suoriteta.**

9.2

Yhdyskuntaa tai kiinteistöä palvelevan johdon, vähäisen laitteen, rakennelman, laitoksen, vesijohdon, ojan, suojapenkereen tai pumppuaseman sijoittamispäätös,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **600 - 700** euroa/päätös (600 - 700 €/2018).

9.3

Päätös kiinteistöjen yhteisjärjestelystä,
maksu --- euroa/päätös.

9.4

Luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen kiinteistöllä,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **250 - 400** euroa/kiinteistö, joka todetaan laiminlyöneen huolehtimisvelvollisuuden tai /kiinteistö, jonka hakemus ei johda määräyksen antamiseen (250 - 400 €/2018).

10 § Rakennusten kunnossapito sekä luvaton ja luvanvastaisen rakentaminen

- Rakennuksen kunnossapito (Vrt. MRL 166 §)
- Korttelialueen järjestely (Vrt. MRL 167 §)
- Velvoitepäätös (Vrt. MRL 170 §)
- Rakennustyön keskeyttäminen (Vrt. MRL 180 §)
- Uhkasakko ja teettämisuhka (Vrt. MRL 182 §, uhkasakkolaki 6 §, 10 §, 15 §))

10.1

Maankäyttö- ja rakennuslain 182 §:n mukaan jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin näihin perustuvan velvollisuutensa, kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi päätöksellään velvoittaa niskoittelijan määrääjässä oikeamaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin.

Viranhaltijan antama kirjallinen määräys,

maksu riippuen valvontatyömäärästä **200 - 300** euroa /määräys (200 - 300 €/2018).

10.2

Korttelialueen järjestelyä koskeva määräys,
maksu riippuen valvontatyömäärästä **350 - 425** euroa/määräys (350 - 425 €/2018).

10.3**Keskeneräinen rakennustyö, velvoitepäätös,**

maksu riippuen valvontatyömäärästä **300 - 375** euroa/päätös (300 – 375 €/2018).

10.4**Viranhaltijan antama keskeyttämismääräys ja rakennusvalvontaviranomaisen keskeyttämisen pysyttämisen tai poistamispäätös,**

maksu **400** euroa/päätös (400 €/2018).

10.5**Rakennusvalvontaviranomaisen päätös, johon sisältyy uhkasakon asettaminen tai teettämisuhka,**

maksu riippuen työmäärästä **350 - 400** euroa/päätös (350 – 400 €/2018).

10.6**Päätös uhkasakon tuomitsemisesta tai teettämisuhan täytäntöönpanosta,**

maksu riippuen työmäärästä **350 - 400** euroa/päätös (350 – 400 €/2018).

11 § Poikkeamispäätös, suunnittelutarveratkaisu ja vähäinen poikkeus

- Suunnittelutarveratkaisu (Vrt. MRL 16 §, 137 §)
- Poikkeamispäätös (Vrt. MRL 171 §, 172 §, 173 §)
- Vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä (Vrt. MRL 175 §, 171 §, 172 §)
- Naapureille tiedottaminen/kuuleminen taksan 6 §:n mukaan

11.1**Suunnittelutarveratkaisu,**

maksu riippuen valvontatyömäärästä **250 - 330** euroa/päätös (250 – 330 €/2018).

11.2**Kunnan poikkeamispäätös,**

maksu riippuen valvontatyömäärästä **350 - 400** euroa/hakemus (350 – 400 €/2018).

Jos kohtien 11.1 tai 11.2 mukainen hakemus hylätään, maksu on enintään **350** euroa (350 €/2018).

11.3**Lupa viranomaisen lupapäätöksen yhteydessä myöntämä vähäinen poikkeaminen,**

maksu riippuen valvontatyömäärästä **50** euroa/hakemus (50 €/2018).

Kohtiin 11.1–11.3 lisätään kuulemiskustannukset taksan kohdan 6 §:n mukaisesti.

12 § Muut maksuperusteet ja -ehdot

- Maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:n mukaan, jos toimenpide jää kokonaan tai osittain suorittamatta, maksu on hakemuksesta perusteettomilta osin palautettava.
- Jos tarkastus- ja valvontatehtävät johtuvat luvattomasta tai luvanvastaisesta rakentamisesta taikka siitä, että luvanhakija tai toimintaan velvollinen on laiminlyönyt hänelle kuuluvan tehtävän, maksu voidaan periä korotettuna ottaen huomioon suoritetuista toimista kunnalle aiheutuneet kulut.

12.1

Maksun palauttaminen, alentaminen ja korottaminen eräissä tapauksissa

Jos hallinto-oikeus tai korkein hallinto-oikeus toteaa, että hakija ei ole hakemansa luvan tarpeessa, luvasta peritty maksu palautetaan hakemuksesta kokonaisuudessaan.

Kun luvanhakija ilmoittaa luopuvansa voimassa olevasta luvasta, ennen kuin mihinkään luvan tarkoittamiin toimenpiteisiin on ryhdytty, luvanhaltijalle palautetaan hakemuksesta 50 % suoritetusta maksusta. Maksun palautusta on haettava kahden vuoden kuluessa ilmoituksesta luopua luvasta.

Jos luvan voimassa ollessa haetaan lupaa rakennustyön tai toimenpiteen suorittamiseen uusien suunnitelmien mukaisesti, vanhasta lupamaksusta hyvitetään hakemuksesta 50 % luvan maksua määrättäessä.

Jos rakennuksen rakentamista varten myönnetyn rakennusluvan voimassaolo raukeaa, luvanhaltijalle palautetaan hakemuksesta osa suoritetusta lupamaksusta riippuen viranomaisen siihen mennessä suorittamasta tarkastustoimenpiteestä, kuitenkin enintään 50 %.

Jos rakennuslupa koskee useita rakennuksia ja lupa on toteutettu jonkin rakennuksen osalta, voidaan hakemuksesta palauttaa se maksun osa, joka vastaa luvan rauenneesta osasta suoritettua maksua.

Mikäli lupahakemus hylätään, peritään luvanhakijalta enintään 50 % maksuperusteiden mukaisesta maksusta.

Jos oikaisuvaatimuksen tuloksena viranhaltijan päätöstä muutetaan, peritään hakijalta lopullisen päätöksen mukaan määräytyvä maksu ja otetaan huomioon suoritettu maksu.

Rakennuksen sijaintia ja korkeusasemaa koskeva viranomaismaksu (8 §) palautetaan tai hyvitetään hakemuksesta siltä osin, kuin luvassa määrätty tätä koskeva toimenpide on jäänyt suorittamatta.

Jos kunnan päättämien maksujen mukaan määräytyvä maksu on yksittäistapauksessa olennaisesti suurempi, kuin mitä ovat asian käsittelystä kunnalle aiheutuvat kulut, maksua voidaan alentaa ottaen huomioon asian käsittelyyn kulunut työaika, työmäärä ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Alennus voi olla enintään 25 %.

Jos näiden maksujen mukaan määräytyvä maksu on yksittäistapauksessa olennaisesti pienempi, kuin mitä ovat asian käsittelystä kunnalle aiheutuvat kulut, maksua voidaan korottaa ottaen huomioon asian käsittelyyn kulunut työaika, työmäärä ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Korotus voi olla enintään 25 %.

Jos tarkastus- ja valvontatehtävät johtuvat luvattomasta tai luvanvastaisesta rakentamisesta taikka siitä, että luvanhakija tai toimintaan velvollinen on laiminlyönyt hänelle kuuluvan tehtävän, maksu voidaan periä korotettuna ottaen huomioon suorite-
tuista toimista kunnalle aiheutuneet kulut, kuitenkin enintään kaksinkertaisena.

12.2

Maksun suorittaminen

Kun lupapäätös on tehty tai muu viranomaistehtävä on suoritettu, niin näiden maksujen mukainen maksu on maksettava laskussa määrätyssä ajassa.

Jos maksua ei makseta laskussa määrätyssä ajassa, erääntyneelle maksulle on maksettava viivästyskorkoa siten, kuin korkolaissa on määrätty. Korkolain mukainen viivästyskorkoprosentti merkitään kuhunkin laskuun. Asiakirjojen lunastusmaksu sisältyy maksuun.

Jos näiden maksujen mukaisia laskuja ei makseta määräajassa, maksut ovat maankäyttö- ja rakennuslain 145 §:n mukaisesti ulosottokelpoisia.

12.3

Rakennuskohtainen perusmaksu ja kokonaisalan laskenta maksua määrättäessä

Jos rakennuksessa suoritetaan samanaikaisesti useita tämän taksan eri kohtien mukaisia toimenpiteitä, rakennuskohtainen perusmaksu veloitetaan vain kertaalleen.

Jos rakennuksen tai sen osan kokonaisala ylittää 5000 neliömetriä, niin ylittävältä osalta otetaan huomioon 75 % kokonaisalasta maksua määrättäessä. Jos kokonaisala ylittää 10000 neliömetriä, niin ylittävältä osalta otetaan huomioon 50 % kokonaisalasta maksua määrättäessä.

Rakennuksen kokonaisalaan lasketaan kerrosten, kellarikerroksen ja käyttöullakon pinta-ala ulkoseinän ulkopinnan mukaan. Kokonaisalaan ei kuitenkaan lasketa alle 1,6 metriä matalampia tiloja. Myöskään rakennuksen parvekkeita ja vähäisiä katoksia ei lasketa kokonaisalaan. Rakennuksen tai rakennuksen osan korjaus- ja muutosalueiden pinta-ala lasketaan soveltuvin osin kokonaisalan laskemista koskevien periaatteiden mukaan.

12.4

Muistutukset ja oikaisunhaku määrätystä maksusta

Näiden maksujen perusteella määrättyä maksua koskevat muistutukset on tehtävä laskusta ilmenevässä ajassa kunnan/kaupungin rakennusvalvonnalle. Rakennusvalvonta voi muistutuksen johdosta korjata laskussa olevan virheen.

Jos muistutus on tehty määräajassa, mutta maksua ei ole rakennusvalvonnassa muutettu, niin muistutuksen tekijä voi hakea oikaisua annettuun päätökseen siten kuin kuntalaissa säädetään.

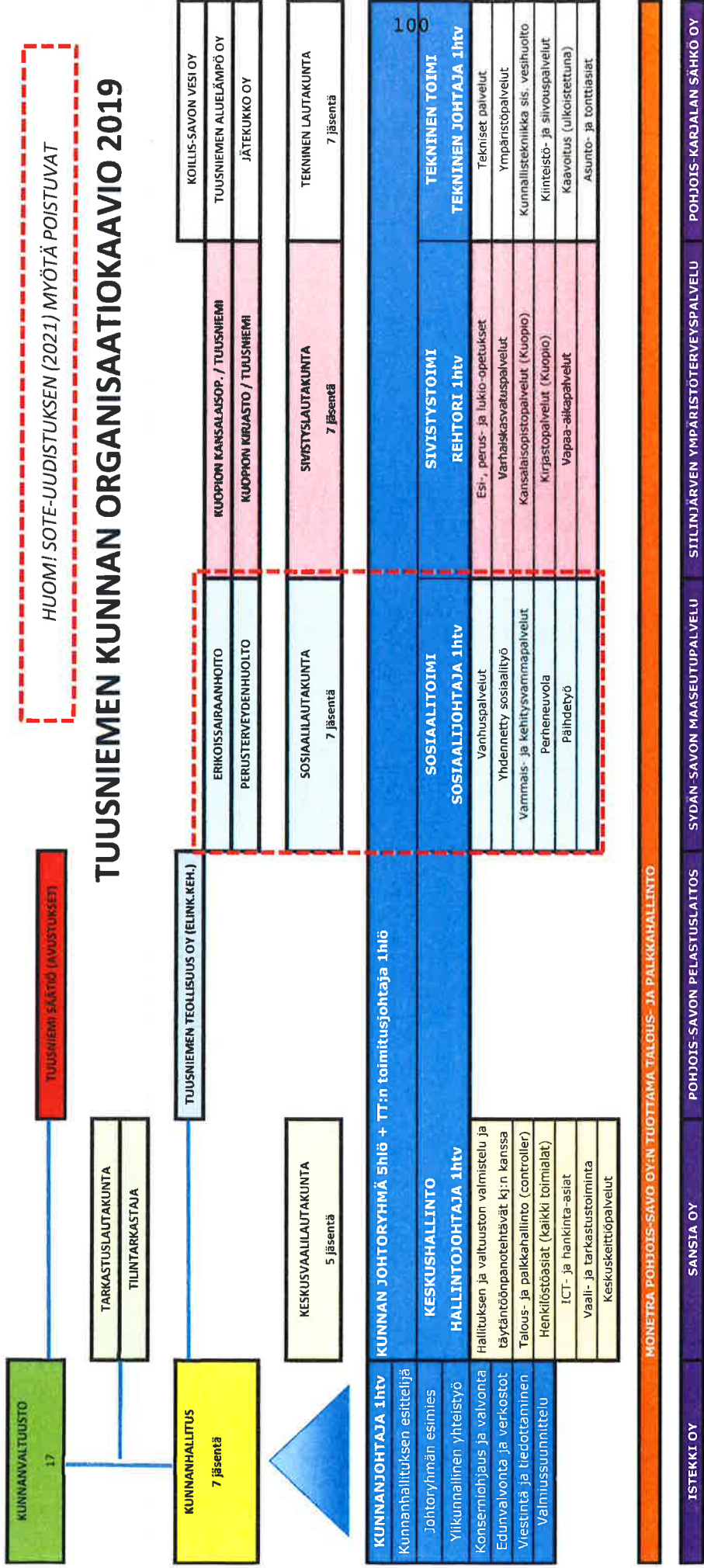
13 § Maksujen hyväksyminen ja voimaantulo

Nämä maksut ovat Tuusniemen kunnan teknisen lautakunnan XX.XX.2018 hyväksymät § XX ja Tuusniemen kunnanvaltuuston XX.XX.2018 hyväksymät § XX.

Nämä maksut tulevat voimaan 1.1.2019. Maksu määräytyy niiden maksujen mukaan, jotka ovat voimassa lupapäätöksen tekemispäivänä tai viranomaistehtävän suorittamishetkellä.

Näiden maksujen perusteella määrättyt maksut eivät ole arvonlisäverollisia.

Näiden maksujen päätöksellä kumotaan Tuusniemen kunnanvaltuuston **11.12.2017** hyväksymät rakennusvalvonnan maksut.

HUOM! SOTE-UUDISTUKSEN (2021) MYÖTÄ POISTUVAT

TUUSNIEMIEN KUNNAN ORGANISAATIOKAAVIO 2019

TUUSNIEMEN KUNTA**Tilivelvolliset 1.1.2019****KÄYTTÖTALOUSOSA****Tilivelvolliset****Keskusvaalilautakunta***Vaalit**hallintojohtaja, lautakunnan jäsenet***Tarkastuslautakunta***Tilintarkastus**lautakunnan jäsenet***Kunnanhallitus***Keskushallinto**kunnanjohtaja, hallintojohtaja,
kunnanhallituksen ja toimielimien jäsenet**Elinkeinotoimi ja kehittämispalvelut**Muu yleis- ja keskushallinto**Ateriapalvelut**Terveystoimi**kunnanjohtaja, kunnanhallituksen jäsenet
hallintojohtaja, kunnanhallituksen jäsenet
hallintojohtaja, kunnanhallituksen jäsenet
kunnanjohtaja, sosiaalihohtaja ja
kunnanhallituksen jäsenet***Sosiaalilautakunta***Vanhustyö**Lasten ja perheiden palvelut**Vammaispaalvelut**Toimeentulotukiasiat**Muu sosiaalitoimi**sosiaalihohtaja, lautakunnan jäsenet
sosiaalihohtaja, lautakunnan jäsenet
sosiaalihohtaja, lautakunnan jäsenet
sosiaalihohtaja, lautakunnan jäsenet
sosiaalihohtaja, lautakunnan jäsenet***Sivistyslautakunta***Perusopetus**Lukiokoulutus**Varhaiskasvatus**Kansalaisopisto**Kirjasto**Vapaa-aikapalvelut**rehtori, lautakunnan jäsenet
rehtori, lautakunnan jäsenet
rehtori, lautakunnan jäsenet
rehtori, lautakunnan jäsenet
rehtori, lautakunnan jäsenet
rehtori, lautakunnan jäsenet***Tekninen lautakunta***Yhdyskuntatekniset palvelut**Kiinteistötoimi**Vesihuolto**Rakennusvalvonta**Ympäristöpaalvelut**Yksityistiet**tekninen johtaja, lautakunnan jäsenet
tekninen johtaja, lautakunnan jäsenet
tekninen johtaja, lautakunnan jäsenet
tekninen johtaja, lautakunnan jäsenet
tekninen johtaja, lautakunnan jäsenet
tekninen johtaja, lautakunnan jäsenet*

Hyväksytään talousarviokäsittelyn yhteydessä ja on voimassa talousarviovuoden ajan.

1 § Soveltamisala

Luottamushenkilötyöhön käytetty aika on kasvanut merkittävästi 2000-luvulla. Kunnan luottamushenkilöille suoritetaan palkkiota luottamustoimen hoitamisesta ja korvausta ansionmenetyksestä sekä kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä, sekä matkakustannusten korvausta ja päivärahaa tämän palkkiosäännön mukaan.

Toimielimen esittelijöinä tai kutsuttuina asiantuntijoina toimiville KVTES:in, OVTES:in ja Teknisen sopimuksen alaisille viranhaltijoille/työntekijöille maksetaan kokouspalkkiot kertapalkkiona (KVTES) LUKU II PALKKAUS 14 § 2 mom. mukaan kello 16.00 jälkeen alkavista kokouksista, jos hän on kokouksessa toimivaltaisen viranomaisen määräyksen nojalla muulloin kuin säännöllisenä työaikanaan. Kertapalkkiot luetaan eläkepalkkaan ja niistä maksetaan eläkelakien mukaiset eläkemaksut.

Kertapalkkiot maksetaan viranhaltijan/työntekijän palvelussuhteen palkassa kuukausittain jälkikäteen. Palkkioiden maksamisessa toimitaan palkkiosäännön 2 § 1. kohta ja 3 §:n määrittelemillä tavoilla.

2 § Kokouspalkkiot

Kunnan toimielinten kokouksista suoritetaan palkkiota seuraavasti:

1. Kunnanvaltuusto ja sen valiokunnat, kunnanhallitus ja sen toimikunnat sekä tarkastuslautakunta 55 euroa. Muut lautakunnat, johtokunnat ja muut toimielimet 45 euroa.
2. Puheenjohtajalle tai kokouksessa puheenjohtajana toimivalle varapuheenjohtajalle suoritetaan kokouspalkkio, joka vastaa asianomaisen toimielimen jäsenen 1 momentissa mainittua kokouspalkkiota korotettuna 50 %:lla.
3. Kunnanvaltuuston puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle, joka osallistuu kunnanhallituksen kokoukseen, samoin kuin kunnanhallituksen puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle ja jäsenelle, joka osallistuu kunnanvaltuuston kokoukseen tai muiden hallintoelinten kokouksiin kunnanhallituksen puheenjohtajana tai muutoin määrätyle edustajalle suoritetaan kokouspalkkio samojen perusteiden mukaan kuin asianomaisen toimielimen jäsenelle.

3 § Samana päivänä pidetyt kokoukset

1. Yli kolme tuntia kestävästä kokouksesta suoritetaan 2 §:n 1 momentissa mainitun kokouspalkkion lisäksi 50 % kokouspalkkion määrästä.
2. Jos toimielin pitää samana kalenterivuorokautena useamman kuin yhden kokouksen katsotaan ne kokouspalkkiota laskettaessa yhdeksi kokoukseksi, ellei kokousten välinen aika ole yli kaksi tuntia.

4 § Vuosipalkkiot

1. Kunnanvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajille suoritetaan edellä 2 §:ssä määrättyjen kokouspalkkioiden lisäksi puheenjohtajan tehtävistä palkkiota seuraavasti:

- Kunnanhallituksen puheenjohtaja	200 euroa/kk
- Kunnanvaltuuston puheenjohtaja	150 euroa/kk
- Kunnanhallituksen varapuheenjohtaja	50 euroa/kk
- Kunnanvaltuuston varapuheenjohtajat	50 euroa/kk
2. Mikäli puheenjohtaja on estynyt hoitamasta tehtäviään, lakkaa hänen oikeutensa palkkioon ja puheenjohtajan palkkio maksetaan varapuheenjohtajalle, kunnes puheenjohtaja palaa hoitamaan tehtäviään.
3. Vuosipalkkiota on katsottava maksettavan mm. kokouksiin valmistautumisesta, asioihin perehtymisestä, asioiden tiedottamisesta, pöytäkirjan allekirjoittamisesta, kunnan edustamisesta ja mahdollisista vastaanottoajoista, jotka aiheuttavat enemmän työtä kuin vastaavan toimielimen jäsenyys.

5 § Sihteerin palkkio

Toimielimen sihteerinä toimivalle luottamushenkilölle suoritetaan 2 §:n 1 momentissa mainittu kokouspalkkio 50 %:lla korotettuna, jollei hän saa tehtävästään vuosi-, kuukausi- tai muuta eri palkkiota.

6 § Katselmus, neuvottelu, toimitus

1. Katselmuksesta, neuvottelusta tai muusta toimituksesta, johon kunnan toimielimen jäsen osallistuu toimielimen tai kunnanjohtajan päätöksen perusteella ja josta laaditaan pöytäkirja tai muistio maksetaan palkkiota 45 euroa.
2. Yli kolme tuntia kestävään, edellä 1 momentissa mainittuun katselmuksen, neuvotteluun tai toimitukseen sovelletaan mitä edellä 3 §:ssä on määrätty-

7 § Yhtymäkokoukset

Kuntayhtymäkokousedustajaksi nimetyille edustajalle maksetaan kokouspalkkiota soveltuvin kohdin samojen perusteiden mukaan kuin 2 - 7 §:ssä on määrätty, jollei kunnan edustaja saa palkkiota muun kunnan tai toimielimen suorittamana.

8 § Keskusvaalilautakunta, vaalilautakunta, -toimikunta

1. Keskusvaalilautakunnan, vaalitoimikunnan puheenjohtajalle ja jäsenelle maksetaan kokouksista palkkio 2 §:n mukaan.
2. Äänestystapahtuman valvontaan osallistuville vaalilautakunnan jäsenille maksetaan palkkiota 110 euroa/vaalipäivä, puheenjohtajalle 150 euroa/vaalipäivä. Tämä sisältää korvauksen vaalitoimituksen päätyttyä suoritettavasta laskentatyöstä.
3. Vaalitoimikunnan toimituspäivältä maksetaan palkkio 2 §:n mukaan.
4. Mikäli vaalilautakuntaan tai -toimikuntaan kuuluva on vaalitoimituspäivänä läsnä vähemmän kuin puolet vaalihuoneiston aukioloajasta, palkkio on puolet edellä mainitusta.

9 § Ansionmenetyksen korvaus

1. Luottamushenkilölle suoritetaan korvausta säännöllisen työajan ansionmenetyksestä ja luottamustoimen vuoksi aiheutuvista 1 §:ssä tarkoitetuista kustannuksista kultakin alkavalta tunnilta, ei kuitenkaan enemmältä kuin kahdeksalta tunnilta kalenterivuorokaudessa. Tuntikorvauksen enimmäismäärä on 24 euroa.
2. Saadaksean korvausta työansionmenetyksestä luottamushenkilön tulee esittää työnantajan todistus siitä. Todistuksesta on myös käytävä ilmi, että luottamustoimen hoitamiseen käytetty aika olisi ollut hänen työaikaansa ja että hänelle ei makseta siltä ajalta palkkaa.
3. Luottamushenkilön, joka tekee ansio- tai muuta työtä olematta työsuhteessa taikka virka- tai muussa julkisoikeudellisessa toimsuhteessa, tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys ansionmenetyksestään.
4. Saadaksean korvausta kustannuksista, joita luottamustoimen vuoksi aiheutuu sijaisen palkkaamisesta, lastenhoidon järjestämisestä tai muusta vastaavasta syystä, luottamushenkilön tulee esittää kirjallisesti riittävä selvitys tällaisista kustannuksistaan. Kustannusten enimmäismäärään noudatetaan mitä edellä 1 momentissa on määrätty.
5. Ansionmenetystä maksetaan itsenäiselle yrittäjälle tms. (esim. maanviljelijä) ilman erillistä kirjallista todistusta tai selvitystä, mikäli todellista ansionmenetystä on tapahtunut ja mikäli ao. allekirjoituksellaan vakuuttaa ansionmenetystä tapahtuneen ja mikäli kirjallisen todistuksen tai selvityksen jättäminen on jostain syystä mahdotonta tai kohtuutonta. Tällöin sovellettava korvaus on 12 euroa/h, ellei ao. luottamushenkilö esitä selvitystä korkeammasta korvausperusteesta.

10 § Matkakustannusten ja muiden kustannusten korvaus

Luottamushenkilöiden kokousmatkoista ja muista luottamustoimen hoitamiseksi tehdyistä matkoista suoritetaan matkakustannusten korvausta, päivärahaa, ateriakorvausta, majoittumiskorvausta, yömatkarahaa ja kurssipäivärahaa soveltuvien osin kunnallisen yleisen virkaehtosopimuksen mukaisesti.

11 § Vaatimuksen jättäminen

Ansionmenetyksen ja kustannusten korvaamista koskeva vaatimus on esitettävä kuuden kuukauden kuluessa sille henkilölle, jolle voimassa olevien määräysten mukaan laskun hyväksyminen kuuluu.

12 § Erinäisiä määräyksiä

1. Tässä säännössä mainitut palkkiot maksetaan neljännesvuosittain.
2. Pöytäkirjan tarkastustoimituksesta maksetaan ainoastaan matkakorvaus, mikäli se on aiheellista.
3. Sellaisista luottamustehtävistä, joita ei ole mainittu tässä säännössä, kunnanhallitus määrää tarvittaessa palkkiot erikseen.
4. Kunnanhallitus voi erikseen päättää, että hallituksen tai valtuuston puheenjohtajalle maksetaan puhelinkorvaus.